

**T.C.
MİLLÎ SAVUNMA ÜNİVERSİTESİ
ALPARSLAN SAVUNMA BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ
HARP TARİHİ ANA BİLİM DALI
ASKERİ TARİH PROGRAMI**

**KORE SAVAŞI'NDA KUNURİ
MUHAREBELERİNİN ASKERÎ HAREKÂT
PRENSİPLERİ AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İRFAN TUNÇ, 158914

DOÇ. DR. ÖĞ. ALB. HÜSNÜ ÖZLÜ

ANKARA

2019

T.C.
MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI
Millî Savunma Üniversitesi

Alparslan Savunma Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

İrfan TUNÇ'un hazırladığı, "Kore Savaşı'nda Kunuri Muharebelerinin Askerî Harekât Prensipleri Açısından Değerlendirilmesi" konulu tez çalışması, jürimiz tarafından Harp Tarihi Anabilim Dalı Askeri Tarih Programında **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

İMZA

Başkan : Prof.Dr.Necdet HAYTA
Danışman : Doç.Dr.Öğ.Alb. Hüsnü ÖZLÜ
Üye : Doç.Öğ.Alb. Efdal AS
Üye : Doç.Dr.Öğ.Alb. Hüsnü ÖZLÜ

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

18.02/2019

Hüsnü ÖZLÜ
Doç. Dr. Öğ. Alb.
Alparslan Svn. Bil. Ens. Md.

Alparslan SAVBEN Md.

T.C.
MİLLÎ SAVUNMA ÜNİVERSİTESİ
ALPARSLAN SAVUNMA BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ İNTİHAL RAPORU

İrfan TUNÇ tarafından hazırlanan "Kore Savaşı'nda Kunuri Muharebelerinin Askeri Harekat Prensipleri Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan kısımlarına ilişkin, 17/01/2019 tarihinde Turnitin adlı intihal tespit programından

- Kabul ve Onay sayfaları hariç,
- Kaynakça hariç
- Alıntılar hariç
- 5 kelimedenden daha az eşleşmeler hariç tutularak yapılan filtreleme sonucuna göre alınmış olan benzerlik oranı % 9' dur. Tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini; beyan edilen bilgilerin doğru olduğunu, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü hukuki sorumluluğu kabul ve beyan ederim.

Adı Soyadı : İrfan TUNÇ
Öğrenci No : 158914
Anabilim Dalı : Harp Tarihi
Program Türü : ☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora

Tarih / İmza

17.01.2019

DANIŞMAN ONAYI

Unvanı, Adı Soyadı : Doç.Dr.Öğ.Alb. Hüsnü ÖZLÜ

Tarih / İmza

17.01.2019

ETİK BEYANI

Milli Savunma Üniversitesi Alparslan Savunma Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Lisansüstü Tez Hazırlama Kılavuzu'nda yer alan kurallara uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir; aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

İrfan TUNÇ

17 Ocak 2019

T.C.
MİLLÎ SAVUNMA ÜNİVERSİTESİ
ALPARSLAN SAVUNMA BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HARP TARİHİ ANA BİLİM DALI

ANKARA 2019

**KORE SAVAŞI'NDA KUNURİ MUHAREBELERİNİN ASKERÎ HAREKÂT
PRENSİPLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İRFAN TUNÇ

ÖZET

Kuzey ve Güney Kore arasındaki anlaşmazlık 25 Haziran 1950 sabahı sıcak savaşa dönüşmüş, bunun üzerine BM Güvenlik Konseyi toplanmış ve üye devletlerden yardım çağrısında bulunmuştur. Türkiye Cumhuriyeti BM'nin bu yardım çağrısına olumlu cevap vererek bu savaşa dâhil olmuştur. İlk olarak 1'inci Türk Tugayı teşkil edilmiştir. 1'inci Türk Tugayı Kore Savaşı'nın en çetin muharebelerinden olan Kunuri Muharebelerini başarıyla icra etmiş ve 8'inci Amerikan Ordusunun düzenli olarak geri çekilebilmesi için gerekli olan zamanı kazandırmış ve imha olmasını engellemiştir. Söz konusu tez kapsam olarak 1'inci Türk Tugayının icra ettiği Kunuri Muharebelerini kapsamakta ve bu muharebelerin Askerî Harekât Prensipleri açısından bir değerlendirmesini içermektedir. 1950-1953 yılları arasında Kore Savaşında; 1, 2 ve 3'üncü Türk Tugaylarının icra ettiği diğer muharebelere değinilmemiştir. İcra edilen askerî harekâtı tam olarak anlayabilmek için harekâtın icra edildiği Kore Yarımadası hakkında bilgiler arz edilmiş. Kore Savaşına Türkiye'nin nasıl ve neden katıldığına dair bilgiler ile birlikte savaşın sebepleri ve gidişatı hakkında bilgiler verilmiştir. Tezin daha iyi anlaşılabilmesi maksadıyla Askerî Harekât Prensiplerine değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kore Savaşı, Kunuri Muharebeleri, Askerî Harekât Prensipleri, 1'nci Türk Tugayı, Tahsin Yazıcı.

T.C.
MİLLÎ SAVUNMA ÜNİVERSİTESİ
ALPARSLAN SAVUNMA BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HARP TARİHİ ANA BİLİM DALI

ANKARA 2019

**ASSESSMENT OF KUNURI BATTLES IN KOREAN WAR IN TERMS OF
PRINCIPLES OF WAR.**

MASTER'S THESIS

İRFAN TUNÇ

ABSTRACT

The conflict between North & South Korea became a shooting war. Therewith, UN Security Council gathered and called for help from their member states. Turkish Republic responded this call affirmatively and get involved in war. Firstly, 1st Turkish Brigade was constituted. This 1st Turkish Brigade accomplished the Kunuri Battles which is one of the toughest battle of Korean War and prevented the destruction of 8th American Army by gaining time for their neatly withdraw. This thesis includes the Kunuri Battles which was performed by 1st Turkish Brigade and assessment of this battles in military operation principles side. The battles of Korean War which was performed by 1st, 2nd and 3rd Turkish Brigades between the years of 1950 – 1953, are not mentioned in this thesis. Informations are given about Korean Peninsula where the operations were performed in order to get clear understanding. The informations of; reasons of war, how and why Turkey get involved in war are given. Principles of war are mentioned to clarify.

Key Words: Korean War, Battles of Kunuri, Principles of War, 1st Turkish Brigade, Tahsin Yazıcı.

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Kore Savaşı Amerika kamuoyunda bile “Unutulan Savaş” olarak tanımlanmıştır. Bu unutulmuş kahramanlık destanının daha iyi tanınması ve halk nezdinde daha iyi anlaşılması maksadıyla bu çalışmayı yapmaya karar verdim. Çalışmamda 1’inci Türk Tugayının sadece Kunuri Muharebelerini en ince detayları ile Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı’nda yeni açılmış olan “Kore Harbi Koleksiyonu” arşiv belgelerinden yararlanarak ortaya koymaya çalıştım. Kore Savaşının en kritik zamanında yani Çin’in karşı taarruzu sonucunda Amerikan 8’inci Ordusunun imha olma tehlikesi yaşadığı bir zamanda 1’inci Türk Tugayı savaşa dâhil olmuştur. Çin’in yoğun taarruzları karşısında süngü hücumu ile herkesi hayrete bırakarak göğsünü siper eden 1’inci Türk Tugayının bu başarısı ülkemizde çok fazla bilinmemektedir. Bu çalışmamda özellikle de Askerî Harekât Prensiplerini de açıklayarak Türk Askerî Tarihinde fazla yazılmamış bir konuyu örnekleri ile açıklamaya çalıştım. Aynı zamanda Kunuri Muharebelerini de Askerî Harekât Prensipleri açısından değerlendirmesini ortaya koydum. Bu açıdan tezin birçok özelliğiyle Askerî Tarih bilimine katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşarak, beni yönlendirerek çalışmanın ortaya çıkmasını sağlayan tez danışmanıma teşekkürü bir borç bilirim. Bana bu fırsatı veren, mensubu olmaktan gurur duyduğum Türk Silahlı Kuvvetleri’ne, amirlerime ve kahraman silah arkadaşlarıma saygılarımı sunarım. Yetişmemde katkısı olan başta ailem olmak üzere tüm öğretmenlerime; araştırmalarım esnasında gösterdikleri fedakârlık, sabır ve destekleri nedeniyle eşim Dilek TUNÇ’a ve biricik kızım Bilge Duru TUNÇ’a sonsuz sevgi ve saygılarımı sunarım.

İrfan TUNÇ

Ankara

17 Ocak 2019

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI.....	iii
TEZ İNTİHAL RAPORU.....	v
ETİK BEYAN.....	vii
ÖZET.....	viii
ABSTRACT.....	ix
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR.....	x
İÇİNDEKİLER.....	xi
TABLO LİSTESİ.....	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xv
KISALTMALAR.....	xvi
GİRİŞ.....	1
1. KORE’NİN COĞRAFİ YAPISI VE TARİHİ.....	4
1.1. Kore’de Coğrafi Durum.....	4
1.1.1. Kore’nin Konumu, Sınırları, Yüzölçümü ve Nüfusu.....	4
1.1.2. Kore’nin Fiziki Yapısı.....	5
1.1.3. Kore’de Kara ve Demiryolları.....	7
1.2. Kore’nin Tarihi.....	8
1.2.1. İlk, Orta ve Yeniçağda Kore.....	9
1.2.2. 19’uncu ve 20’nci Yüzyılda Kore.....	11
1.2.2.1. Kore’de Çin-Japon Mücadelesi.....	11
1.2.2.2. Japon-Rus Harbi (1904-1905).....	12
1.2.2.3. Birinci Dünya Savaşı’nda Kore.....	12
1.2.2.4. İkinci Dünya Savaşı’nda Kore (1938-1945).....	14
1.2.3. Kore Savaşı Öncesi Gelişmeler.....	16
1.2.3.1. II. Dünya Savaşı Sonrası Uluslararası Ortam.....	16
1.2.3.2. Uluslararası Ortamın Kore Üzerine Yansımaları.....	18
1.2.3.3. Kore Sorununun Birleşmiş Milletlere Taşınması.....	19
1.2.3.4. Kore’de Hükümetlerin Kurulması.....	21
1.2.3.5. Kore’nin Tahliyesi.....	22
1.2.3.6. Savaş Öncesi Hukuki ve Askerî Durum.....	22
2. SAVAŞIN BAŞLAMASI, TÜRKİYE’NİN SAVAŞA DÂHİL OLMASI.....	26
2.1. Savaşın Başlaması ve Nedenleri.....	26
2.2. Kuzey Kore’nin Taarruzu.....	28
2.3. Birleşmiş Milletlerin Kuzey Kore Taarruzuna Tepkisi.....	29
2.4. Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin Savaşa Girişi.....	31
2.5. 1’inci Türk Tugayının Kurulması.....	35
2.5.1. Teşkilatın Oluşturulması.....	35
2.5.2. Komuta Heyetinin Atanması.....	36
2.5.3. Birliklerin Toplanması ve Eğitimin Başlaması.....	37
2.5.4. Birliklerin Kore’ye Sevk Edilmesi.....	41
2.6. Kunuri Muharebelerine Kadar Savaşta’ki Gelişmeler.....	44
2.6.1. Kuzey Kore’nin Taarruzu ve Seul’un Düşmesi.....	44
2.6.2. ABD Ordusunun Girişi.....	47

2.6.3. Kuzeylilerin Batıdan Çevirme Harekâtı ve Pusan Kıyıbaşı Üzerindeki Muharebeler	47
2.6.4. İnchon Çıkarması	49
2.6.5. BM Kuvvetlerinin Seul’u Geri Alması ve Karşı Taarruz.....	50
3. KUNURİ MUHAREBELERİNİN ASKERİ HAREKÂT PRENSİPLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	53
3.1. Askerî Harekât Prensipleri.....	54
3.1.1. Tarihsel Süreç İçerisinde Askerî Harekât Prensipleri	55
3.1.2. Askerî Harekât Prensiplerinin Değerlendirilmesi	60
4.1.2.1. Hedef Prensibi	60
4.1.2.2. Taarruz Prensibi.....	62
4.1.2.3. Manevra Prensibi.....	64
4.1.2.4. Sıklet Merkezi Prensibi	65
4.1.2.5. Kuvvet Tasarrufu Prensibi.....	66
4.1.2.6. Sadelik Prensibi	67
4.1.2.7. Baskın Prensibi.....	68
4.1.2.8. Gayret Birliği Prensibi (Emir-Komuta Birliği)	69
4.1.2.9. Emniyet Prensibi	70
3.2. Türk Tugayının Kunuri Muharebeleri Öncesi Aldığı Görevler.....	71
3.2.1. Türk Tugayı’nın Taegu’da Savaş Hazırlıkları	72
3.2.2 Türk Tugayı’nın Yeniden Yapılanması.....	73
3.2.3 Kuzeydeki Chongdan Bölgesine Hareket	74
3.2.4 Türk Tugayı’nın Kunuri Bölgesine İntikali	77
3.3. Kunuri Bölgesi Muharebelerinin Askerî Harekât Prensipleri Açısından Değerlendirilmeleri.....	78
3.3.1. Çin’in Karşı Taarruzu ve Tokchon Bölgesine İntikal	78
3.3.2 Çin’in Karşı Taarruzu ve Tokchon Bölgesine İntikalin Askerî Harekât Prensipleri Açısından Değerlendirilmesi	81
3.3.3. Türk Tugayı’nın Tokchon’dan Wawon’a Geri Çekilmesi	82
3.3.4. Türk Tugayı’nın Tokchon’dan Wawon’a Geri Çekilmesinin Askerî Harekât Prensipleri Açısından Değerlendirilmesi.....	84
3.3.5. Wawon Muharebesi.....	86
3.3.6. Wawon Muharebesinin Askerî Harekât Prensipleri Açısından Değerlendirilmesi.....	90
3.3.7. Sinnimni Baskını ve Kaechon Muharebesi	91
3.3.8. Sinnimni Baskını ve Kaechon Muharebesinin Askerî Harekât Prensipleri Açısından Değerlendirilmesi.....	96
3.3.9. Kunuri ve Sunchon Boğazları Muharebeleri.....	98
3.3.10 Kunuri ve Sunchon Boğazları Muharebelerinin Askerî Harekât Prensipleri Açısından Değerlendirilmesi	102
SONUÇ.....	105
KAYNAKÇA	109
EKLER.....	115
EK-1: Kore’de Üç Krallık Dönemi.....	115
EK-2: Kuzey Kore’nin Taarruzu.....	116
EK-3: Kuzey Kore Taarruzunun Krokisi.....	117
EK-4: İnchon Çıkarması ve Karşı Taarruz.....	118
EK-5: Birleşmiş Milletler Ordusunun Yalu Boyuna İlerlemesi.....	119
EK-6:Türk Tugayını Karşılayan Güney Koreliler.....	120
EK-7: Alay Komutanlığı Kademesinin Kaldırılması.....	121

EK-8: Tugayın 25'inci Tümen Emrine Girmesi.....	122
EK-9: İlk Zayıatlar.....	123
EK-10: Tugayın Temizleme Harekâtı Emrini Alması.....	124
EK-11: Tugayın Tokchon'a İlerleme Harekâtı Emrini Alması.....	125
EK-12: Tokchon'dan Wawon'a Geri Dönüş Emri.....	126
EK-13: Wawon Muharebesi.....	127
EK-14: Sinnimni Baskınında 2'nci Bölüğün Durumu.....	128
EK-15:Kunuri Muharebeleri Zayıat Durumu.....	129
EK-16: Genaral Mc Arthur ile Korgeneral Şahap Gürler'in Konuşması.....	130
ÖZGEÇMİŞ.....	137

TABLO LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1: Askerî Harekât Prensiplerinin ABD Ordusunda Tarihsel Gelişi 59

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Kore Yarımadası'nın Kara Yolu Ağı	8
Şekil 2: Kuzey Kore Ordusunun Taarruz Harekâtı (25 Haziran – 15 Eylül 1950)	46
Şekil 3: Birleşmiş Milletler Ordusunun Taarruz Harekâtı (15 Eylül-20 Ekim 1950)	52
Şekil 4: Çin'in Karşı Taarruz Harekâtı	79
Şekil 5: Wawon Muharebesi (28 Kasım 1950)	87
Şekil 6: Sinnimni Baskını	93
Şekil 7: Kunuri ve Sunchon Boğazı Muharebeleri	99

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılan kısaltmalar, aşağıda açıklamaları ile birlikte sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklamaları

ABD	:	Amerika Birleşik Devletleri
age.	:	Adı Geçen Eser
agt.	:	Adı Geçen Tez
B.	:	Belge
ATASE	:	Askerî Tarih ve Stratejik Etüt
BM	:	Birleşmiş Milletler
DP	:	Demokrat Parti
EDOK	:	Eğitim ve Doktrin Komutanlığı
G.	:	Gömlek
KHK	:	Kore Harbi Koleksiyonu
K.	:	Kutu
MÖ	:	Milattan Önce
NATO	:	Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
ROK	:	Güney Kore Cumhuriyeti
s.	:	Sayfa
ss.	:	Sayfa Sayısı
SSCB	:	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TBMM	:	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TSK	:	Türk Silahlı Kuvvetleri
ve diğ.	:	ve diğerleri

GİRİŞ

İkinci Dünya Savaşının bitmesiyle birlikte Japonya egemenliği altında bulunan Kore Yarımadasına Amerikan ve Sovyet Rusya orduları girmiştir. Bu iki ordu arasındaki sınır ise 38'inci enlem olarak kabul edilmiştir. ABD ve Sovyet Rusya bulundukları bölgelere kendi düşünce ve fikirlerini aktarmıştır. Kuzey Kore kesiminde komünist düşüncesi hâsıl olurken, Güney Kore kesiminde ise daha demokratik bir düşünce yapısı hâkim olmuştur. Böylece bir yarımada iki farklı düşünce yapısına sahip iki devlet meydana gelmiştir.

Farklı düşünce yapısına sahip bu iki devlet arasında anlaşmazlık ve husumetler ortaya çıkmıştır. Özellikle Kuzey Kore kendisine bağlı tüm Kore Yarımadasını kapsayan bir devlet haline gelmek istemiştir. Birleşmiş Milletler bu iki hükümet arasında sorunun barışçıl yollarla çözülmesi için komisyon oluşturmaya rağmen bunda muvaffak olamamıştır. Bu iki hükümet arasındaki anlaşmazlık 25 Haziran 1950 sabahı sıcak savaşa dönüşmüştür.

Bunun üzerine Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi toplanmış ve üye devletlerden yardım çağrısında bulunmuştur. Türkiye Cumhuriyeti bu yardım çağrısına olumlu cevap vererek bu savaşa dâhil olmuştur. İlk olarak 1'inci Türk Tugayı teşkil edilmiştir. Bu tugay 272subay, 1 askerî memur, 4 sivil memur, 392 astsubay ve 4414 er olmak üzere 5083 kişiden oluşmuştur. Bu 1'inci Türk Tugayı Kore Savaşı'nın en çetin muharebelerinden olan Kunuri Muharebelerine katılmıştır. Bu muharebelerde 1'inci Türk Tugayı büyük başarılar göstermiş, 8'inci Amerikan Ordusuna düzenli olarak çekilebilmesi için gerekli olan zamanı kazandırmıştır. Bu sayede 8'inci ordu imha olmaktan kurtulmuştur. Bu tez, kapsam olarak 1'inci Türk Tugayının icra ettiği Kunuri Muharebelerini kapsamakta olup, 1950-1953 yılları arasında devam eden Kore Savaşında; 1'inci Türk Tugayının icra ettiği diğer muharebeler ile 2 ve 3'üncü Türk Tugaylarının icra ettiği muharebelere değinilmeyecektir.

Ortaya konulacak olan araştırma üç bölüm altında incelenecektir. Birinci bölümde, icra edilen askerî harekâtı tam olarak anlayabilmek için harekâtın icra edildiği bölge hakkında bilgiler verilecektir. Aynı zamanda Kore'nin tarihinden kısaca bahsedilerek bu milletin birbiriyle neden savaşmak zorunda kaldığı ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Araştırmanın ikinci bölümünde ise savaşın nedenleri ortaya konularak Türkiye'nin savaşa dâhil olduğu güne kadar savaşın genel seyri hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca savaşa katılma kararının nasıl alındığı ve alınan karar neticesinde ilk olarak gönderilecek birlik olan 1'inci Türk Tugayının savaşa nasıl hazırlandığı hakkında bilgiler verilerek okuyucunun konu hakkında daha kapsamlı bilgi sahibi olması amaçlanmıştır.

Son bölümde ise 1'inci Türk Tugayının Kunuri Muharebelerine kadar aldığı görevler ile birlikte Kunuri Muharebeleri kapsamında değerlendirilen Wawon Muharebesi, Sinnimni Baskını, Kaechon Muharebesi ile Kunuri ve Sunchon Boğazları Muharebeleri hakkında bilgiler verilecektir. Bu muharebelerde 1'inci Türk Tugayının icra ettiği geri çekilme harekâtı, savunma ve karşı taarruz olmak üzere icra ettiği bütün harekât çeşitleri, detayları ile sunulacaktır. Aynı zamanda yukarıda bahsedilen Askerî Harekât Prensipleri doğrultusunda 1'inci Türk Tugayının icra ettiği Kunuri Muharebeleri değerlendirilecektir. Bu prensiplerin hangisinin bu muharebelerde tatbik edildiği, hangisinin edilmediği ve bu prensipler tatbik edilirken yapılan doğru ve yanlış harekât tarzları ortaya konmaya çalışılacaktır.

Ayrıca son bölümde bu tezin daha iyi anlaşılabilmesi maksadıyla Askerî Harekât Prensiplerinden de bahsedilecektir. Özellikle askerî harekâtlar icra edilirken Askerî Harekât Prensiplerinin mutlaka göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Söz konusu prensipler askerî harekâtın her seviyesinde icra edilmekle beraber tüm dünya ordularıyla beraber Türk Silahlı Kuvvetlerine yön veren, yol gösteren temel fikirlerdir. Bu prensipler askerî bir harekâtın planlamasında ve müteakiben icrasında kullanılan yol göstericilerdir. Bu prensipler birbirinden bağımsız düşünülmeyen, kendi aralarında önceliği olmayan bir kontrol listesi değildir. Bu prensiplerin Kunuri Muharebeleri'nde nasıl uygulandığını ve uygulanmasında yapılan eksik hususların bir birliğe nelere yol açtığını görmek açısından önemlidir. Tarihte yapılan yanlışlardan ders çıkartarak bunları gelecek harekâtlarda uygulayarak Türk Silahlı Kuvvetlerine ve Askerî Tarihe katkıda bulunmak planlanmaktadır.

Yapacağımız araştırma konusu bundan daha önce bu şekilde çalışılmamış olmakla birlikte, konu ve kapsam açısından farklı bir çalışma olacak ve hem Askerî Tarihe hem de tarih bilimine katkı sağlayacaktır. Daha önceki yapılan araştırmalarda savaşta yaşanan olaylar okuyucuya aktarılmış ama herhangi bir askerî açıdan

değerlendirilmesi yapılmamıştır. Bu yönüyle ortaya konacak bu araştırma özgün bir çalışma olacaktır.

Bu araştırma yapılırken belge tarama yöntemi kullanılmıştır. Özellikle Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı arşivindeki Kore Harbi Koleksiyonundan faydalanılmıştır. Bu arşiv koleksiyonu araştırmacıların kullanıma 2018 yılında açılmış olduğundan dolayı araştırmamız özgün arşiv belgeleriyle ortaya konmuş olacaktır. Aynı zamanda bu konu ile ilgili yazılmış en önemli eserlerden biri olan Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı tarafından 1975 yılında yayımlanan “Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)” isimli eserden faydalanılmıştır.

Bu konu hakkında 1’nci Türk Tugay Komutanı Tuğgeneral Tahsin Yazıcı ve Tugay Komutanı Yardımcısı Albay Celal Dora’nın yazdıkları ile beraber Bahtiyar Yalta’nın yazdığı üç önemli hatırat türü eserlerden de faydalanılmıştır. Ayrıca dönemin yüksek baskı oranına sahip gazeteleri ile beraber TBMM Meclis tutanakları da kullanılmıştır. Bu konu hakkındaki tetkik eserler, tezler ve makaleler de başta Kara Harp Okulu Kütüphanesi ve Milli Kütüphane olmak üzere çeşitli kütüphanelerden temin edilerek kullanılmıştır.

BÖLÜM 1

1. KORE’NİN COĞRAFI YAPISI VE TARİHİ

1.1. Kore’de Coğrafi Durum

Bir bölgede icra edilen muharebeleri daha iyi anlamak maksadıyla öncelikle bu bölgenin coğrafi özelliklerini çok iyi bilmek gerekir. Türk Birliklerinin Kore’de katıldığı bütün muharebelerin net bir şekilde anlaşılması için Kore’nin coğrafi yapısından bahsedilmiştir.

1.1.1. Kore’nin Konumu, Sınırları, Yüzölçümü ve Nüfusu

Kore, Uzak Doğu’nun kalbinde konumlanmış bir yarımadadır. Konumundaki bu önemli özellik Kore’nin tarihinde her zaman önemli bir faktör olmuştur. Asya ve Pasifik’in önemli güçleri tarafından çevrilmiş olan Kore, bu devletlerin gözünde her zaman stratejik bir noktaya sahiptir. Bu yüzden Kore birçok defa savaşlara ev sahipliği yapmıştır. Kore, 193 kilometre güneydoğusunda Japonya ile yine aynı uzaklıkta Çin’in Şantung yarımadası ile komşudur. Aynı zamanda kuzeyde Mançurya ile komşu olan Kore, kuzeydoğusunda da 18 kilometre sınırı ile Rusya’ya komşudur. 18 kilometrelik bu sınır Tuman Nehri ile bölünmektedir. Kore Uzak Doğu’daki stratejik konumunun yanı sıra yarımada olmasından dolayı da tarihinde her zaman kilit nokta olmuştur. Çünkü bir yarımada olarak, Asya kıtası ile Pasifik güç olan Japonya arasında köprü vazifesini üstlenmiştir.¹

Kore yarımadası, 34-43’üncü kuzey paralelleri ile 124-132’ncü doğu boylamları arasında yer alır. Kore’nin bütün olarak kuzey-güney istikametinde uzunluğu 1100

¹ Shannon Mccune, *Korea’s Heritage A Regional and Social Geograhly* (Vermont: Charles E. Tuttle Company of Rutland, 1956), ss. 3-6.

kilometre, doğu-batı istikametinde genişliği ise 300 kilometredir. Kore yarımadası sahillerinde uzanan 3400 tane irili ufaklı adalarla beraber toplam 220.675 km² yüzölçümüne sahiptir. Bu yüzölçümünün 120.080 km²'si Kuzey Kore'ye, yaklaşık 100.000 km²'si ise Güney Kore'ye aittir.²

Kore Savaşı yıllarında Kore'nin toplam nüfusu 28 milyon idi. Bu nüfusun üçte biri 38'inci paralelin kuzeyinde yaşarken geri kalan kısmı ise paralelin güneyinde yaşamakta idi. Kuzey kesiminde sanayi daha gelişmiş olduğundan halkın geçim kaynağı sanayi iken, güney kesiminde ise topraklar tarıma daha elverişli olduğundan halkın geçim kaynağı tarımdı.³

1.1.2. Kore'nin Fiziki Yapısı

Kore yarımadası, yükseklikleri 2744 metreye varan zirvelere sahip dağlık bir ülkedir. Dağlar Çin sınırında Yalu ve Tuman Nehirleri arasında sönmüş bir yanardağ olan Paektu-San'dan başlar, batıya doğru kollar salar ve yarımadanın doğu kıyıları boyunca güneye uzanır.⁴ Arazinin genel olarak yüzde 70'i dağlık ve ormanlıktır. Fakat bu dağlıkların büyük bir kısmı 2000 metrenin altındadır. Sadece yüzde 4'ü 2000 metrenin üstünde olan dağlardır. Bu dağların yüzde 13'ü 1000 ile 2000 metre arasında yüksekliğe sahip iken, yüzde 19'luk kısmı da 500 ile 1000 metre arasında yüksekliğe sahiptir. Dağların yüzde 40 gibi büyük bir oranı ise 100 ile 500 metre arasında değişen yüksekliklere sahiptir. Yüzde 30'u ise bu dağların arasında pirinç tarlalarıyla kaplı düzlüklerdir.⁵

Yukarıda da belirtildiği üzere ülke genel anlamda dağlık bir arazi yapısına sahiptir. Dağların en fazla yükseltiye sahip olduğu bölge ülkenin kuzeyinde yer almaktadır. Burada dağlar 2000 metrenin üzerinde bir yükseltiye sahiptir. Ülkenin orta kesimlerindeki dağların yükseltisi 1000 – 1500 metreye, güney kesiminde ise 500 metreye kadar düşmektedir. Dağlar genel olarak derin vadilerle yarılmış biçimdedir ve genel anlamda dik yamaçlı olup ormanlarla kaplıdır. Dağların dik yapısından dolayı buralarda motorlu araçlarla ilerlemeye imkân yoktur. Bu nedenle ilgili bölgelerde

² Kwon Sangcheol ve diğ., *Geography of Korea*, çev. Daniel Kane (Academy of Korean Studies, 2016), ss. 14-17.

³ United States Army Center of Military History, *Korea 1950* (Washington D.C.: US. Government Printing Office, 1997), s. 2.

⁴ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı (Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1975), s. 31.

⁵ Sangcheol ve diğ., *age*, s. 27.

ulaşım genel olarak at veya katır gibi hayvanlarla yapılmaktadır. Bu hayvanlara ulaşılamaması durumunda yaya olarak ulaşım sağlanmaktadır. Bu nedenle de ilgili alanda başarılı bir askerî harekâtın icra edilebilmesi için motorlu araç yerine insan veya hayvan kullanılması daha uygun olmaktadır. Ayrıca bu alanlarda ilerlemenin zorluğu buraya getirilecek olan askerî personelin de özel bir eğitimden geçmiş olmasını gerekli kılmaktadır. Ülkede tarım faaliyetleri içinde genel olarak pirinç tarımı yaygın olduğu için arazi yapısında bataklık alanlar oldukça fazladır.⁶

Kore akarsuları oldukça çok olan bir ülkedir. Kore Yarımadası'nda büyüklü küçüklü nehirler karışık bir aę meydana getirirler. Kore Yarımadası'nın batı kesiminde olan nehirler büyük ve ulaştırmaya imkân verirler. Doğu kısmındaki nehirler ise kısa ve hızlı bir akış yapısına sahiptirler. Kore Yarımadası'nda büyük çapta dokuz adet nehir vardır.⁷

Kore Yarımadası'nda bulunan nehirler ilkbahar, kış ve sonbahar mevsiminde birçok yerinden geçit verirler. Fakat bol miktarda yağmur yağan Temmuz ve Ağustos aylarında ise geçit vermeyecek hale gelirler.⁸ Ülkede yağışların fazlalığı ve nehir yataklarının yağışlara yetersiz kalması nedeniyle su taşkınları ve sel olayları sıklıkla görölmektedir. Bunun yanı sıra Kuzey Kore'de yer alan nehirler yılda 3 – 4 ay boyunca soğuk nedeniyle donmaktadırlar. Bu don olayı nedeniyle nehir yataklarından askerî araç, personel ve teçhizat geçirilebilir. Bu da ülkeye yapılabilecek olan bir saldırıda, ülkede sık olarak yer alan akarsu ağlarının savunma açısından belirli dönemlerde bir dezavantaja dönüşmesine neden olmakla beraber ülkede bulunan sık nehirler genel olarak yapılacak bir askerî harekâtı olumsuz olarak etkilemektedir.⁹

Kore yarımada olması sebebiyle değişken bir iklim yapısına sahiptir. Kore Yarımadası'nın kuzey kesimlerinde kış oldukça şiddetli geçmektedir. Kış aylarında sıcaklık -17 dereceye kadar düşmektedir. Güney bölgesinde ise kuzeye göre daha ılıman bir iklim yapısı vardır. Kore Yarımadası'nda yaz mevsimi oldukça sıcak ve nemlidir. Temmuz ve Ağustos aylarında sürekli yağmur yağmaktadır.¹⁰

⁶ Bahtiyar Yalta, *Kunuri Muharebeleri ve Geri ekilmeler* (Ankara: Kıvılcım Matbaası, 2005), s. 116.

⁷ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, s. 33.

⁸ Sangcheol ve diğ., *age*, s. 45.

⁹ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, ss. 33-34.

¹⁰ *Kore'de Türk Muharebeleri*, Genelkurmay Personel Başkanlığı Askeri Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı (Ankara: Genelkurmay Basımevi, 2012), s. 1.

Kore'deki iklimsel yapının askerî harekâta etkileri her mevsimde ortaya çıkmaktadır. Kışın çok soğuk geçmesi askerî harekâtı olumsuz etkilediği gibi, yazların çok sıcak ve nemli olması nedeniyle askerî bir harekât üzerinde olumsuz etkiye sahiptir. Kış aylarında Kore'nin kuzey kesimlerine yapılacak bir askerî harekât da özel teçhizat ve kıyafetler gerektirmektedir. Temmuz ve Ağustos aylarında sürekli yağış alması ise taşan nehirlerin askerî birliklerin arazideki harekâtını olumsuz etkilediği gibi bu yağışlar yüzünden yollar bile kullanılmayacak hale gelmektedir. Bu etki o kadar büyüktür ki bazen arazi dışında normal ilerlenecek olan yollarda bile hareket imkânlarını kısıtlamaktadır.¹¹

1.1.3. Kore'de Kara ve Demiryolları

Kore'de Birinci Dünya Savaşından önce her mevsimde kullanılabilecek bir yol şebekesi mevcut değildi. Kore Savaşı esnasında kullanılan yollar kırk sene boyunca istilası altında bulunduğu Japonlar tarafından inşa edilmiştir. Yolların kaplaması zayıf olmakla beraber aynı zamanda bakımsızdılar.¹²

Yolların meyilleri fazla, dağlık bölümlerde dönemeçleri ise keskindi. Kore'nin en önemli iki karayolu "X" şeklinde Seul'de birleşiyordu. Bunun bir kolu kuzeybatıda bulunan Yalu Nehri ağzındaki Sinuiju'dan güneydoğu kıyılarındaki Pusan'a, diğeri kuzeydoğudaki Tuman Nehri ağzından güneybatıda Mokpo limanına uzanıyordu.¹³

Kore Yarımadası'nın dağlık olmasından dolayı yollar genellikle vadileri takip etmekte, düzlük alanlarda ise su taşmalarından kaçınmak maksadıyla alçak tepelerden geçmektedir. Dağlık ve kıvrımlı veya vadiler içinde sıkışan bu yollar, askerî birliklerin açılması açısından yeterli imkân ve kabiliyete sahip değildir. Düşmana yaklaşmak isteyen bir birlik için büyük bir tehdit oluşturmaktadır.

Kore demiryolları 1904 yılında Japonlar tarafından yapılmıştır. Demiryollarının yapımında ekonomik ihtiyaçlardan ziyade askerî ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak yapılmıştır.¹⁴ Taşıma imkân ve kabiliyeti açısından demiryolları büyük bir avantaja sahipti. Çünkü kara yolları yetersiz ve genelde taşıma için elverişli değildi. Askerî

¹¹ Yalta, *age*, s. 116.

¹² *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, s. 37.

¹³ Dale B. Woodhouse, *Operational Lessons Learned in the Korean War* (Kansas: School of Advanced Military Studies United States Army Command and General Staff College Fort Leavenworth, 2011), s. 9.

¹⁴ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, s. 39.

ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak yapılan bu demiryolları birliklerin ikmal ihtiyaçlarını sağlamada büyük kolaylık sağlamıştır.

Şekil 1: Kore Yarımadası'nın Kara Yolu Ağı

Billy C. Mossman, *Ebb and Flow: November 1950-July 1951* (Center of Military History, United States Army, 1990), s. 6.

1.2. Kore'nin Tarihi

Kore'nin bilinen tarihi MÖ 2333 yılında başlamakta ve günümüze kadar özellikle Çin ve Japonya arasında mücadeleler ile dolu bir şekilde gelmektedir. Tarihinin büyük bir kısmını Çin'in kontrolü altında sürdüren Kore, bazen de Japonların

saldırısına uğramıştır. Japonlar özellikle Asya üzerinden gelecek saldırılara engel olmak ve Kore’yi Asya’ya açılan bir kapı yapmak istemiştir.

1.2.1. İlk, Orta ve Yeniçağda Kore

Yapılan bazı araştırmalar ve kazılara göre Kore medeniyetinin Çin medeniyeti kadar eski olduğunu söylemek mümkündür. Fakat bu araştırmalar bu medeniyetin tarihini tam olarak aydınlatacak kadar geniş değildir. Kore yerel kültürüne göre Kore Devleti MÖ 2333 yılında efsanevi bir Kral olan Tangoon tarafından kurulmuştur. Tangoon Hanedanlığı MÖ 1122 yılına kadar hüküm sürmüştür.¹⁵

Çinli bir âlim olan Kija, MÖ 1122 senesinde Kuzey Kore ve Mançurya bölgesine yerleşmiştir. 5000 adamıyla Kore’ye göç eden Kija, burada “Chosen” ismini verdiği krallığını kurmuştur. Bu krallığın başkenti Pyongyang olmuştur. Bu krallık MÖ 193 yılına kadar hüküm sürmüştür. MÖ 193 yılında Çin’den gelen Wei-Man, Chosen krallığını devirerek yerine geçmiştir. Yeni krallık sürekli Çinliler ile savaş halinde olmuştur. Çinliler MÖ 109 yılında Kore’yi işgal etmişlerdir.

Çinlilerin Kore’yi istila ettiği zamanlarda Yalu nehri boyunca Kogurio Krallığı baş göstermiş ve güneye doğru inmeye başlamıştır. Kogurio Krallığı Chosen’ı Çin işgalinden MÖ 37 yılında kurtararak 668 yılına kadar Han nehri kuzeyindeki bölgede hüküm sürmüştür. Bu hanedanlık da başkentini Pyonyang yapmıştır.¹⁶

Kogurio Hanedanlığı Choosen’u işgal ettiği zaman diliminde Kore’nin güney kesiminde de iki farklı kabile Çin’in de yardımlarıyla krallıklarını kurmuşlardır. Bu dönemde Kore’de üç farklı krallık baş göstermiştir.(EK-1)¹⁷ Bunlar;

- Kogurio Krallığı: Kore ismi de bu krallıktan çıkmıştır. Günümüz Kore’nin kuzey kesiminde kurulmuştur.
- Güneyde Paekche Krallığı.
- Kore’nin Güneybatı kesiminde ise Sinlo veya diğer adıyla Silla Krallığı kurulmuştur.¹⁸

¹⁵ *Kore’de Türk Muharebeleri*, s. 5.

¹⁶ *age*, s. 6.

¹⁷ Genelkurmay Personel Başkanlığı Askeri Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, *Kore Harbi Koleksiyonu (KHK)*, Kutu: 140, Gömlek: 23, Belge: 23-17.

¹⁸ Mccune, *age*, ss. 25-30.

İlk iki krallık dostane bir ilişkiye sahiptiler. Fakat iki krallıkta Silla Krallığı ile anlaşmazlık halinde idiler.¹⁹

Kore’deki bu üç krallık kendi aralarında hâkimiyet savaşlarına başlamışlar ve bu iç savaş şüphesiz dış müdahaleye davetiye çıkarmıştır. Güneybatıdaki Silla Krallığı diğer iki krallığın saldırısı ile karşılaşınca Çin Hanedanlığından yardım talep etmiştir. Bu durumdan faydalanmak isteyen Çin Hanedanlığı, Kore Paekchelileri mağlup etmişlerdir (660). Japonlar ise Kore Paekche’sine yardım bahanesiyle Kore Yarımadasına çıkarma yapmıştır. Japonların bu çıkarması üç (3) yıl boyunca devam etmiştir. Japonlar en sonunda yenilerek buradan ayrılmışlardır. Japonların çıkarması sonucunda bunu fırsat bilen Çin bütün Kore’ye 668 yılında işgal etmiştir. Kore’deki üç krallıktan sadece Çin dostu olan Silla Krallığı varlığını sürdürebilmiştir. Tabi bu varlık Çin himayesinin altında özerk bir şekilde olmuştur.²⁰

10’uncu yüzyıl başlarında Kore Halkı Silla Krallığına karşı ayaklanmış ve hâkimiyeti 500 yılı yakın (918-1392) sürecek olan Wang Hanedanlığının çatısı altında toplanmışlardır.²¹

İlk zamanlardan bu yana Kore’yi gözüne kestiren Japonya, 1274 ve 1281 senelerinde toplamda iki defa olmak üzere Kore Yarımadası üzerinden Moğolların saldırısına uğramıştır. Japonya, Asya Kıtasından maruz kaldığı tehditlere karşı korunmak maksadıyla Kore Yarımadasını kendi bünyesine dâhil etmek istemiştir. Kore, Asya’da kurulacak bu devletin bir parçası olacak ve Asya sahilleri Japon İmparatorluğunun iskelesi konumuna gelecektir. Bu amaca yönelik olarak Japon imparatoru Hideyoshi, 1592 yılında Kore’yi kendi bünyesine katmıştır. Japonların Kore’yi işgal etmek maksadıyla başlattığı girişimin Mançurya sınırlarına kadar ilerlemesi üzerine Çin Hanedanlığının harekete geçmiş ve Çin ile Japonya Kore’de karşı karşıya gelmişlerdir. Çin Hanedanlığı ile Japonların yaptığı savaş sonrasında Japonlar Mançurya topraklarından çekilmek zorunda kalmıştır. Bu savaş sonrasında Japon Devleti sadece Kore’nin güney bölgelerini elinde tutabilmiştir. 1597 yılında ikinci bir sefer yapan Japonya, yine başarı sağlayamadı. Altı (6) yıl süren Çin –Japon savaşı sonunda iki ülke bir anlaşma yaparak Kore’nin bağımsızlığını tanımıştır. Çin Hanedanlığı, Pasifik kıyılarından gelecek düşman taarruzlarına yönelik olarak Kore

¹⁹ *Kore’de Türk Muharebeleri*, s. 6.

²⁰ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, s. 6.

²¹ Muccune, *age*, s 29.

Yarımadasından vazgeçmek istememiştir. Çin, Kore üzerindeki egemenliğini sağlamak maksadıyla önce baskı yapmış, daha sonra da 1637 yılında yaptığı saldırı ile bu maksadına ulaşmıştır. Bundan sonra 200 yıl boyunca kendisini dış dünyaya kapatarak varlığını devam ettirmeye çalışmıştır.²²

1.2.2. 19'uncu ve 20'nci Yüzyılda Kore

1.2.2.1. Kore'de Çin-Japon Mücadelesi

Çin Hanedanlığının gücünü kabullenmiş olan Kore, 1910 yılında Japonya'nın işgal etmesine kadar, Çin Hanedanlığının egemenliği altında yaşamıştır. Çin Hanedanlığının Kore üzerindeki egemenliği, Kore'nin Çin'e sadece vergi vermesiydi. 19'uncu yüzyılın ikinci çeyreğinde Japonya, Batı Avrupa Ülkeleri ve Amerika Birleşik Devletleri, Kore ile ilişkilerini ilerletmeye başladılar. Batı Ülkelerin amacı yeni ticaret sahaları oluşturmak ve bunları kullanmaktı. Bu ticaret sahasının merkezinde Kore vardı. Kore'nin, Çin'in egemenliği altında direnç göstermesi devam ediyordu. Fakat yapılan baskılar o kadar arttı ki 1876 yılında Kore, Japonya ile bir antlaşma yaparak ülkenin ticaretini Japonya'ya açmak zorunda kalmıştır. Bunun sonucunda tüm dünya ile münasebet kurmaya başladı. Yapılan antlaşmada açıkça Kore bağımsız bir ülke olarak kabul edildiği için Çin bağılılığı bu antlaşmada özellikle açıklandı. Çünkü Çin, Kore'yi ne Japonya'ya ne de Rusya'ya bırakmak istiyordu. Batılı ülkeler, Çin'in egemenliği altında Kore'yi kabul etmesine rağmen Japonya ise Çin egemenliği altında bir Kore'yi kabul etmeyerek, Çin ile olan münasebetlerini bozarak Kore'nin yalnızlaşmasını istiyordu.²³

18 Nisan 1885 tarihinde Japonya ve Çin bir antlaşma yaparak, Kore'de bulunan askerî birliklerini çekmeyi, Kore'de casus bulundurmamayı ve Kore'de bir karışıklık çıkarsa birbirlerine danışmadan müdahale etmemeyi kararlaştırdılar. 1894'te Kore'nin güneyindeki iki vilayette isyan çıkınca Kore, Çin'den yardım istedi ve Çin kuvvetleri isyanı bastırdı. Bu durum üzerine, Çin ve Japonya arasında ilişkiler tekrar gerginleşti. 25 Temmuz 1894 tarihinde Kore Kralı, Japon baskıları sonucunda Çin'le yapmış olduğu antlaşmayı feshettiğini ilan etti. Arkasından da Japonya ile yeni bir mukavele imzaladı. Bu olay üzerine 1 Ağustos 1894'te Japonya ile Çin arasında savaş ilan edildi.

²² Mccune, *age*, ss. 30-37; *Kore'de Türk Muharebeleri*, s. 9-11.

²³ Ali Denizli, *Kore Harbi'nde Türk Tugayları* (Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1994), ss. 13-14.

Kore Yarımadasına çıkarma yapan Japonya, 16 Eylül 1894 tarihinde Pyongyang Zaferi'yle Mançurya'yı ve Kore'yi işgal etti. 1895'te Çin Hanedanlığını donanmasını yendi ve Formoza adasını aldı. 17 Nisan 1895'te, Japonya ile Çin, Japonya'nın Nipon adasının güney batı ucundaki Shimonoseki şehrinde barış antlaşması imzaladı. Bu antlaşma ile Çin, Kore'nin bağımsızlığını tanıdı ve Formoza ile Peskador Adaları'nı Japonya'ya bıraktı. Bu durum en fazla bölgeyi doğal yayılma alanı olarak gören Rusya'yı kızdırdı.²⁴

1.2.2.2. Japon-Rus Harbi (1904-1905)

Şubat 1896'da Kore Kralı, Japon baskısına dayanamayarak Seul'daki Rus Sefaretine iltica etti. Ertesi ay Rusya ile Kore; ordusunu, maliyesini ve politikasını denetleme hakkı veren bir anlaşma imzaladı. Rusya, Kore'nin Japonya ve Rusya arasında 38'inci paralelden itibaren ikiye bölünmesini önerdi. Fakat bu teklif uygulanmadı. 14 Mayıs 1896'da Rusya ile Japonya arasında bir antlaşma imzalandı. Kore'ye, ekonomik ve mali işlerinde serbestlik verildi. Bunun yanında, Kore'nin zayıflığından yararlanan Rusya ve Japonya, Kore'den çeşitli ayrıcalıklar aldı.²⁵

Japonya, Mançurya gibi Kore'nin de Rus nüfuz alanına girmesinden endişe duyuyordu. Karşılıklı nüfuz yarışı Kore'de, Japonya ile Rusya'yı karşı karşıya getirdi. Japon donanması 8-9 Şubat 1904'te Port Arthur limanına baskın yaparak iki Rus kruvazörünü batırdı. Bu suretle Japon kuvvetleri kolaylıkla Kore'ye çıkarak Mançurya üzerine yürüdü. 19 ay süren savaştan sonra yenilen Rusya, Eylül 1905 tarihinde Portsmouth Antlaşması'nı Japonya ile imzaladı. Bu antlaşma ve takip eden antlaşmalarla Kore, tamamen Japon himayesi altına girdi. 22 Ağustos 1910'da da Japon imparatoru tarafından yayımlanan bir emirle Kore, Japonya'ya Chosen isminde bir vilayet olarak ilhak edildi. Kore bu tarihten sonra 1945'e kadar Japon boyunduruğu altında yaşadı. Milliyetçi akımlar ise Japonya tarafından bastırıldı.²⁶

1.2.2.3. Birinci Dünya Savaşı'nda Kore

Birinci Dünya Savaşı sırasında Kore'yi işgal eden Japonlar, Kore Halkını Japon Halkına katmaya, milliyetçilik hareketlerini durdurmaya ve Kore kaynaklarını

²⁴ Fahir Armaoğlu, *20 Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1995, Cilt I-II* (Ankara: Alkım Yayınevi, 2005), s. 92; Mccune, *age*, ss. 36-37.

²⁵ Denizli, *Kore Harbi'nde Türk Tugayları*, s. 14.

²⁶ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950-1953)*, ss. 13-14.

sömürmeye çalışmıştır. Dünya Savaşı'nda İtilaf Devletleri arasında yer alan Kore, savaş sonrasında bağımsızlığını kazanamamıştır. Her ne kadar 1 Mart 1919'da bağımsızlığını ilan ettiyse de Japonlar sert bir şekilde bu bağımsızlık hareketini bastırmıştır.²⁷ Bu bağımsızlık hareketi esnasında Japonlar 1000 kişi öldürmüş, 100.000 kişiyi yaralamış ve 32.000 kişiyi de hapis etmişlerdir.²⁸ Japonya, Kore'yi ucuz iş gücü ve hammadde kaynağı olarak görmüştür. Kore'den elde edilen hammaddelerin çok az bir kısmı burada işlenmiştir. Elde edilen hammaddelerin büyük çoğunluğu Japonya'ya taşınmıştır.²⁹

Japonya, Kore'yi işgal ettiği yıllarda Kore'nin gelişmesi için de planlı olarak çalışmıştır. Tabi burada maksat Kore'nin gelişmesinden ziyade kendi çıkarları doğrultusunda olmuştur. Çünkü burası Asya'ya açılan bir kapı ve üs konumunda idi. Dönemi içinde Asya'nın en gelişmiş elektrik santrallerini kurmuş, büyük endüstri toplulukları oluşturmuştur. Yine bu dönemde, (1930-1945) Kore'yi Mançurya seferi için üs haline getirmiştir. Bu kapsamda; hava alanları, deniz üsleri kurarak, hudutta tahkimat yapmıştır.³⁰

1920'de Milliyetçi Koreliler, Syngman Rhee'nin önderliğinde geçici bir Kore Hükümeti kurdular ve bağımsızlık için çalışmaya başladılar. Bu hükümette hem Amerika hem de Sovyetler Birliği ile işbirliği politikasını savunanlar da vardı. 1936'da komünistlerle, milliyetçilerin birleşmesiyle "Milli Cephe" kuruldu. 1937 yılında Çin Hanedanlığında Kim Yak-San buyruğunda "Kore Gönüllü Tugayı" kuruldu. Bu Tugay, Birleşmiş Milletler Çin Ordusu içerisinde Japonlara karşı savaştı. Bu sırada eski Kore Mukavemet Hükümetinde değişiklikler oldu. Başkanlığa, Kim Koa geldi. Syngman Rhee, Washington'a giderek Kore'deki halkını temsil etti.³¹ Bu dönemde, daha evvel Syngman Rhee'ye katılan ve sol düşünen milliyetçiler Şanghay'dan ayrıldı ve "Kore Ulusu Kurtuluş Birliği" adı altında yeni bir örgüt kurarak, Kuzey Kore'de mücadeleye başladılar.³²

²⁷ Erhan Yücel, *Kore Harbi Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Alınan Dersler* (Ankara: EDOK Yayınları, 2001), s. 7.

²⁸ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950-1953)*, s. 15.

²⁹ Denizli, *Kore Harbi'nde Türk Tugayları*, s. 15.

³⁰ Turgut Sunalp, *Kore Harbi* (İstanbul: Harp Akademileri Yayınları, 1954), s. 35.

³¹ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950-1953)*, ss. 15-16.

³² Mim Kemal Öke, *Unutulan Savaşın Kronolojisi: Kore 1950-53* (İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 1990), s. 21.

1.2.2.4. İkinci Dünya Savaşı'nda Kore (1938-1945)

İkinci Dünya Savaşı öncesinde Japonya, Kore'yi topraklarına katmakla yetinmedi. Asya'daki varlığını garanti altına alabilmek ve yeni topraklar kazanmak maksadıyla 1931'de Çin ile tekrar savaşa başladı. İkinci Dünya Savaşı başladığında Japonya, Mançurya'yı ve Çin'in bir kısmını işgali altında tutuyordu.³³

Doğu Asya ve Pasifik'te Büyük Japon İmparatorluğu kurma hayali içerisinde olan Japonya, Aralık 1941'de Pearl Harbor limanındaki ABD donanmasına şiddetli bir hava taarruzu ile baskın yaptı ve hemen hemen tüm ABD donanmasını imha etti. Bunun sonucunda da dünya savaşı Uzak Doğu ve Pasifik kıyılarına da sıçramış oldu.³⁴

1937'den beri ABD ile Japonya arasında gizliden gizliye süren güç mücadelesi, şimdi savaşa dönüşmüştü. 1942 yılı sonuna kadar Japonya'nın durumu oldukça iyi gitti. Nisan 1942'de Japonlar bütün Filipinleri, Mayıs ayı içerisinde Birmanya, Şubat ve Mart ayında Cava ve Sumatra ve yine Şubat'ta Singapur'u ele geçirdi. Birmanya'nın ele geçirilmesi, Hindistan açısından çok tehlikeli olduğundan, bu tehlikeyi bertaraf etmek için Chiang Kai-Shek vasıtasıyla Çinliler tarafından karşı saldırı yapıldı. Pasifik'teki Japon büyümesi de deniz harbi sayesinde önlendi. 1942 yılında yapılan deniz savaşları neticesinde Japonların denizlerdeki üstünlüğü sona erdi ve Pasifik'teki ilerleyişi durdu.³⁵

1945'in başlarında, 10'uncu ABD Ordusu, Deniz Kuvvetleri ile Hava Kuvvetleri'nin himayesinde Uzak Doğu sınırlarında Japonya'ya karşı saldırıya geçti. 1945'te İwo Jiwa adası ele geçirildi. Okinawa Adası için üç ay mücadele edildi. Okinawa'yı ele geçiren ABD, Japon Adalarına hava taarruzlarına başladı. Müttefiklerin Potsdam Konferansı'nda almış oldukları karar gereğince, Japonya'dan şartsız teslim olması istendi. Japonya bu teklifi kabul etmedi.³⁶

14 Ağustos 1941'de ilan edilen Atlantik Beyannamesi'nde, milletlerin kendi kendilerini idare etme hakkı tanınıyordu. Kore sorunu ilk kez, 1 Aralık 1943 yılında Kahire Konferansı sırasında Çin, ABD ve İngiltere tarafından ele alınmıştı. Korelilere zamanı geldiğinde bağımsızlığı verilecekti. 4 Şubat 1945'teki Yalta Konferansı

³³ Yücel, *age*, s. 8.

³⁴ Cüneyt Güven, "Sebepler ve Sonuçlarıyla Kore Savaşı ve Türkiye" (Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007), s. 88.

³⁵ Armaoğlu, *age*, s. 384.

³⁶ Oral Sander, *Siyasi Tarih 1918-1994* (Ankara: İmge Kitabevi, 14. Baskı, 2005), s. 186.

sırasında, Japonya'nın Kore'den çıkarılması, kontrolünün ise SSCB ve ABD'ye verilmesi kararlaştırıldı. 7 Temmuz-2 Ağustos tarihleri arasında gerçekleştirilen Potsdam Konferansı'nda da, Kore hakkında Kahire Konferansı'nda alınan karar teyit edildi. Japon egemenliğinin, Japon Adaları ile sınırlı olacağı açıklandı.³⁷

SSCB, Yalta Konferansı'nda büyük tavizler karşılığında Uzak Doğu'da savaşa girmeyi kabul etmişti. Güney Sakhalin ile civarındaki adalar, Port Arthur Deniz Üssü ve Kuril Adaları, SSCB'ye verilecek, Mançurya Çin egemenliği altında kalacaktı. Doğu Çin demiryolları ve Güney Mançurya demiryolları SSCB tarafından işletilecekti. Dairen uluslararası bir liman olacak, ancak SSCB menfaatleri burada tanınacaktı. Dış Moğolistan'da mevcut durum korunacaktı. Bu anlaşma çok gizli tutuldu. Hatta Chiang Kai-Shek'e bile bilgi verilmedi. Fakat SSCB, Yalta Konferansı'ndan sonra hemen savaşa girmedi. Potsdam Konferansı'nda da Uzak Doğuda savaşa girmeyi kabul eden SSCB, ancak konferanstan birkaç gün sonra, ABD'nin Hiroşima'ya 6 Ağustos 1945'te atom bombası atmasını müteakip 8 Ağustos'ta Japonya'ya savaş ilan etti. ABD'nin Nagasaki'ye 9 Ağustos'ta attığı ikinci atom bombasından sonra Japonya, 10 Ağustos 1945'te teslim olmayı kabul etti.³⁸

SSCB, Japonya'nın teslim olması üzerine Mançurya'ya girmeye başladı. Japon cephesi yıkılmıştı. Müttefikler teslim şartlarını yerine getirene kadar Japon topraklarını boşaltmayacaklarını bildirdi. SSCB, Japonya'ya karşı kazanılan bu savaş sayesinde, Uzak Doğu'da ve Kore'de kendi düşüncelerini uygulama imkânı bulmuş oldu.³⁹

11 Ağustos 1945'te ABD Savunma Bakanı, ABD Dışişleri Bakanlığına 38'inci paralelin kuzeyinde bulunan Japon kuvvetlerinin SSCB'ye, güneyindeki kuvvetlerin de ABD'ye teslim olmalarını önerdi. Bu öneri, ABD Başkanı tarafından onaylandı. Böylece, SSCB kuvvetleri 12 Ağustos 1945'te Kuzey Kore'ye, ABD birlikleri de 8 Eylül 1945'te Güney Kore'ye girerek, Japon askerlerini teslim aldı. Bu teslim alma görünüşü altında Kore, ABD ve SSCB tarafından işgal edilmiş oldu.⁴⁰

³⁷ M.M.V. E.U.Rs.Harp Dairesi Resmi Yayını, *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953) Özet* (Ankara: E.U. Basımevi, 1959), s. 19.

³⁸ Armaoğlu, *age*, ss. 400-410.

³⁹ Güven, *agt*, s. 89.

⁴⁰ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950-1953)*, s. 18.

II. Dünya Savaşından sonra, 1910 yılından beri Kore'yi işgal eden Japonya'nın mağlup edilmesi Kore'ye tam bir bağımsızlık getirmemiştir. Bu savaşın sona ermesiyle birlikte Kore'nin 38'inci enlemden bölünerek Kuzey Kore'yi Rusların, Güney Kore'yi de Amerikalıların işgali başladı. Bu da bu ülke için felaketlerin başlangıcı olmuştur.

1.2.3. Kore Savaşı Öncesi Gelişmeler

1.2.3.1. II. Dünya Savaşı Sonrası Uluslararası Ortam

Dünya arenasına bakıldığında 20.Yüzyıl içerisinde iki büyük savaş yaşanmış, milyonlarca kişi ya ölmüş ya da sakat kalmıştır. Savaşa katılan ülkeler ekonomik ve siyasi olarak çok fazla hırpalanmıştır. Avrupa'nın güçlü devletleri yerini ABD ve Sovyetler Birliği ile oluşacak iki kutuplu bir dünyaya bırakmıştır. İngiltere ve Fransa güç dengesini tamamen yitirmiş, Almanya, Japonya ve İtalya savaş mağlubu olmuşlardır. II. Dünya Savaşı sonrası 1945 yılında kurulan Birleşmiş Milletler, 1919 yılında kurulan Milletler Cemiyeti gibi görevini yerine getirmekten uzaktır. Bu durum Avrupa'nın, ABD ve Sovyetler Birliği etrafında toplanmasına sebep olmuştur.⁴¹

Güç dengesinin değiştiği gerçeği Polonya olayında çok açık bir şekilde görülmüştür. Polonya'da savaş sonrası hükümetin kurulması, Sovyet-ABD çekişmesine neden olmuştur. Sovyetlerin kurduğu komünist Lublin Hükümeti ve ABD'nin isteği ile İngiltere'de bulunan mülteci durumundaki hükümet arasında koalisyon kurulması sağlanarak olaylar tatlıya bağlanmış görünse de aslında güç dengesi oluşmaya başlamıştır.⁴²

II. Dünya Savaşı'ndan sonra sahip olduğu komünist düşüncüyü yaymak ve güçlü bir dünya devleti olmak, Sovyet Rusya'nın en önemli hedefiydi. Emperyalizmi benimseyen ve aynı güce sahip olmak isteyen ABD, Sovyet Rusya'nın en büyük rakibi

⁴¹ Rıfat Uçarol, *Siyasi Tarih 1789–2001* (Der Yayınları, 2006), s. 810.

⁴² Sander, *age*, s. 177.

* II. Dünya Savaşı sonrasında Sovyetler Birliği ve diğer Doğu Avrupa'daki sosyalist rejimlerin komünist olmayan ülkelerle ilişkilerindeki kapalılık ve gizlilik siyasetini belirten terimdir. Demir perde terimi ilk kez Winston Churchill tarafından 5 Mart 1946 tarihli ünlü Fulton konuşması sırasında kullanılmıştır. Terim Soğuk Savaş dönemi boyunca Batılı ülkelere komünist ülkelerin kapalılık, gizlilik yönündeki tutumlarını eleştiri amacıyla sık bir şekilde kullanılmıştır.

oldu. Berlin’den başlayan “Demir Perde*”, dünyanın iki kutuplu hale geldiğinin göstergesi olmuştu.⁴³

1945 yılında Sovyetler Birliği; Macaristan, Romanya ve Bulgaristan’da batılı güçlerin hiçbir şekilde söz sahibi olmalarına izin vermeden, ülkeleri kendi güdümüne sokmuştur. Almanya’nın paylaşılmasında da taraflardan her biri kendi demokrasi anlayışını uygulamışlar ve sonuçta, Bismarck’ın 1871’de uzun çaba ve savaşlarla kurduğu Birleşik Almanya, 1949 yılında Doğu ve Batı olarak ikiye ayrılmıştır.⁴⁴

Bu dönemde Dünya konjonktüründe, iki kutupluluğun oluşmaya başladığı evrede, ABD ve Sovyetler Birliğinin her yerde olduğu gibi Uzak Doğu’da da karşı karşıya geldikleri görülmektedir. Uzak Doğu’daki manzara Avrupa’dakinden pek de farklı değildir. Sovyetler ve ABD, Kore üzerinde anlaşamamışlardır. Sovyetler Birliği ve ABD yetkilileri arasında, 1943 yılında Kore hakkında yapılan görüşmeler sonucunda, ABD Dışişleri Bakanlığına gönderilen ve Sovyetler Birliğinin Kore üzerindeki emellerini açıklayan belge dikkat çekmektedir. Belgede; “Kore, Sovyetler Birliğinin Uzak Asya’daki ekonomik çıkarları açısından çok önemlidir. Özellikle buzla kaplı olmayan limanları Çin ve Japonya’yı kontrol edebilecek stratejik coğrafi konumu dolayısıyla, Kore’nin Sovyetler Birliği tarafından işgal edilmesi, ona Uzak Asya’da yeni bir stratejik önem kazandıracağı” belirtilmektedir.⁴⁵

Rusya’nın bu emelleri Batı Avrupa ülkeleri başta olmak üzere, komünizmi benimsemeyen devletler için endişe verici oldu. Sovyet Rusya gibi güçlenmek ve dünyada söz sahibi olmak isteyen ancak Sovyet Rusya’dan farklı olarak kapitalist düzeni benimseyen ABD, Doğu Bloğunun karşısındaki en büyük güç olacaktı.⁴⁶

ABD Başkanı Truman, 12 Mart 1947’de bir mesaj yayınlayarak aslında Soğuk Savaşın başladığını açıkça ifade ediyordu. Truman Doktrini olarak bilinen bu mesaj, Sovyet tehdidi altında bulunan Yunanistan ve Türkiye’ye mali yardımı içeriyordu. Aslında daha sonradan başka ülkelerin iç işlerine karışmak şekline bürünecek olan

⁴³ Meltem Demir, “İstanbul’da Yaşayan Kore Savaşı Gazileri Üzerine Sözlü Tarih Çalışması” (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiye Araştırmaları Enstitüsü, 2018), s. 8.

⁴⁴ Sander, *age*, s. 196.

⁴⁵ William Stueck, *The Korean War: An International History* (Princeton University Press, 1995), ss. 16-17.

⁴⁶ Demir, *agt*, s. 8.

Truman Doktrini neticesinde Yunanistan 300, Türkiye ise 100 milyon dolarlık para yardımı aldı.⁴⁷

Truman Doktrininin bir tamamlayıcısı olarak ABD Dışışleri Bakanı Marshall, kendi adıyla anılan Marshall Planını devreye soktu. Marshall Planı, batı ve güneydoğu Avrupa ülkelerine ekonomik yardımı içeriyordu. 1947 yılında yapılan 150 milyar dolarlık Marshall yardımlarından Türkiye de yararlandı.⁴⁸

II. Dünya Savaşı sonrasında barışı koruma faaliyetleri Birleşmiş Milletler tarafından yürütülecekti. Ancak Sovyet Rusya'nın büyük devletler ile fikir ayrılığına düşmesi Birleşmiş Milletlerin iş yapamaz hale gelmesine neden olmuştu. Batılı devletler kendi güvenliklerini sağlamak adına kendi aralarında teşkilatlanmaktan başka çare bulamadılar. Bu amaçla, 17 Mart 1948'de İngiltere, Fransa, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg arasında Brüksel Antlaşması imzalandı. Antlaşma, herhangi bir saldırıya karşılık kuvvetlerini birleştirmeyi öngörüyordu. Fakat bu antlaşma batının en büyük gücü olan ABD'yi içine almadığı için eksik bir güç olarak kalmıştı. Batı Bloğunun daha güçlü hale gelebilmesi için ABD'yi içine alan bir birlik gerekiyordu ve buna bağlı olarak 1949'da Kuzey Atlantik Antlaşması imzalandı.⁴⁹

Tüm bu gelişmeler ışığında; ABD, savaştan sonra Truman Doktrini, Marshall Planı ve NATO ile yeni bir dünya düzeni kurmaya çalışmış, bu yeni düzeni Sovyetler Birliği'nin kurmuş olduğu Doğu Bloğunun karşısına, Batı Bloğu olarak çıkmış olup, Truman Doktrini, Marshall Planı ve NATO, Batı Bloğunun en önemli parçalarını oluşturmuştur.⁵⁰

1.2.3.2. Uluslararası Ortamın Kore Üzerine Yansımaları

16-22 Aralık 1945 tarihleri arasında ABD, İngiltere ve SSCB Dışışleri Bakanları, Kore sorununu görüşmek üzere Moskova'da toplandılar. Toplantıda, Kore için demokratik bir hükümet kurulmasına ve ayrıca dört büyük devlete tavsiyelerde bulunmak üzere, Kore'deki ABD ve SSCB komutanlarının temsilcilerinden oluşan bir

⁴⁷ Hikmet Erdoğan, *Avrupa'nın Geleceğinde Türkiye'nin Önemi ve NATO İttifakı* (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2004), ss. 47-48.

⁴⁸ Ayhan Kamel, *1923'ten Günümüze Türk Dış Politikası Ve Diplomasisi* (İstanbul: İnkılâp Kitapevi, 2014), s. 40.

⁴⁹ Mehmet Gönülöbol ve diğ., *1945-1965 Dönemi, Olaylarla Türk Dış Politikası (1919-1995)* (Ankara: Siyasal Kitapevi, 1996), s. 224.

⁵⁰ Mehmet Kürşad Ordu, "Amerikan Kamuoyunda Kore Harbi (1950-1953)" (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, 2008), s. 16.

komisyonun oluşturulmasına karar verildi. Karma Komisyon, tüm Kore'yi kapsayan bir hükümet kurulduktan sonra beş yıl sürecek olan dört büyük devletin vesayeti için tekliflerde bulunacaktı.⁵¹ Bu karar gereğince Karma Komisyon, 20 Mart 1946'da Seul'da ilk toplantısını yaptı. 8 ve 21 Mayıs 1946'da yapılan ikinci ve üçüncü toplantılarda, Kore demokratik partileri ve sosyal yapı üzerinde bir anlaşmaya varılamadı.⁵²

Kore sorunu çözümlenemeyecek bir durum olmaya başlamıştı. SSCB, Kore'de komünist bir idare kurmaktan başka bir yola yanaşmıyordu. Yapılacak bir seçimde nüfusun üçte ikisini oluşturan Güney Korelilerin, Batı yanlısı bir yönetim şeklini tercih edeceklerini biliyordu. Genel seçim yerine başka çözüm yolları öneriyorlardı. Bu nedenle, Kore'de bir türlü uzlaşma sağlanamıyordu.⁵³

ABD, Kore'de serbest seçimlerin yapılmasını istiyordu. Kore sorunu, SSCB'nin tutumu yüzünden çıkmaz bir hal almaya başlamıştı. Sorunu görüşmek üzere dört devlet konferansı yapılması teklif edildi. SSCB, bu teklife de yanaşmadı. SSCB, Moskova'da vermiş olduğu sözü tutmadı. ABD'nin Moskova kararlarını uygulamak için gösterdiği çabalar, SSCB tarafından engellendi. Görüşmelerden sonuç alamayacağını anlayan ABD, konuyu Birleşmiş Milletlere götürmeye karar verdi.⁵⁴

1.2.3.3. Kore Sorununun Birleşmiş Milletlere Taşınması

Kore sorunu ilk kez 17 Eylül 1947'de, ABD Dışişleri Bakanı M.G. Marshall tarafından, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 15 Eylül 1947'de başlayan ikinci toplantı devresinde açıklandı. Genel Kurul, SSCB'nin karşı çıkmasına rağmen Kore'nin bağımsızlığı sorununu, 23 Eylül 1947'de incelemek ve bir raporla kendisine bildirmek üzere Birinci Komisyona (Siyasi Meseleler ve Güvenlik Komisyonu) verdi. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Birinci Komisyonu, 14 Kasım 1947'de hazırlamış olduğu Kore Sorunu raporu, 6 çekimser oya karşı, 43 oyla kabul edilmiştir. İskandinav ülkeleri ile Mısır ve Siyam oylamada çekimser kalmıştır. Kararın başlıca kısımları şunlardır;⁵⁵

⁵¹ Uçarol, *age*, s. 671.

⁵² *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, s. 20.

⁵³ İbrahim Artuç, *Kore Savaşlarında Mehmetçik* (İstanbul: Kastaş A.Ş. Yayınları, 1990), s. 25.

⁵⁴ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950–1953) Özet*, s. 20.

⁵⁵ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, ss. 21–22.

“1. Kore halkının temsilcileri de Kore sorununun incelenmesine davet olunacaktır.

2. Derhal bir Birleşmiş Milletler Geçici Kore Komisyonu kurulacaktır. Bu komisyon, Kore’de çalışacak ve Kore’de serbestçe dolaşarak bütün Kore halkı ile karşılıklı görüşmelerde bulunacaktır. Bu komisyon, Avustralya, Kanada, Çin, Fransa, Hindistan, Ukrayna, Salvador, Filipin ve Suriye temsilcilerinden kurulu olacaktır.

3. Kore seçimleri, 31 Mart 1948’de Geçici Kore Komisyonu’nun denetimi altında yapılacaktır.

4. Seçimlerden sonra toplanacak olan Kore Millet Meclisi tarafından kurulacak bir Milli Kore Hükümeti, Geçici Kore Komisyonu ile istişare halinde aşağıdaki işleri yapacaktır:

a. Kore, kendi güvenliği için gerekli milli kuvvetleri meydana getirecek ve buna girmeyen askerî veya yarı askerî örgütleri kaldıracak.

b. Kuzey ve Güney Kore’de askerî veya sivil makamlar tarafından yapılan görevleri üzerine alacaktır.

c. İşgal kuvvetlerinin 90 gün içinde çekilmesi için gerekli tedbirleri alacaktır.

ç. Üye devletler, komisyona görevini yapmada gerekli yardımda bulunacaklar ve geçiş devresinde Kore’nin egemenliğine ve bağımsızlığına aykırı hareketlerden kaçınacaklardır.”

SSCB, Genel Kurul’un bu kararına, Kuzey Kore’nin azınlıkta kalacağı gerekçesiyle başından sonuna kadar muhalefet etti. Kurulan Birleşmiş Milletler Geçici Komisyonu, 7 Ocak 1948’de Kore’ye gitti. 12 Ocak 1948’de Seul’da ilk toplantısını yaptı.⁵⁶

Kore’deki SSCB komutanlığı, BM Geçici Komisyonunun Kuzey Kore’ye girmesine izin vermeyeceğini ve raporlarının onaylanmayacağını ilan etti.⁵⁷ SSCB, Birleşmiş Milletler Geçici Komisyonu ile işbirliği yapmadı ve komisyonunun 38’inci

⁵⁶ Güven, *agt*, s. 93.

⁵⁷ Tahsin YAZICI, *Kore Birinci Türk Tugayında Hatıralarım* (İstanbul: Ülkü Basımevi, 1963), s. 8.

paralelin kuzeyine geçmesine izin vermedi. Komisyon sadece Güney Kore’de görev yapabildi.⁵⁸

1.2.3.4. Kore’de Hükümetlerin Kurulması

ABD, çok partili bir rejim altında Kore’nin birleşmesini isterken, SSCB ise, komünist bir rejim altında birleşmiş bir Kore’yi istiyordu.⁵⁹

Kuzey Kore’de görev yapamayan komisyonun, Birleşmiş Milletlerin denetim ve gözetimi altında yalnız Güney Kore’de seçimleri yapmaktan başka çaresi kalmamıştı. Güney Kore’de genel seçim, birçok siyasi parti ve kişinin karşı çıkmasına rağmen Birleşmiş Milletler Geçici Komisyonu’nun gözetimi altında 10 Mayıs 1948’de yapıldı. Seçime katılım oranı % 75 olarak gerçekleşti. 13 Mayıs 1948’te seçilen 198 milletvekili ile Güney Kore Millet Meclisi toplandı. Kore Anayasası hazırlandı ve 12 Temmuz 1948’de kabul edildi. Kabul edilen bu anayasaya göre, 17 Temmuz 1948’de Kore Cumhuriyeti (ROK) ilan edildi. 5 Ağustos 1948’de hükümet kuruldu ve Cumhurbaşkanlığına Kore için bütün ömrünü adanmış olan Syngman Rhee seçildi. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, Kore Cumhuriyeti’ni Kore’nin tek meşru hükümeti olarak kuruluşundan 6 ay sonra tanıdı. Hükümeti, ilk olarak Milliyetçi Çin, ABD ve Filipinler tanıdı.⁶⁰

Mayıs 1945’te Kuzey Kore’de yönetimi eline alan Halk Şurası, 9 Temmuz 1948’de yapmış olduğu toplantıda alınan karar gereğince, 10 Şubat 1948’de kabul edilen Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti anayasasını uygulamaya karar verdi. Seçimler, Güney Kore’de yapılan seçimden 3,5 ay sonra 25 Ağustos 1948’de yapıldı. Seçime seçmenlerin çoğunluğu katıldı. Seçilen milletvekilleri, Kore Halkının Yüksek Şurası’nı teşkil ederek, 9 Eylül 1948’de, Kore Halk Cumhuriyeti’ni meydana getirdi. Hükümetin başına Kim-İl-Sung geçti. Bu hükümeti ilk olarak SSCB, Polonya ve Çekoslovakya tanıdı. Bu cumhuriyeti kuranlar, Japon işgali sırasında SSCB’ye sığınan ve komünist eğitimi almış olan Korelilerdi.⁶¹

⁵⁸ Uçarol, *age*, s. 671.

⁵⁹ Güven, *agt*, s. 93.

⁶⁰ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, ss. 23-24.

⁶¹ *Kore’de Türk Muharebeleri*, s. 16.

1.2.3.5. Kore'nin Tahliyesi

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 14 Kasım 1947 tarihli kararına göre, SSCB ve ABD'nin Kore Yarımadasını boşaltmaları gerekiyordu. Zaten, 17 Eylül 1947'de ABD, Kore sorununu Birleşmiş Milletlere getirdiğinde, SSCB karşılık olarak, Kore'nin yabancı askerlerden arındırılmasını teklif etti. SSCB, Kore'den yabancı askerlerin çekilmesinde ısrarcı bir tutum izliyordu. İşgalci durumunda kalmak istemeyen ABD, 20 Eylül 1948'de askerlerini çekeceğini ilan etti. Ancak, Güney Kore henüz iç ve dış güvenliğini sağlayacak halde değildi. ABD'nin çekilme kararı, Güney Kore Parlamentosu'nda tam bir ay sonra ele alındı ve ABD'nin kalması istendi.⁶²

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 14 Kasım 1947 tarihli kararı gereği Sovyet Rusya, 18 Eylül 1948'de Birleşmiş Milletlere; 1948 yılı Aralık ayı içerisinde Kore'yi tahliye edeceğini bildirdi. Yalnız bu tahliye sürecinin “Birleşmiş Milletler Geçici Komisyonu” tarafından yerinden izlenmesine müsaade etmediler. ABD ordusu da 29 Haziran 1949'a kadar Güney Kore'yi boşaltmıştır. Fakat 500 kişilik bir askerî danışman heyetini Güney Kore'de bırakmıştır.⁶³

Sovyet Rusya'nın Kuzey Kore'den çekilirken Kuzey Kore Ordusu'nu güçlendirmek için ne gibi tedbirler aldığı ve gerçekten çekilip çekilmediği, Birleşmiş Milletler Geçici Komisyonu tarafından denetlenmediğinden bilinemiyordu.⁶⁴

1.2.3.6. Savaş Öncesi Hukuki ve Askerî Durum

Kore'de iki ayrı hükümet kurulup Sovyet Rusya ve ABD orduları Kore'yi boşalttıktan sonra Birleşmiş Milletler Geçici Komisyonu, Kore'nin geleceği hakkındaki görüşlerini, Aralık 1948'de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na gönderdi. Genel Kurul'da 12 Aralık'ta Geçici Komisyon'un yerini Birleşmiş Milletler Kore Komisyonu aldı. Yeni komisyonun görevi; Kore'nin birleştirilmesi için her türlü yardım ve tavsiyelerde bulunmak, bölünmüşlükten kaynaklanan ekonomik aksaklıkları ortadan kaldırmak, Kore halkının özgür iradesine dayanan temsili rejimin ülkenin tamamına yayılması için görüşler hazırlamak ve işgal kuvvetlerinin çekilmelerini takip etmektir. Ayrıca Güney Kore Cumhuriyeti Hükümetini bütün

⁶² Güven, *agt*, s. 95.

⁶³ *Kore'de Türk Muharebeleri*, s. 17.

⁶⁴ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, s. 25.

Kore'nin hükümeti olarak tanıdı. Birleşmiş Milletlere üye ülkelere, Güney Kore'yi tanımları tavsiyesinde bulundu.⁶⁵

Sovyet Rusya ve Kuzey Kore'nin takındığı olumsuz tavır, Kore Komisyonu'nun çalışmalarını engelledi. Komisyon, bir rapor hazırlayarak Kore'nin birleştirilmesi ihtimalinin giderek azaldığını Birleşmiş Milletlere bildirdi. Bunun üzerine Kore sorunu yeniden Birleşmiş Milletler gündemine geldi. Birleşmiş Milletler, Kore Komisyonu'na, bu durumun takip edilerek bildirilmesini ve her iki Kore'nin birleştirilmesi için talimat verdi.⁶⁶ Talimata göre harekete geçen komisyon, 2-28 Şubat 1949 tarihleri arasında Seul'da birçok toplantı yaptı. Kore'nin birleştirilmesi için Sovyet Rusya ve Kuzey Kore nezdinde girişimlerde bulundu. Ancak ne Sovyet Rusya ne de Kuzey Kore, Komisyon'un girişimlerine cevap verdi. Böylece Komisyon'un Kore'nin birleştirilmesi için hiçbir şey yapamayacağı anlaşılmış oldu.⁶⁷

Dünyanın diğer taraflarında olduğu gibi Kore'de de çözüm, Amerika ve Sovyet Rusya'nın başını çektiği iki karşıt grubun anlaşmasına bağlıydı. Ancak, uzlaşmak bir yana dursun, yan yana gelmeye bile tahammülleri yoktu. Kore Cumhuriyeti ve Demokratik Kore Halk Cumhuriyeti'nin 1949 yılında Birleşmiş Milletlere yapmış oldukları üyelik başvuruları ise yeni bir anlaşmazlığa neden olmaması için reddedildi.⁶⁸

Savaş öncesinde taraflar arasında ikili antlaşmalar da yapıldı. Amerika ile Güney Kore Cumhuriyeti arasında, önce 31 Aralık 1948'de askerî yardım ve güvenlik antlaşması, 26 Ocak 1950'de yine askerî yardım konusunda bir antlaşma daha yapıldı. Diğer taraftan da Sovyet Rusya ile Kuzey Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti arasında 20 Mart 1949'da on yıllık bir yardım paktı antlaşması imzalandı. Yapılan antlaşmalardan da açıkça anlaşıldığı üzere Güney Kore'yi Amerikalılar, Kuzey Kore'yi ise Sovyet Rusya desteklemekteydi. Ayrıca Kuzey Kore'nin arkasında, giderek ağırlığını hissettirmeye başlayan Çin Halk Cumhuriyeti de bulunmaktaydı.⁶⁹

Sovyet Rusya'nın Mançurya'yı Çin'e bırakmasından sonra Çin ile arasındaki ilişkileri düzeldi ve 14 Şubat 1950'de aralarında otuz yıllık karşılıklı savunma ve

⁶⁵ *age*, s. 26.

⁶⁶ Güven, *agt*, s. 96.

⁶⁷ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, s. 26.

⁶⁸ Artuç, *age*, s. 27.

⁶⁹ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, s. 30.

dostluk antlaşması imzaladılar. Bu antlaşmayla Sovyet Rusya, Komünist Çin'e beş yılda 300 milyon dolarlık yardımı üstlenmiş oldu. Çin'in Dışişleri Bakanı antlaşma hakkında şunları söylemekteydi: "*Sovyet Rusya ve Çin bundan sonra yenilmesi olanaksız 700 milyonluk bir kuvvet haline gelmiş bulunmaktadır.*"⁷⁰

Bir yandan antlaşmalar yapılırken, diğer yandan iki düşman kuvvetin ordularının silahlandırılması işine hız verildi. Rus hâkimiyetine daha fazla toprak ve insan katacak yeni bir uydu devletin hazırlanması için Rus topçusu, Rus uçakları ve Rus tanklarından oluşan kuvvetli bir Kuzey Kore ordusu oluşturuldu. Savaşın hemen öncesinde Kuzey Kore'nin 12 piyade tümeni, 105'inci Zırhlı Tümen, 73 tanklı bir tank alayı, 100'den fazla uçak, 32 parçadan oluşan bir deniz filosu vardı.⁷¹ Bunun dışında Sovyet Rusya, propagandaya da ağırlık vererek Güney Kore üzerinde müthiş bir baskı oluşturdu. Güney Kore liderinin totaliter tutumunu kendileri adına kazanca çevirdi. Güneye sızan kuzeyli ajanlar ve kırsal alana yayılan gerillalar için elverişli bir ortam oluşturuldu. Böylelikle güneydeki komünist sempatizanlarının sayısında artış görüldü.⁷² Savaş öncesi Güney Kore'de 600 bin komünist sempatizanı, 10 bin Komünist Partisi üyesi bulunmaktaydı.⁷³

Böylece Sovyet Rusya, Uzakdoğu'da güç dengesi bakımından öne geçerek Komünist Blok kurmuştu. Artık Amerikalıların Kore'den atılma zamanı gelmiştir. Bu gerçekleştiği takdirde Amerikalılar Japonya'dan da rahatlıkla atılabilir ve böylelikle Uzakdoğu'nun tek sahibi olunabilirdi.⁷⁴

Kore'nin kuzeyinde yukarıdaki gelişmeler yaşanırken güneyinde ise benzer gelişmelerin yaşandığını ifade etmek mümkün değildi. Savaş öncesinde Güney Kore'de donatım ve eğitim bakımından yalnız polis fonksiyonu yapabilecek düzeyde bir ordu bulunmaktaydı.⁷⁵ 1950 Haziran'ında Güney Kore Ordusu, 6 zayıf Piyade Tümeni'nden teşkil edilirken, Deniz Kuvvetleri ise hafif harp ve yardımcı gemilerden meydana gelmekteydi.⁷⁶ Teçhizat olarak Japonlardan ele geçen silah ve malzemelerden başka Amerikalıların Güney Kore'yi terk ederken bıraktıkları silah ve

⁷⁰ Ahmet Elmas, "Kore Savaşı'nda Türk Ordusu" (Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, 2004), s. 17.

⁷¹ *agt*, s. 21.

⁷² Denizli, *Kore Harbi'nde Türk Tugayları*, s. 21-22.

⁷³ Sunalp, *age*, s. 91.

⁷⁴ Armaoğlu, *age*, s. 455.

⁷⁵ Henry Kissinger, *Diplomasi* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 3. Baskı, 2002), s. 457.

⁷⁶ Veli Yılmaz, *Yakın Dünya Harp Tarihi Özetleri* (İstanbul: Harp Akademileri Yayınları, 1993), s. 54.

cephane ile donatılmış ise de tank, uçak ve teknik araç bakımından Kuzey Kore'ye göre oldukça zayıftı.⁷⁷

Güney Kore Ordusu, ancak savaşın başlamasından sonra teşkilatlanmasını yapabilmiş, 1951'in ortalarına doğru 10 Tümenlik bir orduya sahip olabilmıştır.⁷⁸

⁷⁷ Elmas, *agt*, s. 20.

⁷⁸ Sunalp, *age*, s. 42.

BÖLÜM 2

2. SAVAŞIN BAŞLAMASI, TÜRKİYE’NİN SAVAŞA DÂHİL OLMASI

2.1. Savaşın Başlaması ve Nedenleri

İkinci Dünya Savaşı sonucunda üstün gelen müttefik ülkeler arasındaki anlaşmazlıklar, dünyayı, kapitalist ve komünist olmak üzere iki farklı kutba ayırdı. Kıtalar, şehirler, ülkeler ve hatta milletler dahi ikiye bölündü. Devletlerarasındaki bu sürtüşmeler, askerî bloklaşmalara neden oldu. Batı Bloğu 1949’da NATO’yu kurarken, bundan altı yıl sonra Doğu Bloğu da Varşova Paktı’nı oluşturmuştur.⁷⁹

1949’da NATO’nun kurulmasıyla, Avrupa topraklarındaki Sovyetlerin genişlemesinin önüne kuvvetli ve kararlı bir set çekilmiştir. Bu sebeple Sovyet Rusya büyümesinin yönünü Avrupa topraklarından Asya topraklarına çevirdi. Japonya’da ve Güney Kore’de ABD’nin bulunduğunu düşünecek olursak, ABD’nin stratejik bakımdan güçlü bir durumda olduğu açıktı. Sovyet Rusya, komünistlerin Çin’deki duruma hâkim olmasına kadar bu duruma ses çıkarmamıştır. Ancak Çin, 1949 yılında komünistler tarafından yönetilmeye başlayınca, SSCB’nin Asya’daki durumu üstün bir hale gelmiştir.⁸⁰

Kore’de Sovyet Rusya ve Komünist Çin tarafından desteklenen ve kışkırtılan Demokratik Kore Halk Cumhuriyeti, tüm Kore Yarımadasını komünist bir rejim doğrultusunda birleştirmek için gerekli çalışmalara başlamıştır. Kuzey Kore birleştirmeyi silah kullanarak gerçekleştirmek maksadıyla taarruz gücü yüksek büyük bir ordu hazırlamıştır. 1949 yılına gelindiğinde Kim İl-Sung, bütün Kore Yarımadasında seçimlerin yapılmasını müteakip ülkeyi birleştirmek maksatlı hedeflerini açıklamıştır. Bu birleştirme hedefini gerçekleştirmek maksadıyla Kuzey Kore tarafından 38’inci paralelin güney kesimlerine yönelik sızma ve gerilla

⁷⁹ Armaoğlu, *age*, ss. 454-455.

⁸⁰ *age*, ss. 454-455.

harekâtları başlamıştır. Kuzey Kore Hükümeti, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne Kore'yi savaş yoluyla da olsa birleştirme yönündeki hedeflerini açıkça belirtmiştir.⁸¹

Güney Kore kesiminde ise Syngman Rhee seçimleri kazanmış ve iktidarı ele geçirmiştir. Rhee iktidarı ise savaş hazırlıklarından ziyade ekonomi ve demokrasi gibi birçok büyük sorunla uğraşmaktaydı. Kuzey Kore'nin uğraştığı en büyük ve tek sorun ise Güney Kore'de iktidarı ele geçiren Syngman Rhee yönetimini devirmek olmuştur. Kuzey Kore bu önemli ve tek problemin üstesinden gelebilmek maksadıyla sınır baskınları, sabotajlar, gerilla çalışması ve propaganda gibi faaliyetlerine ağırlık vermiştir. Kuzeyliler tarafından yapılan her türlü sızma, şantaj ve siyasi olaya rağmen, Syngman Rhee yönetimi Güneylilerin Sovyet Rusya'nın aleti olacak bir birleşmeyi reddetmesini sağlamıştır.⁸²

Kuzey Korelileri komünist mefkûresine ve tecavüz harbine hazırlayan ve sevk edenlerin Rus komünist idarecileri olduğu şüphe edilmez bir gerçektir. Bu harpte bunların güttükleri maksatlar:⁸³

- Kore Yarımadasının tamamını komünist bir yönetimin idaresi altına almak,
- Çin Mançurya'sını güneyden kuşatmak,
- Henüz zayıf olan Japonya'ya daha da yaklaşarak orada karışıklıklar çıkarmak,
- Vasıtalı tehditlerle Japonya'yı kendi tarafına çekmek, Japonya'nın kuvvetlenmesi halinde, Japonya tarafından kendisine yöneltilecek tehditleri Rusya ve Çin'den uzakta tutabilmek maksadıyla Kore'yi âdeta bir ileri karakol gibi kullanmak,
- Dünya üzerinde devam eden emniyetsizliği, ekonomik huzursuzluğu artırarak bu sayede yaptığı propagandalarla komünizmi geliştirmek olarak düşünülebilir.

Çinlilerin maksatlarına gelince:

⁸¹ Öke, *age*, s. 26.

⁸² *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, s. 29.

⁸³ Ahmet Avcı, “Kore Savaşı’nda Türk Ordusu” (Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015), s. 34.

- Kore’de Rus hâkimiyeti yerine kendi hâkimiyetlerini kurmak ve mevcut iktisadi kaynaklardan faydalanmak,
- Kore’deki büyük elektrik santrallerinin Mançurya sanayiyle olan irtibatlarını korumak, Japonları Çin topraklarından uzakta bulundurmak,
- Çin halkına bir zafer hediye ederek komünizm idaresinin nüfus ve itibarını artırmak,
- Komünizm hesabına hareket eder görünmekle Çin – Rus ittifakına karşı bir kur yapmak bu yolla Rusya’dan azami derecede mali, iktisadi askerî yardım sağlamak Çinlilerin maksatlarını oluşturmaktadır.⁸⁴

Birleşmiş Milletler Kore Komisyonu, 10 Haziran 1950 günü Kuzey ve Güney arasındaki husumeti düzeltmek maksadıyla Kuzey Kore temsilcileri ile 38’inci paralel bölgesinde buluşmuştur. Buluşmada, Kore Yarımadasının barış koşulları altında birleşmesinin uygun olacağını belirten Kuzey Kore, bu buluşmadan on beş (15) gün sonra savaş bile ilan etmeden 38’inci paralel üzerinden taarruza geçmiştir. Böylece Kore Yarımadasının barış koşulları altında birleşme ümidi kalmamıştır.⁸⁵

2.2. Kuzey Kore’nin Taarruzu

Kuzey Kore’nin savaş bile ilan etmeden 38’inci paralel üzerinden Güney Kore’ye yaptığı bu taarruz harekâtı için beş yıldır hazırlandığı anlaşılmıştır. Kuzey Kore Silahlı Kuvvetleri, Choi-Yung-Kun komutasında, 25 Haziran 1950 sabahı saat 04.00’te Ongjin Yarımadası’nı bombalayarak Güney Kore’ye taarruza başlamıştır. Saat 08.00’de 38. paraleli geçerek barış içinde yaşayan Güney Kore’ye baskın şeklinde taarruz etmişlerdir. Güney Kore Cumhuriyeti de 25 Haziran 1950’de saat 11.00’de Kuzey Kore’ye savaş ilan etmiştir.(EK-2)⁸⁶

Bu savaş Kuzey Kore tarafından başlatılmasına rağmen Kuzeylilere göre savaşın nedeni Güney Kore olmuştur. Sabah saat 09.30’ da Kuzey Kore Başkomutanı Kim Il Sung radyodan bir bildiri yayımlayarak Kore halkına:” *Güney Kore’nin kukla hükümeti Kuzey Kore Halk Cumhuriyeti’nin bütün barışı tesis etme tekliflerini reddetti.38’nci paralelin kuzeyinde Haeju bölgesine silahlı saldırıda bulundu.*

⁸⁴ Avcı, *agt*, ss. 34-35.

⁸⁵ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, s. 48.

⁸⁶ ATASE KHK, K.: 140, G.: 23, B.: 23-7a.

Demokratik Halk Cumhuriyeti, saldırgan kuvvetleri geri atmak için karşı taarruza geçti. Meydana gelen gelişmelerden Güney Kore'nin kukla hükümeti sorumludur.” dedi.⁸⁷

Güneyde herkes şok halindeydi. Birleşmiş Milletler stratejik bir haber alamamış, gafil avlanmış, yaklaşan tehlikeyi görememiştir. Güney Kore bu taarruz karşısında geçirdiği şaşkınlığı atmış, hükümet merkezindeki bütün otobüslere el konularak cepheye asker sevkine başlanmıştır. Dışişleri Bakanı Ben C. Limb yaptığı açıklamada “Kuzey Kore'nin herhangi bir tahrik olmadan kendi savunma mevzilerine saldırdığını “ bildirdikten sonra “Güney Kore Cumhuriyeti güvenlik kuvvetleri topraklarımıza yapılan bu canice taarruza şiddetle ve gayretle karşı koymaktadır...” diyerek ordunun ve halkın moralini ve savunma gücünü yükseltmeyi hedeflemiştir.⁸⁸

2.3. Birleşmiş Milletlerin Kuzey Kore Taarruzuna Tepkisi

Kuzey Kore'nin 25 Haziran 1950 sabahı saat 04.00'te Güney Kore'ye karşı başlattığı taarruz harekâtını haber alan Amerika Büyükelçisi John J. Muccio ve Amerikan Askerî Ataşesi, durumu Amerika Dışişleri Bakanlığı'na ve Müşterek Kurmay Başkanlığı'na bildirmişlerdir. Büyükelçi mesajında, taarruzun yapılış şeklinden bunun Güney Kore Cumhuriyeti'ne karşı topyekûn bir saldırı olduğunu bildirmiştir. Kore'deki Birleşmiş Milletler Komisyonu'ndan da New York'taki Birleşmiş Milletler Karargâhına bir mesaj gönderilmiştir. Birleşmiş Milletler Sekreteri Trygve Lie, durumu telefonla ABD'ye bildirmiş, alınan haberler Washington'da sürpriz olarak karşılanmıştır. Taarruzun başladığı 25 Haziran ile ABD'nin savaşa müdahale etmeye karar verdiği 30 Haziran'a kadar ABD'de tam bir şaşkınlık yaşanmıştır. Baskın tarzındaki bu saldırıya, sadece Güney Kore değil, ABD ve dünya devletleri de hazırlıksız yakalanmıştır.⁸⁹

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Kuzey Kore'nin yaptığı bu taarruzu değerlendirmek maksadıyla 25 Haziran 1950 tarihinde saat 14.00'de toplanmıştır. SSCB, icra edilen bu toplantıya katılmamıştır. Konsey dokuz kabul ve bir çekimser oyla, Kuzey Kore taarruzunun uluslararası barışı bozduğunu, çarpışmanın hemen

⁸⁷ Denizli, *Kore Harbi'nde Türk Tugayları*, s. 26.

⁸⁸ *Ulus Gazetesi*, 26 Haziran 1950, s. 2.

⁸⁹ Öke, *age*, s. 27.

durdurulmasını, Kuzey Kore'nin 38'inci paralelin kuzeyine çekilmesine ve durumun Birleşmiş Milletler Kore Komisyonu tarafından kontrol edilmesine dair bir karar almıştır. Ayrıca, Birleşmiş Milletler üyesi devletlerin Kuzey Kore'ye yardımda bulunmaktan kaçınmalarını istemiştir.⁹⁰

25 Haziran 1950 tarihinde Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin aldığı bu karara rağmen, Kuzey Kore'ye bağlı birlikler Seul'u almak amacıyla 26 Haziran'da da taarruzlarına iki yönden de sürdürmüşlerdir. Bu gelişmeler üzerine ABD Başkanı Truman Uzak Doğu Amerikan Kuvvetleri Komutanı General Mac Arthur'a; taarruza maruz kalan Güney Kore'ye Amerikan Deniz ve Amerikan Hava kuvvetleriyle yardımda bulunulması emrini vermiş ve bu bilgiyi Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine iletmiştir.⁹¹

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi 27 Haziran 1950 tarihinde icra ettiği toplantıda bire karşı yedi oyla *"Kuzey Kore'yi barışı bozmakla suçlu ilan etti, bölgedeki silahlı taarruzu geri püskürtmek ve barışı iade için Kore Cumhuriyeti'ne yardım yapılmasını bütün üye devletlerden istedi."* Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 25 ve 27 Haziran'da aldığı bu kararlar, bağımsız milletlerin tarihinde çok önemli bir dönüm noktasına sahiptir. Prensip bakımından bu kararlar ile Birleşmiş Milletler çatısı altında toplanmış bağımsız bir devlete herhangi bir saldırı karşısında hep beraber direnme gücünü vermiştir.⁹²

Ulus Gazetesi yazarlarından Nihat Erim, gazetede ki köşesinde Birleşmiş Milletler bayrağı altında bir ordu kurulması konulu bir yazı kaleme almıştır. Bu yazısında; Birleşmiş Milletler bayrağının, Birleşmiş Milletler tarihinde ilk defa bir savaş karargâhına dikildiğinden ve Birleşmiş Milletlerin kurulmasından bu yana ilk kez silahlı bir sefer açıldığından bahsetmiştir. Kore'de yapılan harbin, insanlık ve devletler tarihinde önemli bir dönüm noktası olacağını yazmıştır.⁹³

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri 28 Haziran 1950 yılında BM'nin tüm üyelerine konseyin aldığı kararı haber vererek; üyelerin nasıl yardımda bulunacaklarını öğrendi. BM Güvenlik Konseyinin 25 ve 27 Haziran 1950 yılında

⁹⁰ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950-1953)*, s. 49.

⁹¹ *age*, ss. 49-50.

⁹² *age*, s. 50.

⁹³ *Ulus Gazetesi*, 18 Temmuz 1950.

aldığı kararları,56 BM üyesi ülkeden; Türkiye'nin de aralarında olduğu 53 tane BM üyesi ülke onaylarken, Sovyet Rusya, Polonya ve Çekoslovakya onay vermemiştir.⁹⁴

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Birleşmiş Milletlere üye olan ülkelerin 25 ve 27 Haziran 1950 tarihinde alınan bu kararları ivedilikle kabul etmelerinden duyduğu hoşnutluğu belirterek 7 Temmuz 1950 tarihinde yeni bir karar vermiştir. Yeni verilen karara göre, Birleşmiş Milletler başından beri Kore problemine çözüm aramış olan ABD'nin, Birleşmiş Milletler Kore Ordu Komutanlığı'nın emir komutasını devralmasını, Birleşmiş Milletler Ordusu'nun başına da bir komutan atamasını talep etmiştir. Amerika Birleşik Devletleri bu isteği yerine getirerek Uzakdoğu'daki Generali Mac Arthur'u Birleşmiş Milletler Ordusunun başına getirmiştir.⁹⁵

Birleşmiş Milletlerin Kore Savaşına yönelik askerî yardım isteğine ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri cevap vermiştir. Savaşın devam ettiği süre zarfı içinde Amerika Birleşik Devletleri Kore'ye en çok asker, malzeme ve para gönderimi yapan ülke olma unvanına sahip olmuştur. Birleşmiş Milletler bayrağı altında barışı yeniden tesis etmek için Amerikan'ın da içinde olduğu BM üyesi16 ülke, Kore'deki savaşa asker yardımı yapmıştır. Bu savaşa ayrıca 40'tan fazla Birleşmiş Milletler üyesi devlet de malzeme göndermiştir. Üye ülkelerden 26 tanesi sıhhiye birlikleri başta olmak üzere, deniz ve hava taşıtları ile ikmal maddeleri de göndermiştir. Bu malzemelerden başka gıda malzemesi ile beraber farklı türde hammadde ve ilaç desteğinde bulunan üye devletler de olmuştur. Liberya kauçuk maddesi, İsrail ilaç, Şili bakır, Tayland ise pirinç desteğinde bulunmuştur. Bu savaşa; Türkiye, İngiltere, Hollanda, Fransa, Kanada, Avustralya, Tayland, Filipinler, Yeni Zelanda, Belçika, Yunanistan, Kolombiya, Habeşistan, Güney Afrika ve Lüksemburg ise asker yardımı yapan devletlerden olmuştur.⁹⁶

2.4. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Savaşa Girişi

Türkiye Cumhuriyeti'nin Kore Savaşı'na askerî birlik yollama kararı, doğrudan kazanım sağlayabileceği bir olanağı değerlendirmek ve kurulmakta olan yeni bir

⁹⁴ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, s. 51.

⁹⁵ Denizli, *Kore Harbi'nde Türk Tugayları*, s. 29.

⁹⁶ Celal Dora, *Kore Savaşı'nda Türkler 1950-1951* (İstanbul: İsmail Akgün Matbaası, 1963), s. 8; Lütfü Sel, *Kore "Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınan Dersler"* (Ankara: Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Askeri Tarih Yayınları, 1979), ss. 341-342.

dünyada yerini almak için yaptığı bir girişim olmuştur. Çünkü ikinci Dünya Savaşına katılmamakla şimdi taraf olmaya çalıştığı Avrupa devletleri tarafından dışlanmaktadır. Sovyet Rusya'nın Boğazlar rejimi konusunda Türkiye'yi sıkıştırması ve Doğu'dan toprak isteminde bulunması, Türkiye'nin Sovyet Rusya karşısında, kendini siyasi ve askerî bakımdan tamamen yalnız hissetmesine yol açmıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra iki blok temelinde kurulmaya başlanan yeni bir dünya düzeninde Türkiye, Sovyet Rusya karşısında, Batı dünyası ve Amerika'nın yanında yer almak istemiştir. Bu sebeple Türkiye, Birleşmiş Milletlerin yardım çağrısına olumlu bir cevap vermiştir. Bu olumlu cevap Meclis'te de gündeme gelmiştir.⁹⁷

İzmir'den Milletvekili olan Cihat Baban'ın, Birleşmiş Milletlere üye olan Türkiye Cumhuriyeti'nin Kore Savaşı sorunu karşısında çizdiği siyaseti, Dışişleri Bakanı Mehmet Fuad Köprülü'den izah etmesini talep etmesi üzerine, Meclis 30 Haziran 1950 tarihindeki birleşiminde Kore sorununu görüşmüştür. Meclis kürsüsüne konuşmasını yapmak üzere gelen Bakan Fuad Köprülü, Kore de yaşanan olayları kısaca anlatmış ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin aldığı 25 ve 27 Haziran 1950 tarihli kararları okumuştur. Konuşmasına devam eden Bakan Fuad Köprülü, dış siyasette, Birleşmiş Milletler şartına bütün kuvvet ve samimiyet ile iştirak etmenin Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin sarsılmaz bir esası olduğunu vurgulamıştır. Bu şartın men'i ve ruhu dâhilinde, yeni yeryüzünde sulhu ve emniyeti müdafaa, taarruza karşı mukavemet ve bütün milletlerin istiklallerine, toprak bütünlüklerine riayet, bütün insanlığın saadetini ve refahını temin, takip ede geldikleri dış politikanın esası olduğunu belirtmiştir. Son durum karşısında, Birleşmiş Milletler hemen fiili bir harekete başlamış olmasaydı, sadece bu bölgede değil, dünyadaki tüm bölgelerde yeni emniyetsiz durumların oluşacağı ve dünya genelindeki barışın derinden sarsılacağı dile getirilmiştir. BM'nin aldığı kararları uygulama noktasında tüm askerî kuvvetlerini hemen harekete geçiren ABD'nin yaptığı bu hareketin hoşnutlukla karşılanması, barışı destekleyen bütün devletlerin görevi olduğunu söylemiştir.⁹⁸

Bu konuşmasının akabinde Bakan Köprülü, Türkiye Cumhuriyeti Devleti adına Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Trygve Lie'nin telgrafına verilen yanıtı Meclis'te okumuştur. Verdiği yanıtta şöyle söylemiştir: “*Şimdi tercümesini aynen okuyacağım*

⁹⁷ H. Hakan Özateş, “Türk Basınında Kore Savaşı” (Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010), s. 132.

⁹⁸ **TBMM Tutanak Dergisi**, Dönem 9, Toplantı Olağan, C.I (Haziran 1950): ss. 311-312.

şu telgrafi dün akşam saat 11 de doğrudan doğruya kendisine yollamış bulunuyorum. Telgrafi aynen okuyorum.

Bay Trygve Lie;

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Kâtibi Umumisi

Lake Success

Birleşmiş Milletler Konseyinin Kore'deki elim hâdiselerle ilgili olarak yapmış olduğu teşebbüsleri bozulan barışın iadesini ve açıkça tecavüze uğramış bir Devletin egemenlik haklarının korunmasını sağlayacak ve bu suretle dünya sulhunun ve milletler güvenliğinin kuvvetlenmesine en müessir bir surette hizmet edecek bir kararın ifadesini addeden Hükümetim adına ve 28 . VI . 1950 tarihli 8755 sayılı telgrafınızın ihtiva ettiği tavsiyeye cevap olarak zatı devletlerine Türkiye Cumhuriyetinin Birleşmiş Milletler Kurulunda bir ÜYE olmak sıfatıyla deruhte eylemiş bulunduğu taahhütleri şart hükümleri dâhilinde ve Azami samimiyetle yerine getirmeye amade olduğunu bildirmeye müsaraa eder ve bu vesile ile derin saygılarımı sunarım.” Bakanın Meclisteki konuşmasından sonra İzmir’den Milletvekili olan Dr. Ekrem Hayri Üstündağ ile beraber yedi arkadaşının, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin Birleşmiş Milletler nezdindeki sulh anlayışını TBMM’nin uygun bulduğunu bildiren önergesi, milletvekillerinin çoğunluğu tarafından kabul edilmiştir.⁹⁹ TBMM bu sorun karşısında birlik ve beraberlik göstermiştir. Ülkemizin dış politikasında uygulanan bu durum gelenek halini almıştır. Meclis tarafından uygun görülen bu dış politikanın, Kore Savaşına asker yardımında bulunulmasına kadar ilerleyeceğini kimse tahmin etmemiştir.¹⁰⁰

Nadir Nadi, Cumhuriyet Gazetesi köşesinde Köprülü’nün telgrafını yorumladığı yazısında, milletlerarası ilişkilerde şiddet yönlü politikaları konunun dışında gören Türkiye Cumhuriyeti’nin, dünyanın neresinde olmasına bakmaksızın barış cephesini bozmaya yönelik bir hareketi kesinlikle hoş görmeyeceğini, Hükümetin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri’nin telgrafına verdiği cevapla milletimizin içten ve samimi duygularına tercüman olmuştur. Ayrıca Hükümetin bunun gibi barış bozucu davranışlar karşısında tek taraflı dileklerle yetinmeyeceğini, Birleşmiş Milletler

⁹⁹ *TBMM Tutanak Dergisi*, Dönem 9, Toplantı Olağan, C.I (Haziran 1950): s. 313.

¹⁰⁰ Metin Toker, *DP’nin Altın Yılları 1950-54* (İstanbul: Bilgi Yayınları, 1990), s. 77.

Anayasasına bağılı olarak üzerine almış olduğı sorumlulukları diğerk milletler ile koordineli olarak uygulamaya çalıştığını kesin bir dille iletmiştir.¹⁰¹

18 Temmuz 1950’de Yalova’da Başbakan Adnan Menderes’in yazlığında Cumhurbaşkanı Celal Bayar’ın Başkanlığı’nda bir toplantı yapıldı.¹⁰² Toplantıya, Başbakan Adnan Menderes, Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu, Dışışleri Bakanı Mehmet Fuad Köprülü, Milli Savunma Bakanı Refik Şevket İnce, Genelkurmay Başkanı Nuri Yamut, Hava Kuvvetleri Komutanı Korgeneral Muzaffer Göksekin, Deniz Kuvvetleri Komutanı Tümamiral Sadık Altıncan, Genelkurmay Harekât Dairesi Başkanı Tümgeneral Yusuf Egeli katıldı.¹⁰³ Başbakan Menderes toplantının ardından basın mensuplarının soruları üzerine “*Kuvvetlerimizin takviyesi ve tensiki hususunda alınacak yeni tedbirler müzakere edilmiştir*”¹⁰⁴ açıklamasında bulundu. Kore’ye askerî birlik sevk edilmesi hususunda karar alındığına dair herhangi bir bilgi verilmedi. Ancak, Türk Basını askerî birlik sevk edileceğı hususunun görüşüldüğünden emindi.¹⁰⁵

Zafer Gazetesi ise, Başbakan Adnan Menderes’in yaptığı bu açıklamaya dayanarak, Yalova’da yapılan toplantıda önem arz eden hususların konuşulduğunu ve önemli kararların alındığını bildirmiştir.¹⁰⁶ Milliyet Gazetesi de 18 Temmuz 1950 tarihinde Yalova’da icra edilen toplantıda “*dış siyasette enerjik hareketimize uygun bir yol takip edilecek kararların alınmış olduğunu*” yazmıştır.¹⁰⁷

Kore Yarımadasında savaşın başlamasından tam bir ay sonra yani 25 Temmuz 1950 akşamı, Cumhurbaşkanı Celal Bayar’ın başkanlık ettiğı Bakanlar Kurulu başkent Ankara’da toplanmıştır. Ankara’da icra edilen bu toplantıya Bakanların haricinde Meclis Başkanı Refik Koraltan ve Genelkurmay Başkanı Orgeneral Nuri Yamut da katılmıştır. Toplantının ana maddesi Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri’nin Kore Savaşına yönelik yardım talebi ile bu talebe verilecek cevap olmuştur. Toplantıda karara bağlanan sonuçlar Dışışleri Bakanı Mehmet Fuad Köprülü tarafından Birleşmiş

¹⁰¹ Nadir Nadi, “Karar”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 1 Temmuz 1950.

¹⁰² Baskın Oran, *Türk Dış Politikası, Cilt I: 1919-1980* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2004), s. 480.

¹⁰³ Mesut Uyar, Serhat Güvenç, *One Battle and Two Accounts: The Turkish Brigade at Kunu-ri in November 1950* (Journal of Military History 80.4, 2016:1117-1147) s. 1124.

¹⁰⁴ *Hürriyet Gazetesi*, 19 Temmuz 1950

¹⁰⁵ *Akşam, Cumhuriyet, Milliyet Gazeteleri*, 19 Temmuz 1950; İsmet BOZDAĞ, *Zafer ve Şereflerle Dolu Bir Hayat Celal Bayar* (İstanbul: Tercüman Yayınları, 1986), ss. 118-119.

¹⁰⁶ *Zafer Gazetesi*, 19 Temmuz 1950.

¹⁰⁷ *Milliyet Gazetesi*, 19 Temmuz 1950.

Milletler Genel Sekreteri'ne bir telgraf ile bildirilmiştir. Bu telgrafta; Birleşmiş Milletler Paktı'ndan doğan taahhütlerine ve Güvenlik Konseyi'nin kararlarına uymayı vecibe bilen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin Kore hakkında yardım talebini itina ile tetkik ettiğini ve Kore'de hizmet etmek üzere 4.500 mevcutlu silahlı bir savaş birliğini Birleşmiş Milletler emrine vermeye karar verdiği belirtilmiştir.¹⁰⁸

TBMM, Demokrat Parti Hükümeti'nin Kore'ye askerî birlik sevk etme kararından on gün önce yaz tatiline girmiştir. Bu sebeple 1 Kasım 1950'den sonra TBMM'nin 9'uncu döneminde Kore meselesi ile ilgili görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu sırada Kore'ye ulaşmış olan 1'inci Türk Tugayı ilk ciddi mücadelesi olan Kunuri Muharebelerinde başarılı olmuştur. Kasım ayının sonlarında Konya'dan Milletvekili olan Saffet Gürol, Erzurum'dan Milletvekili olan Emrullah Nutku ve arkadaşlarının “Kore'de başarılı olan askerlerimize TBMM'nin selam ve sevgilerinin iletilmesine yönelik önerge teklifi, 27 Kasım 1950 tarihinde TBMM'de okunduktan sonra kabul edilmiştir. Bu, TBMM'de Kore'ye asker sevk edilmesi hususunda görüşülen ilk konu olmuştur.¹⁰⁹

2.5. 1'inci Türk Tugayının Kurulması

2.5.1. Teşkilatın Oluşturulması

25 Temmuz 1950 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı doğrultusunda Birleşmiş Milletlerin emrine gönderilecek olan Türk Birliği, Genelkurmay Başkanlığının 3 Ağustos 1950 tarihli emirleri gereğince “Birleşmiş Milletler Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanlığı” adıyla Ankara'da şu esaslara göre teşkilatlanmaya başlamıştır.¹¹⁰

Komutanlık karargâhı, 28'inci Tümen tarafından oluşturulacaktır.

Birlikler:

- 28'inci Tümen 241'inci Piyade Alayı
- 2'nci Zırhlı Tugay Topçu Taburu
- 28'inci Tümen İstihkâm Taburunun Motorlu İstihkâm Bölüğü,
- 28'inci Tümen Muhabere Bölüğünden bir takım,

¹⁰⁸ Yazıcı, *age*, s. 33.

¹⁰⁹ *TBMM Tutanak Dergisi*, Dönem 9, Toplantı 1, C. 2 (Kasım 1950): ss. 214-215.

¹¹⁰ *Kore'de Türk Muharebeleri*, s. 27.

- 28'inci Tümen Oto Nakliye Bölüğü,
- 8'inci Kolordu 1'inci Hafif Uçaksavar Taburundan bir hafif uçaksavar bataryası,
- 28'inci Tümen Tanksavar Taburundan bir takım,
- 5'inci Zırhlı Tugay Sıhhiye Bölüğü,
- 28'inci Tümen Hafif Bakım Tamirhanesi,
- 4'üncü Yurt İçi Bölge Komutanlığı Badosu.

Birliklerin sefer kadrolarına çıkarılmaları için 23'üncü, 39'uncu, 65'inci Tümen ile 8'inci Kolordu Uçaksavar Taburlarından ve 28'inci Tümen sıhhiye Taburundan faydalanılmıştır. Birlik erlerinin 1929 doğumlu ve Türk Milletinin harp gücünü temsil edecek yetenekte olması belirtilmiştir. Savaşa yedek subay gönderilmemesi ve subaylardan da istekli ve layık olanların tayin edilmesi istenmiştir. Kore'ye gidecek bütün personel, röntgenlerinin alınması dâhil esaslı bir sağlık muayenesinden geçirilerek sağlıklı olanların seçilmesi ve Teşkilatın en geç 20 Ağustos'a kadar tamamlanması emredilmiştir.¹¹¹

2.5.2. Komuta Heyetinin Atanması

2'nci Zırhlı Tugay Komutanı Tuğgeneral Tahsin Yazıcı, 10 Ağustos 1950 tarihinde Genelkurmay Başkanı tarafından Kore Türk Kuvvetleri Komutanlığı için yapılan teklifi kabul etmiştir. 15 Ağustos Günü Genelkurmay Başkanlığında yapılan basın toplantısıyla da Tahsin Yazıcı'nın ismi halka açıklanmıştır. 12 Ağustos günü de birliğin kurmay başkanlığına Kurmay Yarbay Selahattin Tokay atanmıştır.¹¹² Tugay Komutanı Tahsin Yazıcı 19 Ağustos 1950'den itibaren Birleşmiş Milletler Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanlığı Karargâhını kurarak geçici olarak Etimesgut'ta 2'nci Zırhlı Tugay Komutanlığında göreve başlamış, aynı zamanda 2'nci Zırhlı Tugay Komutanlığı görevini de devam ettirmiştir.¹¹³

Kore'ye gitmek üzere görevlendirirken 241'inci Piyade Alayının Komutanı Kurmay Albay Asım Eren'in 16 Ağustos gününe kadar sürdürdüğü alay komutanlığı görevini 24 Ağustos'ta Albay Celal Dora devralmış ve kendisine alay sancağı teslim

¹¹¹ ATASE KHK, K.: 1, G.: 41, B.: 41-1(2).

¹¹² ATASE KHK, K.: 1, G.: 93, B.: 93-1.

¹¹³ ATASE KHK, K.: 1, G.: 49, B.: 49-1(2); K.: 1, G.: 70, B.: 70-1.

edilmiştir.¹¹⁴ 2'nci Zırhlı Tugay Motorlu Piyade Taburu Komutanı Piyade Yarbay Natık Poyrazoğlu 241'inci Piyade Alayı Komutan Yardımcısı olarak 14 Ağustos'ta tayin edilmiş ve kendisi bu görevine, vekâleten yürüttüğü Alay Komutanlığı görevini 24 Ağustos 1950'de Albay Celal Dora'ya devretmeyi müteakip başlamıştır.¹¹⁵

2'nci Motorlu Topçu Taburunun 4 Ağustos'ta Kore'ye hareket emri aldığı zamanki mevcut Komutanı Yarbay Tahsin Kurtay, seferi kadroya göre de tabur komutanlığı görevine atanmıştır.¹¹⁶ Piyade Binbaşı Naci Yardımcıkul 241'inci Piyade Alayı 1'inci Tabur Komutanı Piyade Binbaşı Lütfü Bülgin 241'inci Piyade Alayı 3'üncü Tabur Komutanı olarak 25 Ağustos'ta tayin edilmiştir.¹¹⁷ Yalnız 15 Eylül'de Binbaşı Naci Yurdakul'un yerine Binbaşı İmadettin Kuranel tayin edilmiş, kendisi 25 Eylül 1950'de alaya İskenderun Atık Yaylası'nda katılarak 1'inci Tabur Komutanlığı görevini üstlenmiştir.¹¹⁸

2.5.3. Birliklerin Toplanması ve Eğitimin Başlaması

Esas garnizonu Ayaş'ta bulunan 241'inci Piyade Alayı, 8 Ağustos 1950 tarihinde, sadece 1929 doğumlu ve bunlarla işleme tabi erleri, Alay Komutanı Kurmay Albay Asım Eren komutasında alay sancağı ile silahsız vaziyette 31 subay, 10 astsubay ve 494 er Ankara'ya gelip Sarıkışla'ya yerleşmiştir. Bu mevcut alay için bir çekirdek ve seferi mevcudunun altı da biriydi. Topçu taburu Sarıkışla'da yeterli yer olmadığından Etimesgut'ta kendi garnizonunda hazırlanmaktaydı. Bu tabur da er mevcudunun yarısını, ikmale memur tümenlerden alacaktı. Askerî birlikler sınıflarına göre kısmen motorlu, yarı motorlu ve yaya idi.¹¹⁹

Alay'a, hazırlıklarını tamamlamak için 15 Eylül tarihine kadar kısa bir zaman verilmiştir. Kore'ye silahsız gönderilen Türk Tugayı'na Amerikan silahları tahsis edilmesi kararlaştırıldığından, 241'inci Piyade Alayı'ndan bir miktar subay, astsubay ve ere önceden Amerikan silahları ile eğitim yaptırılmıştır. Bununla alayda Amerikan silahları ile öğretim ekibinin yetiştirilmesi amaçlanmaktaydı. Almanya'da bulunan Amerikan Birliklerinden getirilen 300 adet M-1 tüfeği, otomatik tabancalar, hafif ve

¹¹⁴ ATASE KHK, K.: 1, G.: 78, B.: 78-1.

¹¹⁵ ATASE KHK, K.: 1, G.: 99, B.: 99-2.

¹¹⁶ ATASE KHK, K.: 1, G.: 41, B.: 41-45.

¹¹⁷ ATASE KHK, K.: 1, G.: 13, B.: 13-2.

¹¹⁸ ATASE KHK, K.: 3, G.: 130, B.: 130-13.

¹¹⁹ ATASE KHK, K.: 1, G.: 41, B.: 41-39; Yazıcı, *age*, s. 60.

ağır makineli tüfekler ve roketatarlar Amerikan Yardım Kurulu'nca birliklerimize verilmiştir. Bu Amerikan silahlarıyla yapılacak eğitimlerde öğretici olması için Çankırı Piyade Okulu'ndan görevlendirilen, bir Amerikalı piyade binbaşısının yönetiminde üç Türk subayından oluşan eğitim kurulu 9 Eylül 1950 günü getirilmiştir.¹²⁰

Kore'ye sevk edilecek birliklerin eksik personel ve teçhizatları sefer kadrosuna göre tamamlanırken, eğitimleri için gerekli tedbirler de alınmaya çalışılmaktaydı. Bu amaçla 241'inci Piyade Alayı'nın muhabere sınıfı personelleri Çankırı Piyade Okulu'nda, sıhhiye erleri ise Cebeci Askerî Hastanesi'nde eğitim almak üzere kısa süreli olarak görevlendirilmiştir. Tugayın muhabere bölüğü Mamak/Ankara'ya, istihkâm bölüğü Kâğıthane/İstanbul'a ve oto bölüğü Aliğa/İzmir'e kısa bir eğitim görmek için 25 Ağustos 1950'de kendi sınıf okullarına gönderildiler. Birlikler eğitimlerine cumartesi ve pazar günleri devam etmiş ve yalnızca 30 Ağustos günü tatil yapmıştır. 25 Ağustos - 5 Eylül 1950 tarihleri arasında birinci safha eğitimin tamamlanması, 16-23 Eylül 1950 tarihleri arasında da eğitimlerde eksik kalan kısımların tamamlanması emredilmiştir.

Yapılan eğitim programında şu aşağıdaki hususların göz önünde bulundurulması emredilmiştir. Bunlar;¹²¹

- Her sınıf birliklerin muharebe eğitimine, özellikle kapalı ve arızalı arazide muharebeye önem verilmesi,
- Gerçek atışlarla kıta tatbikatları, zırhlı araç ve hava saldırılarına karşı koruma, def ve tart, gece harekâtı ve atışlarına yer verilmesi,
- Subay ve astsubayların pusula eğitimine tabi tutulmasına,
- Çeşitli tipte ordugâhlar kurularak tecrübe edilmesine,
- Özellikle geceleri ve arızalı arazide hareket yeteneği yüksek şoförlerin yetiştirilmesine,
- Trafik hizmetleri için inzibat takımının yetiştirilmesine,
- Muhabere malzemelerinin zorlu muharebe şartları içerisinde kullanılmasının eğitimine,

¹²⁰ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, s. 69.

¹²¹ ATASE KHK, K.: 1, G.: 22, B.: 22-7.

- İstihkâm bölüğünün engelleri temizleme, engel yapma ve çeşitli tipte ve derinlikteki sulardan geçiş eğitiminin verilmesine,
- Sıhhiye bölüğünün zorlu muharebe şartları altında yaralıya müdahale etme ve tahliye etme konusunda eğitim verilmesi konularında yetiştirilmesi emredilmiştir.

Sınıf Okullarında eğitim birlikleri Amerikan subaylarının gözetiminde, elverişli barınma, beslenme ihtiyaçları içinde yeterli eğitim alanları, araç ve gereçle savaşa hazırlanırken, asıl savaşıacak olan piyade alayı, Etimesgut'ta yokluk içinde hazırlanmaktaydı.¹²² Etimesgut'ta kalan alayın subay, astsubay, erbaş ve erlerinin barınma durumları pek iç açıcı değildi. Garnizonda konuşlu zırhlı tugaya bile yeterli olmayan iskân durumuna ilave olarak gelen 5.100 kişilik bir birliğin misafir edilmesi iyice sıkıntı yaratmıştı. Kore Alayı'nı iskân etmek için çadırli ordugâh kurularak bu problem çözülmüş oldu.¹²³

Kore birliğinin ihtiyaçları için tüm imkânların kullanılmasına rağmen ikmal işleri zorluk içinde yapılmaktaydı. Mesela, çadır veriliyor, ipleri ve direkleri eksik çıkıyordu. Mutfak malzemelerinin kimisi kalaysız durumdaydı. İkmal şubesi kurulmadığı için ihtiyaçlara ödenek alınamıyordu. Diğer satın alma komisyonlarıyla ihtiyaçlar pek geç sağlanmaktaydı. Kısacası bu sıkıntılar, Kore Tugayı'nın Ankara'dan İskenderun'a hareket edinceye kadar devam etti ve çeşitli sıkıntılara sebep oldu.¹²⁴

Etimesgut'ta toplanan 241'inci Piyade Alayı ve çeşitli birliklerden gelen erbaş ve erler silahsız ve teçhizatsız olarak gönderildiklerinden Etimesgut'ta kadrosuna göre yeniden Türk silahları verilerek birliklerin silahlı ve atış eğitimlerine devam edildi. Aslında Kore'ye gidecek askerler Kore'de Amerikan eşya ve silahları ile donatılacaktı. Ankara'da o sıralarda Amerikan silah ve teçhizatı bulunmadığından sefer depolarından alaya yeniden Türk ordusunun kullandığı silah ve teçhizatlar verildi. Diğer taraftan esas sorun, eğitimi yaptıracak rütbeli şahısların mevcutlarının, Eylül ayının biri olmasına rağmen hala 30 kişiyi geçmemesi idi. Sabahları iki bölüğü eğitime götüren subay biraz sonra verilecek ikmal malzemelerini almak için garnizona çağrılmaktaydı. Bu durumda tek subayın eğitimi yaptırdığı bölük, başsız ve eğitimsiz kalmaktaydı. Bu zorlukları bir parça gidermek için Genelkurmay Başkanlığı'nın emriyle Çankırı

¹²² Yalta, *age*, s. 49.

¹²³ Dora, *age*, s. 18.

¹²⁴ Yazıcı, *age*, s. 66.

Piyade Okulu'nda gerillacılık kursunda bulunan 40 subay, öğretmenleri Amerikalı Yarbay Francois D'eliscu emrinde olarak 241'inci Piyade Alayı'nın eğitimine yardımcı olmak üzere vazifelendirildi.¹²⁵

Eğitim faaliyetleri, ikmal işleri, yeniden silahlanma, birliklerin teşkili gibi faaliyetler devam ederken, Kore'ye gönderilecek olan, 1'inci Türk Tugayı'nın subaylarının ailelerine hizmet eri verilmesi, Tugay personelinin günlük gıda istihkakının beş bin kaloriye yükseltilmesi ve benzeri hususlarda kararlar alındı. Türk Tugayı'nın Kore'de Birleşmiş Milletler Komutanlığı komutasına girişiyle birlikte harp durumuna mahsus ceza hükümlerine tabi olması ve Tugay'da görev alan personelinin bir yıl süre ile görevlendirilmesi karar altına alınmıştır.¹²⁶

Sınıf okullarına tahminen yirmişer günlük birer kurs görmek üzere ayrılmış olan birliklerin 14 Eylül'de Etimesgut garnizonuna katılmaları ve Tugayın bütün silah, araç ve gereçleriyle İskenderun'a demiryolu ile 25 Eylül 1950 tarihine kadar intikali emredildi. İkmal çalışmalarına, görev alacak personelin sıhhi muayenelerine, aşılarına ve diğer bütün hazırlıklarına da tüm hızıyla devam edildi. Tugay ve mensuplarının anavatanla resmi ve şahsi haberleşme faaliyetleri ile ilgilenmek üzere bir "Kore Bürosu" kuruldu.¹²⁷

Kore Türk Tugayı Komutanı tarafından Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na verilen 18 Eylül tarihli rapora göre, iki askerî memur dışındaki diğer tüm personelin tayinleri gerçekleştirilmişti. Tayinleri gerçekleştirilen 15 subay ve 27 astsubay henüz birliklerine katılış sağlamamışlardı. 80 şoför sevk edildiği takdirde, er kadrosu tamamlanmış olacaktı. 241'inci Piyade Alayı ve Tanksavar takımı haricindeki birlikler, 25 Ağustos 1950 - 13 Eylül 1950 tarihleri arasında kendi sınıflarında eğitim veren okullarda eğitim gördüler. Tanksavar takımı Etimesgut'ta özel bir programa tabi olarak yetiştirildi. Kore'ye gidecek motorlu araçlar; 104 tane iki buçuk tonluk GMC kamyon, 76 tane bir tonluk römork, 36 tane iki yüz elli kilogramlık römork, 86 tane jeep, 6 tane özel tip araç idi.¹²⁸

¹²⁵ Yalta, *age*, s. 49.

¹²⁶ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, s. 71.

¹²⁷ Tuncay Karacaova, "İstanbul Basınında Kore Savaşı" (Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010), s. 120.

¹²⁸ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, ss. 71-72.

2.5.4. Birliklerin Kore'ye Sevk Edilmesi

Hazırlıklarını tamamlayan Tugay Birliklerinin, Kore'ye doğru yola çıkmalarından önce yaptıkları her hareket, halkın ilgisini çekmiş ve yapılan geçit törenleri kalabalığı coşturmuştur. Tugayın Ankara'dan İskenderun'a demir yoluyla ve İskenderun'dan Kore'ye gemilerle sevki dolayısıyla istasyonları dolduran, yollarda biriken, rıhtımlarda dizilen büyük halk kitleleri bu meseleye karşı Türk Halkının ilgi ve heyecanını açıkça göstermiştir.¹²⁹

Eğitim almaları için sınıf okullarına gönderilen birliklerin en geç 14 Eylül tarihinde Etimesgut'ta toplanmaları emredilmiştir. Çünkü Tugayın bütün birliklerinin ve malzemelerinin 25 Eylül 1950 günü saat 24.00'e kadar İskenderun'a intikal etmiş olması gerekiyordu.¹³⁰

Ankara'dan kalkan ilk katarlar malzeme katarlarıdır. 11-12-13-15 Eylül 1950 günleri kalkan malzeme katarları ile muhafız takımı olarak 179 er ve bu muhafız takımlarının başında birer subay gönderilmiştir. 16 Eylül'de ön heyet ve bakım tamirhanesi; 19 Eylül'de Alayın 1'inci Taburu ve 2'nci Taburu, Havan Bölüğü, İkmal Bölüğü, Sıhhiye Takımı ile Karargâh ve Karargâh Bölüğü; 20 Eylül'de Tugay Komutanı, Tugay karargâh kısımları, Topçu Taburu, Müfreze Muhabere Takımı, Bando, Alayın 3'üncü Taburu, Müfreze Tanksavar Takımı, İstihkâm Bölüğü, 21 Eylül'de Hafif Uçaksavar Bataryası, Oto Nakliye Bölüğü, Motorlu Sıhhiye Bölüğü, Depo Bölüğü ve İnzibat Takımı Etimesgut'tan İskenderun'a gitmek üzere yola çıkarılmıştır. Giden personel mevcudunun 669'unu subay, askerî memur, sivil memur ve astsubay, 4414'ünü erler oluşturmaktadır.¹³¹ Birliklerin İskenderun'a varışları 22 Eylül günü sona ermiş, Ankara'da bulunan küçük bir artçı heyet de 24 Eylül günü İskenderun'a varmıştır. Gelen birlikler şehrin 18 km güneydoğusundaki, Atık Yaylası ordugâhına yollanmışlardır.¹³² Daha önce ihtiyaç gösterilen, ancak tamamlanamayan 80 şoför de İskenderun'da Tugay'a katıldı. 39'uncu Tümen Komutanı ve karargâh heyeti, Tugayın iskânı, iaşesi ve diğer hususları için her türlü yardımı yaptılar.¹³³

¹²⁹ *Kore'de Türk Muharebeleri*, ss. 34-35.

¹³⁰ ATASE KHK, K.: 3, G.: 109, B.: 109-6.

¹³¹ ATASE KHK, K.: 2, G.: 20, B.: 20-1.

¹³² *Kore'de Türk Muharebeleri*, s. 36.

¹³³ Yazıcı, *age*, s. 81.

Türk unsurları ile birlikte beş kişilik Amerikan irtibat heyeti de önce İskenderun'a ardından Kore'ye birlikte intikal ettiler. Bu kurulun başkanı Topçu Albay Gumby idi. Diğer üyeleri ise Piyade Kurmay Yarbay Wedner, İstihkâm Binbaşı Munsin, Ordudonatım Subayı Rebenson ve Muhabere Yüzbaşı Lorenzo idi. Bu irtibat heyetinin görevi Amerikan unsurları ile Türk unsurları arasında iletişim kurmak ve ikmal işlerinin koordinasyonunu sağlamaktı.¹³⁴

Amerikalılar, Türk Silahlı Kuvvetlerini Kore'ye nakletmek için beş gemi tahsis etti. Bunlardan üç tanesi personel, diğer ikisi ise ikmal içindi. Bindirme ve yükleme işlemlerinin koordinasyonu Amerikalı Albay Lettle tarafından sağlanmıştır. Gemilere binmek için gerekli hazırlıklar, inme ve binme listeleri yapıldı. Her gemi için ön heyet olarak binecekler tespit edildi. Amerikan Askerî Yardım Kurulunca eşya, araç ve gereç taşımak için gelecek olan La Fayette Victory ve Cornell Victory adlı iki şilebin İskenderun'a tahmini ulaşma tarihi 24 Eylül 1950 olarak bildirilmiş ve İskenderun limanında gerekli düzenlemelerin yapılması istenmişti. Personel taşıma için gelecek olan Amerikan donanmasından Kaptan Mr.Parks komutasındaki General J.H. Mc. Rae transportunun 23-26 Eylül 1950 tarihleri arasında, Mr. Saafer komutasındaki W.G. Haan transportunun 25-26 Eylül 1950 tarihleri arasında ve Mr. Chemnitz komutasındaki Private E.H. Jhonson transportunun da 27-28 Eylül arasında İskenderun Limanında bulunmalarına Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığınca izin verildiği bildirilmiştir.¹³⁵

Üstsubaylar yanlarında 272 kg, subaylar 181 kg ve diğer şahıslarda 90 kg özel eşya getirebilecekler ve bunlardan yalnız en önemli olanları hariç kalanlarını ambara vereceklerdi. Türk personelinin gıda istihkaklarının gemilerce sağlanacağı gibi, birlikler gemilerdeki sıhhi imkânlardan da faydalanabileceklerdi. Gemilerde insan sayısı kadar can yeleği ve yeterli sayıda filika bulunmaktaydı. 25 Eylül günü birlikler, gemilere binip Kore'ye harekete başlayacaklarından, sırasıyla Atik Yaylası ordugâhından limana gelerek gemilere binmeye hazırlanmaktaydılar.¹³⁶

Birinci katile; 241'inci Piyade Alay Komutan yardımcısı Piyade Yarbay Natık Poyrazoğlu'nun katile komutanlığında, Mc Rea adlı Amerikan gemisiyle intikal etti. Bu katilede 3'üncü Piyade taburu, Alay İkmal Bölüğü, Alay Havan Bölüğü, Tugay

¹³⁴ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950-1953)*, s. 72.

¹³⁵ ATASE KHK, K.: 3, G.: 84, B.: 84-1.

¹³⁶ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950-1953)*, s. 73.

Depo Bölüğü ve Tugay Sıhhiye Bölüğü olmak üzere, 93 subay, 1.789 astsubay ve er olmak üzere toplam 1.882 personel bulunmaktaydı. Mac Rea gemisi 25 Eylül 1950 günü saat 21.00'de hareket etti ve bu gemiye Mısır karasularına kadar Gemlik Muhribimiz eşlik etti.¹³⁷

İkinci kfile; 241'inci Piyade Alay Komutanı Piyade Albay Celal Dora'nın kfile komutanlığında, General W. Haan adlı Amerikan gemisiyle intikal etti. Bu kfilede Alay Karargâh Bölüğü, 1'inci ve 2'nci Piyade Taburları, Tugay Karargâh Şubeleri, Tugay İstihkâm Bölüğü, Tugay Muhabere Bölüğü, Tugay İnzibat Kıtası ve Tugay Bاندosu olmak üzere 129 subay, 2.332 astsubay ve er olmak üzere toplam 2.461 personel bulunmaktaydı. General W. Haan gemisi 26 Eylül 1950 günü saat 21.15'te hareket etti. Bu gemiye de Mısır karasularına kadar Gaziantep Muhribimiz eşlik etti ve Kore Türk Tugayı Komutanı General Tahsin Yazıcı da bu kfile de bulunmaktaydı.¹³⁸

Üçüncü Kfile; Topçu Tabur Komutanı Topçu Yarbay Tahsin Kutay'ın kfile komutanlığında, Private Johnson adlı Amerikan gemisiyle intikal etti. Bu kfilede ise, Tugay Topçu Taburu Uçaksavar Bataryası olmak üzere 50 subay, 690 astsubay ve er olmak üzere toplam 740 personel bulunmaktaydı. Private Johnson gemisi 29 Eylül 1950 günü saat 13.00'de hareket etti. Bu gemiye de Mısır karasularına kadar Gelibolu Muhribimiz eşlik etti.¹³⁹

Buna göre üç personel gemisine, 272'si subay 4.811'i askerî ve sivil memur, astsubay ile er olmak üzere 5083 kişi bindirildi.¹⁴⁰ Personel gemilerinden sonra ilk eşya, malzeme ve araç gemisi olan La Fayette Victory 30 Eylül 1950'de, ikincisi Binghamton (Cornell) Victory de 2 Ekim 1950'de Kore'ye gitmek üzere İskenderun limanından ayrıldı.¹⁴¹

Kore 1'inci Türk Tugayı'nın personeli ile malzemelerini Kore'ye taşıyan beş geminin kullanacakları güzergâh; Süveyş Kanalı-Kızıldeniz-Mendep Boğazı-Seylan Adası'nın merkezi Colombo-Singapur-Filipinler ve Formaza Adası-Pusan Limanı şeklinde belirlenmiştir. Bu gemiler, aralarındaki seyir takip mesafelerini ve sıralarını

¹³⁷ ATASE KHK, K.: 2, G.: 5, B.: 5-10; K.:3, G.: 127, B.: 127-5.

¹³⁸ *Kore'de Türk Muharebeleri*, ss. 39-41.

¹³⁹ Dora, *age*, s. 26; Yalta, *age*, s. 67.

¹⁴⁰ ATASE KHK, K.: 2, G.: 5, B.: 5-14.

¹⁴¹ ATASE KHK, K.: 4, G.: 54, B.: 54-1.

muhafaza ederek üç hafta sonra Kore'nin güneydoğusunda yer alan Pusan limanına 18, 19 ve 20 Ekim 1950 tarihlerinde ulaşacak şekilde sessizce intikal ettiler.¹⁴²

Deniz yolculuğunun ilk günlerinde seyahatin verdiği rahatsızlıkların atlatılmasına müteakip alarm eğitimi, atış eğitimi, konferanslar ve taktik çalışmalar süratle devam etti. Amerikan silahları ile yeterli eğitim yapılamadığından, gemide verilen mekanik ve nişancılık eğitiminin ardından, denize bırakılan konserve kutularını hedef olarak kullanarak atış eğitimi yaptırıldı. Bulaşıcı hastalıklara karşı koymak için tifo, tifüs, veba, kolera dizanteri aşılı sağlık personeli tarafından ilk günden itibaren düzenli olarak yapıldı.¹⁴³

2.6. Kunuri Muharebelerine Kadar Savaşta Gelişmeler

2.6.1. Kuzey Kore'nin Taarruzu ve Seul'un Düşmesi

Kuzey Kore taarruzunun başladığı 25 Haziran 1950'de, sekiz zayıf piyade tümenine sahip olan Güney Kore ordusu, 38'inci paralel üzerindeki bütün sınır boyunca dağınık bir durumdaydı. Zırhlı ve hava kuvvetleriyle desteklenme durumları da yok gibiydi. Topçunun imkân ve kabiliyetleri de çok zayıftı. İki tümeni de ülke içinde gerillalarla mücadele ediyordu. Buna karşılık Kuzey Kore ordusunun tam mevcutlu 12 piyade tümeni ve iki hudut tugayı, birkaç tank alayı ile toplamda 183.000 kişilik bir ordusu vardı. Ayrıca iyi yetişmiş topçu birlikleriyle, Rus yapımı tankları ve 100'den fazla jet uçakları mevcuttu.¹⁴⁴

Kuzey Kore Ordusu, baskın tarzında taarruzlarıyla Seul'un batısındaki Kumpo Yarımadası'nı ele geçirdi. Chunchon'a taarruz eden bir tümenleri de hızla ilerleme kaydederken, bir tugaylarıyla da Kangnung'u işgal etti ve 38'inci paralelin 64 km. güneyinde, batı kıyısı yakındaki başkent Seul'a yöneldi. İki yanı emniyete alınmış Kuzey Koreliler, 50 tankla desteklenen 8-10 bin kişilik bir kuvvetle Chajongni üzerinden, 40 tanklı diğer bir tümen kolu ile Kaesong üzerinden, Seul'a taarruz etti. Aynı anda bir zırhlı taarruz da Kaesong'dan batı kıyısı boyunca tertiplenmişti.¹⁴⁵

¹⁴² *Kore'de Türk Muharebeleri*, ss. 42-43.

¹⁴³ Dora, *age*, s. 31.

¹⁴⁴ ATASE KHK, K.: 140, G.: 23, B.: 23-7, 23-7(a).

¹⁴⁵ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950-1953)*, ss. 53-54.

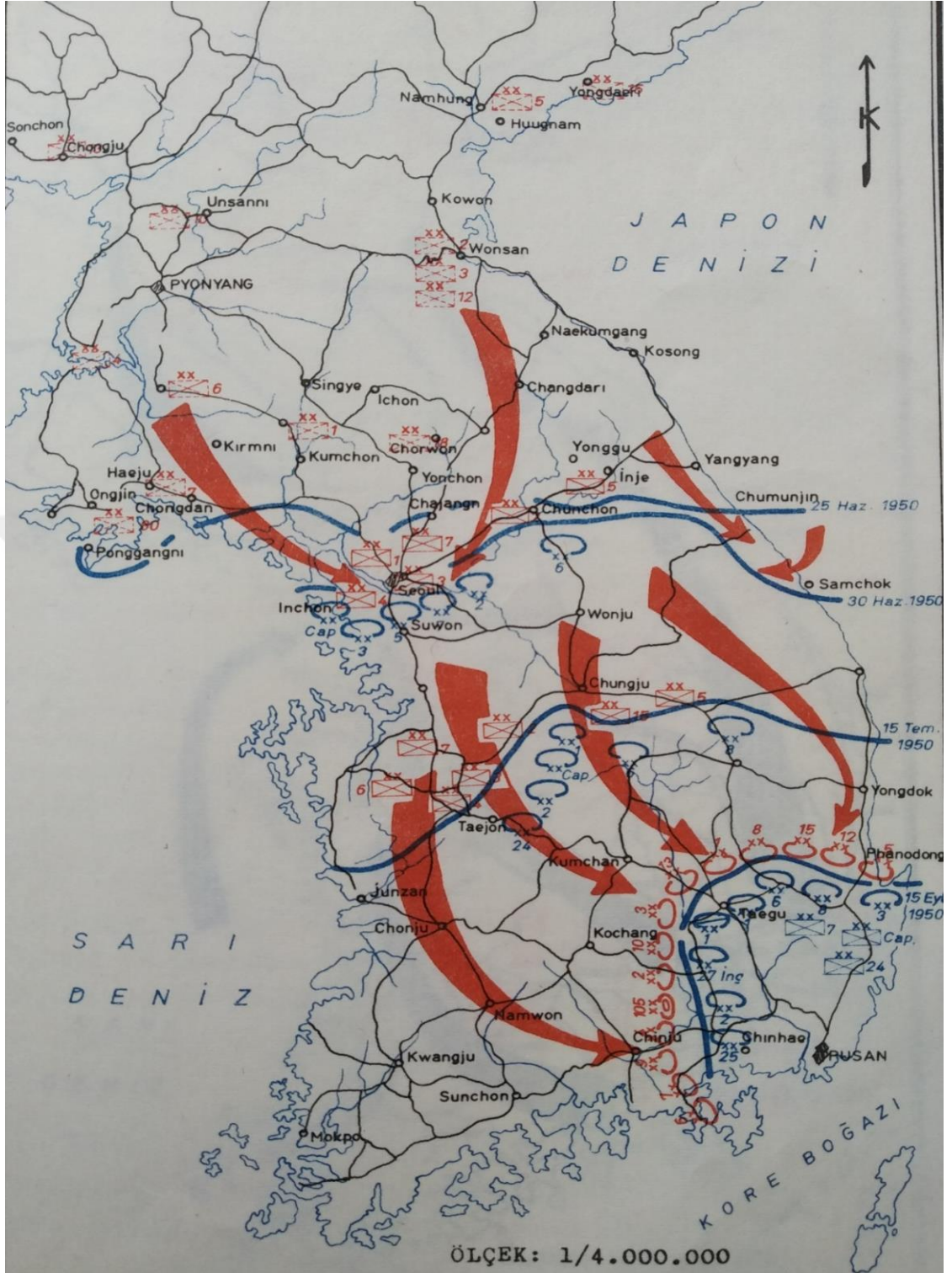
Kuzeyliler, Hava Kuvvetleri ile de Seul etrafındaki hava alanlarına taarruz etti. Cephenin her noktasında taarruza geçen Kuzeyliler, zayıf Güney Kore Ordusu'nu kuşatarak yendiler. Savaşın başlamasından beş gün sonra 29 Haziran 1950'de Kuzeyliler, Seul'u ele geçirdi.¹⁴⁶ Kuzey Kore Ordusu harekâtına Han Nehri'ni geçerek güneye inmek suretiyle devam etti. Seul'un işgali üzerine Güney Kore Hükümeti ve elçilikler Teajon'a ve daha sonra da Pusan'a yer değiştirdi.¹⁴⁷

Kuzey Koreliler Seul'dan sonra, Han Nehri'ni geçerek geniş bir cepheyle Teajon yönünde ilerledi. Güney Kore hatları yarıldı. Han Nehri'ni geçen Kuzeylilerin büyük kuvvetleri, Seul-Suwon-Osan doğrultusunda idi. Bir kol batı kıyısı boyunca, diğeri Chunchon-Wonju üzerinde ilerledi. Suwon'u ele geçirdikten sonra, Güneylileri kuşatarak yok etmek amacıyla, Chonan-Taejon istikametinde harekâta devam ettiler. Wonju'dan ilerleyen kuvvet, Chongju'yu ele geçirerek güneye ilerledi. Kuzey Kore Ordusunun taarruz harekâtı için Şekil 2'ye bakınız. Böylece Kuzeyliler her noktada ağırlıklarını hissettirdi.(EK-3)¹⁴⁸

¹⁴⁶ ATASE KHK, K.: 140, G.: 23, B.: 23-7(a).

¹⁴⁷ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, s. 54.

¹⁴⁸ *age*, ss. 53-54.

Şekil 2: Kuzey Kore Ordusunun Taarruz Harekâtı (25 Haziran – 15 Eylül 1950)

Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı, *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)* (Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1975), Kroki 1.

2.6.2. ABD Ordusunun Girişı

Güney Kore Ordusu Kuzey Kore Ordusu'na karşı direnmeye çalışırken, ABD de Kore'ye göndereceği askerlerini hazırlamaya devam ediyordu. Bu sırada ABD'nin, Japonya'da işgal kuvveti olarak bulunan ve sefer mevcutlu olmayan dört tümeni (7, 24, 25'inci Piyade Tümenleri, 1'inci Süvari Tümeni) mevcuttu. Bu birliklerden 24'üncü Tümen, 5 Temmuz 1950'de Kore'ye gelerek, muharebelere katıldı. İlk olarak Teajon'un 30 km. batısında Chochiwon bölgesine yerleşen tümen, Kuzey Korelilerin zırhlı ve topçu birlikleriyle yaptığı şiddetli ve devamlı taarruzları karşısında Teajon'a çekilmek zorunda kaldı.¹⁴⁹

ABD kuvvetleri, daha fazla birlik gelene kadar oyalama muharebelerine devam etti. 15 Temmuz'da Syngman Rhee, Güney Kore Ordusu'nun emir ve komutasını, Birleşmiş Milletler adına ABD Ordusu'na devretti. Böylece emir ve komutada birlik sağlamak suretiyle, başarılı bir savunma hattı kurma imkânına kavuşuldu.¹⁵⁰

24'üncü Tümen'in hemen arkasından, 25'inci Tümen 8 Temmuz'da Pusan'a çıktı ve batısında ilerlemeye çalışan Kuzey Kore birliklerini durdurmakla görevlendirildi. 18 Temmuz'da da 1'inci Süvari Tümeni, doğu sahilinde Pohangdong limanına çıktı ve Pusan-Taegu-Kumchon mihveri etrafında kurulmasına başlanan köprübaşının sağ kanadının savunmasına görevlendirildi. ABD kuvvetleri, zayıf Güney Kore birlikleriyle beraber 21 Temmuz'da planlı bir şekilde Taejon'un 25 km. güneydoğusundaki Yongdong bölgesine çekildi. Dört günlük bir savunmadan sonra da Hwanggan'a ve 30 Temmuz'da da Kumchon civarına çekilmek zorunda kaldı. Temmuz ayı sonunda Pusan limanı tüm istikametlerden gelebilecek taarruzlara karşı geniş ve aralıksız bir köprübaşı mevziine kavuşmuştu. Bu mevzii mevcut kuvvetler için çok genişti. Kuzeyliler o zamana kadar on bir tümenini muharebelere sokmuştu.¹⁵¹

2.6.3. Kuzeylilerin Batıdan Çevirme Harekâtı ve Pusan Kıyıbaşı Üzerindeki Muharebeler

Taejon güneyinde Chongju istikametinde ilerleyen Kuzeyliler, Kore'nin batı ve güney taraflarına hemen hiçbir direnişle karşılaşmadan ilerlediler ve Mokpo-Kwangju-Namwon hattına vardılar. Buradan sonra doğuya, hayati bir öneme sahip

¹⁴⁹ ATASE KHK, K.: 140, G.: 23, B.: 23-7(a).

¹⁵⁰ Denizli, *Kore Harbi'nde Türk Tugayları*, age, s. 32.

¹⁵¹ Yazıcı, age, s. 52; *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950-1953)*, s. 55.

olan Pusan'a yöneldiler. Hepsi de zayıf mevcutlu üç ABD tümeni ve bir Güney Kore tümenine karşı, en az dokuz tümenle batıdan geniş bir çevirme yapan Kuzey Koreliler, Temmuz 1950 sonunda Pusan kıyıbaşı mevziilerine ulaştılar. Taarruzlarına devam eden Kuzey Koreliler, zayıf Güney Korelileri ve parça parça yardıma gelen zayıf mevcutlu üç ABD tümenini, Teagu-Masan kuzeybatısından Waegwon'a kadar, Naktong Nehri gerisine atmayı başardılar. Bu Kuzey Kore'nin, ABD ve Güney Kore birliklerine karşı elde ettiği ilk büyük zaferdi. Pusan köprübaşı mevziinin, en şiddetli Kuzey Kore taarruzlarına dayanacağı değerlendiriliyordu.¹⁵²

Pusan köprübaşı muharebelerinde, her iki tarafta bütün güçlerini sarf ederek muharebeyi kazanmak zorundaydı. Bu muharebelerin cereyan ettiği Ağustos ayı sonlarına kadar üstünlük Kuzey Kore birliklerindeydi. Ağustos ayının ilk haftasında köprübaşı mevziilerinde bulunan çok zayıflamış altı Güney Kore Tümeni ve bölgeye gelen üç ABD Tümenine, ABD'nin 2'nci Piyade Tümeni ile bir Deniz Piyade Tugayı katıldı. İngilizlerin 27'inci Britanya Tugayı'nın da 29 Ağustos 1950'de Kore'ye gelişiyle, savaş bir Birleşmiş Milletler savaşı görüntüsü aldı.¹⁵³

Bundan başka, Ağustos ayı içerisinde, İngiliz ve Avustralya'nın deniz ve hava birlikleriyle, Kanada, Fransa, Yeni Zelanda'nın savaş gemileri Kore'ye ulaşmış ve muharebelere katılmaya başlamıştı. Kuzey Kore Ordusu'nun işi gittikçe zorlaşıyordu. ABD ve Güney Kore Ordusu'nu daha fazla güçlenmeden imha etmezlerse, yaklaştıkları zafer ellerinden uçup gidecekti. Kuzey Kore Başkomutanı Mareşal Choe Yong Gun, durup toparlanmadan derhal taarruz emrini verdi.¹⁵⁴

Güney kıyısı boyunca Pusan istikametindeki 4'üncü ve 6'ncı Kuzey Kore Tümenlerinin taarruzlarının 6 Ağustos 1950'de, savunma mevziilerinde durdurulması sağlandı. General Kean komutasındaki 25'inci Tümen karşı taarruzla, Kuzeylileri bozguna uğrattı. Daha kuzeyde Naktong Nehri cephesinde Kuzey Koreliler, 4 Ağustos'ta nehri geçerek, nehrin hemen doğusunda küçük bir köprübaşı elde etmeyi başardı. Kuzeyliler Ağustos 1950 başlarında 1'inci, 2'nci, 3'üncü Tümenleriyle, Kumchon'a karşı üç istikametten taarruza geçti. Naktong Nehri'ne yanaştı ve ay sonuna doğru beş tümenle taarruz etti. Ancak Kuzeyliler, Waegwan doğusuna varabildi. Birleşmiş Milletler kıyıbaşı mevziinin kuzey kısmını Chungju-Taegu ve

¹⁵² *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, ss. 55-56.

¹⁵³ *age*, ss. 55-56; Yazıcı, *age*, s. 52.

¹⁵⁴ Artuç, *age*, s. 67.

Yongju-Andong arasında üç tümenle (13'üncü, 15'inci ve 8'inci Tümenler) taarruz eden kuzeyliler karşısındaki Güney Kore birlikleri, cephenin tutarlılığını sağlamak için geri çekildiler. Doğu kıyısı bölgesinde de Yongdök'ten Pohangdong istikametinde ilerleyen bir Kuzey Kore Tümeni, 13 Ağustos'ta Pohangdong'a kadar yanaştı. Birleşmiş Milletler hava alanını ateş altına aldı. 1950 yılı Eylül ayının başından ortalarına kadar, cephelerde on üç piyade tümeni, iki tank alayı ve zırhlı birlikleri ile taarruz eden Kuzey Kore kayda değer bir başarı elde edemedi. Bu arada Sygman Rhee ve hükümeti, Taegu'dan ayrılarak Pusan'a gitti.¹⁵⁵

2.6.4. İnchon Çıkarması

Kuzey Korelilerin yaklaşık kırk beş gün aralıksız devam eden taarruzlarına karşı Pusan kıyı başı mevziî, bir bütün olarak Birleşmiş Milletler Kuvvetleri tarafından başarıyla elde tutulmuştu. Artık üstünlük geri alınabilirdi. Birleşmiş Milletler Komutanlığı, stratejik bir karşı taarruz düşünüyordu. Düşmanın bertaraf edilmesi, Pusan kıyı başı mevziînden ve yalnızca cepheden yapılacak bir karşı taarruzla sağlanamazdı. Cepheden yapılacak bir taarruzun, Kuzey Korelilerin kara irtibat yollarının en kritik noktasına yöneltilmesi ve bir kuşatma ile desteklenmesi zaruri idi. Bu ise, Kuzey Korelilerin gerilerine yapılacak bir çıkarma ile sağlanabilirdi. Daha savaşın üçüncü haftasında, Kuzey Kore taarruzu tüm şiddetiyle devam ederek Güney Kore'yi işgal ederken, Mac Arthur karargâhına Kore batı sahillerine bir çıkarma planlama görevi vermişti.¹⁵⁶

General Mac Arthur, savaşın neticelenebilmesi için bir çıkarma yapılmasına olan ihtiyacı savaş aleyhlerine devam ederken önceden görebilmiş ve hazırlık yaptırmıştı. Bu çıkarmanın gerçekleşmesi halinde Pusan'da taarruz eden Kuzey Korelilerin, geri ile olan bağlantıları kesilecekti. Böylece Kuzey Koreliler, Güneyde 8'inci Ordu ile Kuzeyde çıkarma yapan birliklerin arasında kuşatılacak ve imha edilecekti.¹⁵⁷

15 Eylül 1950 sabahına planlanan çıkarma, 10'uncu Kolordu Komutanı'nın emir ve komutasında başladı. Kolordunun ilk hedefi İnchon limanına hâkim olan Seul'un 32 km. batısında yer alan Wolmi Adası idi. Wolmi Adası'nın ele geçirilmesinin ardından, İnchon Yarımadası'na çıkarma harekâtı 1'inci Deniz Tümeni ve dört Güney

¹⁵⁵ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, ss. 57-58.

¹⁵⁶ Artuç, *age*, ss. 72-73.

¹⁵⁷ Ali Denizli, *Kore Savaşı 1950-1953* (Ankara: Turhan Kitabevi, 2010), ss. 28-29.

Kore Deniz Taburu tarafından başarıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kuvvetlerin taarruzları karşısında, 18'inci Kuzey Kore Tümeni ve yöresel düşman düzenli bir savunma yapamadı. Birleşmiş Milletler Kuvvetleri 17 Eylül 1950'de Kumpo hava alanını işgal etti ve ertesi gün işletmeye açtı. Deniz birliklerinin hemen arkasından karaya çıkan 7'nci Piyade Tümeni de hızla ilerleyerek, Seul'un 32 km. güneyindeki Suwon'u ele geçirdi. Artık Kumpo havaalanının ele geçirilmesinden sonra 10'uncu Kolordu'nun hedefi Seul'un kurtarılmasıydı. Böylelikle Pusan'da savaşı Kuzey Korelilerin geri ile irtibatı kesilmiş olacaktı.¹⁵⁸

2.6.5. BM Kuvvetlerinin Seul'u Geri Alması ve Karşı Taarruz

19 Eylül 1950'de, 1'inci Deniz Piyade Tümeni ve iki Güney Kore Taburu, Han Nehri'ni zorlayarak Seul'a doğru ilerledi. 7'nci Piyade Tümeni ve 1'inci Deniz Tümeni'nin geride kalan kısmı, güney ve batıdan şehre karşı bir kuşatma harekâtı yaparken, 17'nci Güney Kore Alayı da cepheden taarruza geçti.¹⁵⁹

8'inci Ordu da, 10'uncu Kolordu'nun İnchon çıkarması ile uyumlu olarak Pusan'da karşı taarruza başladı.(EK-4) Kuzey Koreliler, ilk üç gün taarruzlara karşı direndi. Pusan etrafındaki Kuzey Korelilerin çemberi kuvvetli olmakla beraber derinliği azdı. Kuzey Koreliler, 18 Eylül'den itibaren araziye terk etmek zorunda kaldı. 20 Eylül'e kadar Birleşmiş Milletler Kuvvetleri, çemberde gedikler açmayı başardı. Gedikler açılınca, çemberi parçalamak üzere 8'inci Ordu ileri harekâta başladı. 9'uncu ABD Kolordusu güneyden, 1'inci ABD Kolordusu Kumchon-Teajon mihveri doğrultusunda merkez bölgesinden giriştikleri şiddetli taarruzla, Kuzey Korelileri 55 km. kadar geri attı. On gün süren kanlı muharebelerden sonra, 8'inci Ordu birlikleri 29 Eylül 1950'de Seul'u ele geçirildi. Seul'un ele geçirilmesini müteakip Güney Kore Cumhurbaşkanı ile hükümeti 29 Eylül'de Seul'a girdi.¹⁶⁰

Pusan kıyıbaşı kuzeyindeki 2'nci Güney Kore Kolordusu da, karşısındaki 8'inci, 15'inci, 12'nci ve 5'inci Kuzey Kore Tümenlerini bozguna uğrattı. Bu kuvvetleri 110 kilometre kuzeye sürdü. 3'üncü Tümen ile Kapitol Tümeni'nden oluşan 1'inci Güney Kore Kolordusu, doğu kıyı boyunca kuzey istikametinde ilerledi.¹⁶¹

¹⁵⁸ ATASE KHK, K.: 140, G.: 23, B.: 23-8; *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, s. 58.

¹⁵⁹ Denizli, *Kore Harbi'nde Türk Tugayları*, s. 35.

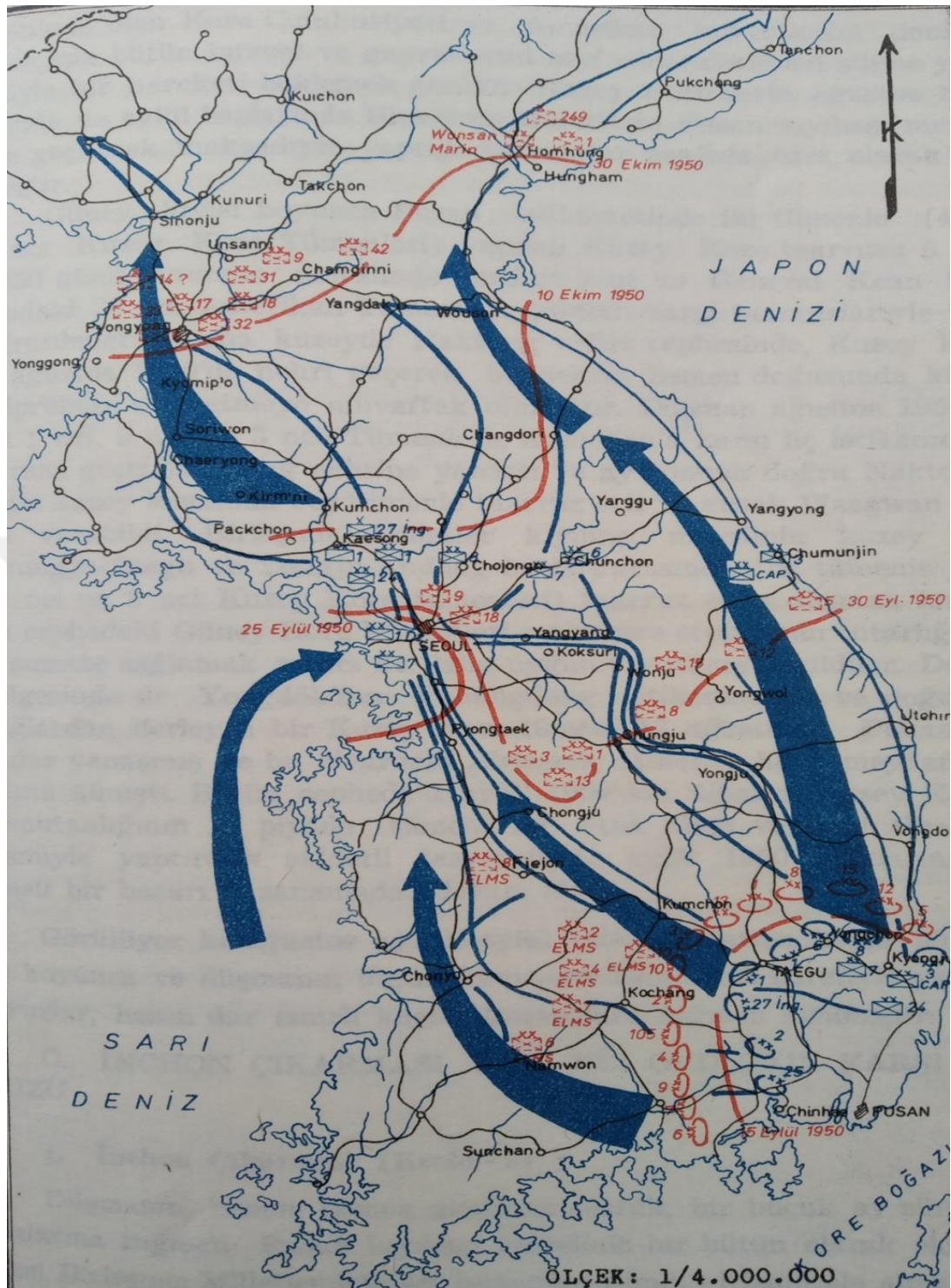
¹⁶⁰ ATASE KHK, K.: 140, G.: 23, B.: 23-8

¹⁶¹ *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)*, ss. 59-60.

Kuzey Koreliler, bu iki Güney Kore Kolordusu karşısında çok büyük kayıplar vermişlerdir. Taarruz başladıktan sonra harekât hızla gelişti. Bu taarruzlar neticesinde Güney Kore altı (6) Kuzey Kore Tümenini çevirerek mağlup etti. Birleşmiş Milletler Ordusunun taarruz harekâtı için Şekil 3'e bakınız. Kuzey Kore Ordusu parçalandı ve çok büyük personel zayiatı verdi. 8'inci Ordu ve 10'uncu Kolordu'nun birbirleriyle uyumlu olarak icra ettikleri bu taarruz, Kuzey Korelilerin, 38'inci paralele kadar çekilmesine ve büyük bir arazi kesimini terkine neden oldu.¹⁶²

¹⁶² *age*, s. 60.

Şekil 3: Birleşmiş Milletler Ordusunun Taarruz Harekâtı (15 Eylül- 20 Ekim 1950)

Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı, *Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)* (Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1975), Kroki 2

BÖLÜM 3

3. KUNURİ MUHAREBELERİNİN ASKERÎ HAREKÂT PRENSİPLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

15 Eylül 1950’de İnchon’dan çıkarma ve 19 Eylül 1950’de Pusan’dan başlayan Birleşmiş Milletler Ordusunun taarruzu süratle gelişmiş ve Şekil 4’de gösterilen bölgeye kadar gelmiştir. Bu hızlı ilerleyiş esnasında düşmandan 135.000 esir alınmış, birçok silah ve malzeme ele geçirilmiştir. Belli başlı yol istikametleri haricinde düzenli bir düşman mukavemeti ile karşılaşılmamıştır.(EK-5)¹⁶³

26 Kasım – 1 Aralık 1950’de ¹⁶⁴ cereyan eden muharebelere “Kunuri Muharebeleri” adı verilmektedir. Kunuri Kasabası Chongchon nehrinin doğusunda, kuzeye doğru devam eden yol üzerinde bir kasabadır. Kasabadan demir yolu da geçmektedir. Kunuri Kasabasının hemen yanında Karilyon sıradağları uzanmaktadır. Bu dağlardan doğan Tokchon nehri güney doğuya doğru ilerleyerek Wavon’da düzlüğe gelir. Kunuri Muharebeleri bu bölgede meydana gelmiştir.¹⁶⁵

Kunuri Muharebeleri; geceli gündüzlü fasilasız denecek derecede devam eden savunma, karşı taarruz ve süngü hücumu ile beraber çekilme, mahsur kalan birliklerimizi kurtarmak maksadıyla icra edilen karşı taarruzları ve aynı zamanda oyalama harekâtı gibi her türlü muharebe türünü barındıran bir muharebedir. Türk Tugayının burada icra ettiği her türlü muharebede nelerin yaşandığı ortaya konacaktır. Muharebelerde yaşananların ortaya konmasını müteakip her muharebenin askerî harekât prensipleri açısından bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Söz konusu değerlendirmelerin daha iyi anlaşılması maksadıyla da önce askerî harekât prensipleri açıklanmıştır. ¹⁶⁶

¹⁶³ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-26.

¹⁶⁴ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-1.

¹⁶⁵ *Kore Harbi’nde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)*; s. 90.

¹⁶⁶ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-1.

3.1. Askerî Harekât Prensipleri

Yüzyıllardır ülkelerin silahlı kuvvetleri, savaşın icra edilmesinden planlamasına kadar rehberlik eden bir dizi prensiplerin olduğu fikrini benimsemiştir.¹⁶⁷ Savaş tarihine de göz atıldığı zaman, harekâtın yönetimine yol gösteren ve uygulandığında takdirde başarıya imkân sağlayan bazı temel prensiplerin var olduğu da görülür. Bu prensipler, teknolojik gelişmelere ve silahların cinsine bağlı değildir. Her zaman geçerliliğini korurlar ve askerî harekât prensipleri olarak tanımlanırlar.¹⁶⁸

Tarih boyunca gelişerek günümüze ulaşan askerî harekât prensipleri birçok orduda benzer olmakla beraber çok ufak farklılıklar gösterebilir. Günümüzde kabul gören dokuz prensip vardır. Bu prensipler;¹⁶⁹

- Hedef Prensibi (Objective)
- Taarruz Prensibi (Offensive)
- Manevra Prensibi (Maneuver)
- Sıklet Merkezi Prensibi (Mass)
- Kuvvet Tasarrufu Prensibi (Economy of Force)
- Sadelik Prensibi (Simplicity)
- Baskın Prensibi (Surprise)
- Gayret Birliği Prensibi/Emir-Komuta Birliği (Unity of Command)
- Emniyet Prensibi (Security)

Askerî harekât prensipleri uzun yıllardan beri hayatta kalmayı başarmış ve birçok askerî planlayıcıya ve komutana yardım etmişlerdir. Başarı sağlamak için bir yemek kitabı gibi hazır değil ama planlamacıların ve komutanların düşünce sürecine enerji vermek için bir rehber olarak vardır. Bu prensipler; ustalıkla, becerikli ve bilgili bir şekilde kullanıldığında, muhtemelen başarı için daha büyük bir potansiyele sahip olunabilir. Bu prensipler ne belli bir düzen halindedirler ne de formüle edilip tasarlanmışlardır. Onlar orijinal yazarların kişisel deneyimleri ile birlikte derinlemesine bir savaş çalışmasına dayanmaktadır. Askerî harekât prensipleri çok

¹⁶⁷ P. K. Mallick, *Principles of war: Time for Reread* (New Delhi: Center for Land Warfare Studies, 2009), s. 1.

¹⁶⁸ Nejat Eslen, *Tarih Boyu Savaş ve Strateji* (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2009), s. 175.

¹⁶⁹ Joint Chiefs of Staff Publications, *JP-1 Doctrine for the Armed Forces of the United States* (2013), s. 29.

sayıda eleştirel analiz aldı ve bu sayede hayatta kaldı ve gelişti. Aldığı bu ihtiyatlı eleştirel analizler devam ettiği sürece genel teknolojiadaki gelişmelere ve özellikle de askerî teknolojiadaki hızlı değişimlere uygulaması mümkün olacaktır.¹⁷⁰

Savaş sanatı, yaratıcı bir eylem olduğundan dolayı savaşta verilecek kararların ve uygulanacak adımların formüle edilmiş bir reçetesi yoktur. Askerî harekât prensipleri tarih içinde birçok savaşta denenmiş temel esaslardır. Savaşta başarılı olmak isteyen her komutan ve lider bu prensipleri bulunan duruma göre uygulamalıdır. Bu prensipler kendi aralarında yakın bir ilişki içinde olmakla beraber bazen de birbirleri ile çatışabilirler. Bu prensiplerin nasıl uygulanacağını kararlaştırmak ise komutanlık sanatıdır.¹⁷¹

Askerî harekât prensiplerinin uygulanması stratejik seviyelerde ve operasyonlara göre değişiklik gösterebilir. Herhangi bir askerî operasyonda bazıları çok önemli olurken bazıları ise hiç kullanılmayabilir. Askerî harekât prensiplerinin listesi, ordudan orduya ve çağdan çağa göre farklılık gösteren metodolojik bir araçtır. Prensipier aynı kalırken, prensiplerin listesi zaman ve mekâna göre değişiklik göstermiştir.¹⁷²

3.1.1. Tarihsel Süreç İçerisinde Askerî Harekât Prensipieri

Askerî harekât prensipleri tarih içerisinde uzun bir süre boyunca gelişmiştir. Eski dönemlerde tam olarak askerî harekât prensipleri ile ilgili hususlardan söz edilmese de bir savaşın nasıl kazanılması gerektiğinden bahseden, taktikler veren üç önemli eserden söz edebiliriz. Bunlardan ilki Kautilya'nın "*Arthashastra*" isimli eseri, ikinci ise Sun Tzu'nun "*Savaş Sanatı*" ve üçüncüsü ise Niccolo Machiavelli'nin "*Askerlik Sanatı*" eseridir.

Hint dünyasının Machiavelli'si olarak kabul edilen Kautilya ve asırlardır okunan eseri "*Arthashastra*" devlet yönetimi alanında bugüne dek yazılmış en kapsamlı eserlerdendir. Arthashastra, günümüzden 2 bin 300 yıl önce bugünkü Hindistan topraklarında yazıldı. Sanskritçe "Hükümdarın Mülkünün El Kitabı" anlamına gelen Arthashastra; devlet teorisi ile siyaset bilimi, felsefe, iktisat ve askerî planlama

¹⁷⁰ Lonnie R. Harrelson, *The Principles of War: Valid Yesterday, Today, and Tomorrow* (National Defense Univ. Norfolk Joint Advanced Warfighting School, 2005), s. 2.

¹⁷¹ Eslen, *age*, s. 175.

¹⁷² Mallick, *age*, s. 2.

konuları kapsamında hükümdarın vazifelerinden devlet görevlilerinin maaşlarına, isyanlardan savaşımlara, mülkiyet kanunundan ceza sistemine, devletin ve toplumun yapısı ve işleyişiyle ilgili hemen her konuyu ayrıntılı bir biçimde ele almıştır.¹⁷³

Sun Tzu'nun "*Savaş Sanatı*" isimli eseri 13 bölüm ve 384 madde ve 2700 Çince İm'den oluşmaktadır. Sun Tzu tarafından yazılan bu eser insanlık tarihinin en eski ve üzerinde en fazla araştırma ve tartışma yapılmış strateji eseridir. Daha sonrasında dönemlerinin önemli stratejistleri tarafından da yorumlamaları yapılan bu eser, Çin'de çok daha eski dönemlerden beri bilinen savaşma ilkelerinin toplu bir sunumu olduğu kabul edilmektedir. Bir askerî talim kitabı olarak kabul edilebilecek bu eser, aynı zamanda içerdiği felsefi ve psikolojik öğelerle dikkat çekmekte ve tarih boyunca harp alanlarında kullanılmasının yanında mesleki ilişkilerde ve insanlar arası ilişkilerde kullanılabilecek öğretileri de bünyesinde bulundurmaktadır. İçeriğindeki her bir bölüm, harp alanlarında yer alanların kolaylıkla anlayabileceği şekilde talimname esaslarına uygun oluşuyla, tarihte yazılmış ilk talimname olması da muhtemeldir.¹⁷⁴

Sun Tzu bu eserinde askerî bir harekâtın planlaması için şunları söylemiştir. Harp, devletler için hayati önem taşıyan bir sorundur. Bu, devletler için ölüm-kalım, var olma ya da yok olma yoludur. İyi bir planlama yapılmadan sonuç alınamaz. Harekât şu beş faktör hesaba katılarak planlanır; "Moral Değerleri", "Hava Şartları", "Arazi", "Liderlik" ve "Disiplindir."¹⁷⁵

Niccolo Machiavelli ise 1521'de "*Askerlik Sanatı*" adlı kitabını yayımladı. Machiavelli bu eserinde askerî disiplin için genel kurallar dediği şeyi ortaya koyuyor. Kurallarından çıkarılabilecek sonuçlardan bazıları şunlardır; moralin önemi, güvenlik, sürpriz, disiplin, rezerv ihtiyacı, kendini tanımak ve düşmanınızı tanımak, araziye, lojistiği, istihbarat ve objeyi kullanmak.¹⁷⁶

Eski dönemlerde çok değerli eserler ortaya konmuş olmasına rağmen askerî harekât prensipleri derlenmiş bir şekilde ortaya konmamıştır. Bu nedenle de komutanlar önceki savaşları inceleyerek onlardan ders çıkarırlardı. Napolyon emrindeki komutanlarına; Büyük İskender, Hannibal, Sezar ve Büyük Frederik gibi

¹⁷³ Mallick, **age**, ss. 3-4.

¹⁷⁴ Sun Tzu, *Savaş Sanatı*, çev. Pulat Otkan-Giray Fidan (Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2015), s. IX; Fatih Eken, "Sun Zi Savaş Sanatı'nın Çin Tarihindeki Yeri Ve Önemi" (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016), s. 9.

¹⁷⁵ Eken, **agt**, s. 21.

¹⁷⁶ Mallick, **age**, s. 4.

büyük komutan ve askerlerin savaşlarını sık sık okumalarını ve bu komutanları kendilerine örnek almalarını tavsiye etmiştir.¹⁷⁷

Askerî harekât prensipleri ilk defa Napolyon döneminde kaleme alınmış ve Jomini de bu girişimin öncülüğünü yapmıştır. Jomini “*Treatie des Grandes Operations Militaries*” adlı eserinde savaşta iyi neticelerin alınabilmesi için, temel prensiplerin her zaman olduğunu belirtmiştir. Bu prensiplerin değişken olmadığını, silahın cinsine, zamana ve yere bağlı olmadığını söylemiştir. Jomini’ye göre savaşta zekânın üstlendiği rol kısıtlıdır. Askerlerin eğitimi ve disiplini büyük ölçüde zekâyâ dayanmadığı gibi, sadece doğru düşünmek de savaş kazanmak için yeterli değildir. Cesaret ve inisiyatif gibi diğer özellikler daha çok önemlidir. Fakat bir asker için zekânın önemli olduğu bir yer vardır; o da stratejinin oluşturulduğu zamandır. Bu stratejiyi oluşturmak ve insanların daha kolay anlayabileceği hale getirmek için her zaman geçerli kurallar ve prensipler ortaya konmalıdır.¹⁷⁸

Jomini’ye göre stratejinin temel prensibi, kuvvetlerin düşmanın zayıf olduğu yer ve zamanda, yani kesin sonuç alınacak yerde kuvvet çoğunluğunu toplayarak taarruz etmek başarıyı getirecektir.¹⁷⁹

Jomini 90 yaşında öldüğü zaman, askerî tarih ve strateji üzerine 27 farklı eser bırakmıştır. Jomini “*Art Of War*” isimli en önemli eserinin bir özetini de yazdı. Bu özet eser de savaş için öngördüğü dört temel prensibi vurgulamıştır. Bunlar;

- Kendi ulaştırma hatlarının emniyetini saptarken, düşmanın ulaştırma hatlarını tehlikeye sokacak noktalara yönelmek,
- Düşmanın zayıf olduğu yere manevra yapmak,
- Düşmanın en zayıf olduğu yerde kuvvet çoğunluğunu toplamak,
- Kuvvet çoğunluğunu sadece kırılma noktasında toplamak yeterli değil, aynı zamanda doğru zamanda ve doğru miktarda kuvveti kırılma noktasında toplamak olarak belirtmiştir.¹⁸⁰

¹⁷⁷ Marshal L. Falwell, *The Principles of War and Solution of Military Problems, War and Doctrine* (Fort Leavenworth: US Army Command and General Staff College), s. 223.

¹⁷⁸ Eslen, *age*, s. 176.

¹⁷⁹ Peter Paret, Gordon A. Craig and Felix Gilbert, *Makers of modern strategy from Machiavelli to the Nuclear Age* (Princeton University Press, 1986), s. 146.

¹⁸⁰ Mallick, *age*, s. 5.

1780-1831 tarihleri arasında yaşayan Carl Von Clausewitz, bu dönemin strateji üzerine üretken ve ünlü bir yazarı olarak “Savaş Üzerine” ve “Principles of War” isimli eserlerini yazmıştır. Carl von Clausewitz ünlü eseri “Savaş Üzerine” adlı kitabında komutanlar için düşünme yeteneği özelliğinin geliştirilmesinin önemli olduğunu, bundan dolayı da doktrin yerine teori öğretilmesinin daha doğru olduğunu savunmuştur. Fakat Clausewitz öne sürdüğü bu teze çelişkili olacak şekilde yine kendisine ait olan “Principles of War” adlı kitabını yazmıştır. Bu kitabında dört ana prensip öne sürmüştür. Bunlar;¹⁸¹

- Bütün kuvvetlerini azami enerji ile kullanmak,
- Kuvvet çoğunluğunu muharebenin kesin sonuç yerinde toplamak,
- Zaman kaybetmeden düşmanı baskına uğratmak,
- Kazanılan başarıyı geliştirerek devam ettirmek.

Askerî harekât prensiplerini, tereddüt içindeki denizciye yol göstermek maksadıyla fırtınalı bir havada kıyıya yakılmış çoban ateşlerine benzeten ünlü Fransız Marshal Ferdinand Foch, 1903 yılında yayınladığı “The Principles of War” adlı kitabında dört temel prensip söylemiştir. Bunlar; kuvvet tasarrufu prensibi, hareket serbestîsi prensibi, kuvvetlerin serbestçe tertiplenmesi prensibi, emniyet prensibidir.¹⁸²

Askerî harekât prensiplerinin sistematik bir şekilde incelenmesi ilk defa İngiliz Generali JFC Fuller tarafından yapılmıştır. Fuller, ilk olarak Napolyon’un yazışmalarını yakından incelediğini ve 1912 yılında sonuca vardığını yazmış olduğu “*The Foundations of Science of War*” eserinde belirtmiştir. Napolyon’a yön veren prensiplerin “hedef”, “sıklet merkezi” ve “taarruz” olduğunu fark etmiştir. Taarruz prensibi içerisinde ise “emniyet”, “baskın” ve “hareket” prensiplerinin olduğu vurgulamıştır. Fuller böylece savaşın altı prensibini ortaya koymuştur.¹⁸³ Fuller 1916 yılında kaleme aldığı bir makalesinde bulmuş olduğu altı prensibin üzerine “kuvvet tasarrufu” ve “işbirliği” prensiplerini de ekleyerek askerî harekât prensiplerinin sekiz tanesini ortaya koymuştur.¹⁸⁴

¹⁸¹ Eslen, *age*, ss.176-177.

¹⁸² Marshal Foch, *The Principles of War*, trans. Hilaire Belloc (New York: Henry Holt And Company, 1920) s. 11.

¹⁸³ JFC Fuller, *The Foundations of Science of War* (Fort Leavenworth: US Army Command and General Staff College Press, 1993), ss. 13-14.

¹⁸⁴ JFC Fuller, *age*, s. 14.

Fuller ile aynı dönemde yaşayan İngiliz Liddell Hart ise onun yaklaşımını kabul etmeyerek olumlu veya olumsuz özdeyişlerden oluşan bir dizi prensip açıklamıştır.¹⁸⁵

Fuller'in savaş prensiplerine, 1921 yılında yayımlanan bir ABD talimnamesinde yer verilmiştir. Böylece Fuller'in sekiz tane olarak ortaya koyduğu askerî harekât prensipleri ABD doktrinine dâhil olmuş oldu.¹⁸⁶ İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra 1949 yılında ABD ordusunda savaş doktrini tekrar güncellenmiş ve askerî harekât prensipleri bugünkü halini almıştır. ABD ordusunun kullandığı askerî harekât prensiplerinin tarihsel gelişimi Tablo-1'de gösterilmiştir.¹⁸⁷

Tablo 1: Askerî Harekât Prensiplerinin ABD Ordusunda Tarihsel Gelişimi

1921	1949	1993
Hedef	Hedef	Hedef
Taarruz	Taarruz	Taarruz
Baskın	Baskın	Baskın
Sıklet Merkezi	Sıklet Merkezi	Sıklet Merkezi
Kuvvet Tasarrufu	Kuvvet Tasarrufu	Kuvvet Tasarrufu
Emniyet	Emniyet	Emniyet
İşbirliği (Cooperation)	Gayret Birliği	Gayret Birliği
Hareket (Mobility)	Manevra	Manevra
Sadelik	Sadelik	Sadelik

John I. Alger, *Definitions and Doctrine of the Military Art* (New Jersey: Avery Publishing Group, 1985), s. 9.; Headquarters Department of the Army, *US Army Field Manual Operations (FM 100-5)* (Washington D.C.: 1993), ss. 2-4.

Tablo da görüldüğü üzere ABD ordusunun askerî harekât prensipleri 1921 yılında JFC Fuller'den etkilenecek oluşturulmuş fakat 1949 yılında yapılan değişiklik ile “İşbirliği” prensibi yerini “Gayret Birliği” prensibine, “Hareket” prensibi ise “Manevra”

¹⁸⁵ B.H. Liddell Hart, *Strategy* (Meridian Book, 1991), ss. 335-336.

¹⁸⁶ Eslen, *age*, s. 178.

¹⁸⁷ Armed Forces Staff College, *The Joint Staff Officer's Guide (AFSC Pub 1)* (Norfolk, Virginia: National Defense University Press, 1991), s. 30.

prensibine bırakmıştır. 1949 yılından günümüze kadar ABD ordusunun doktrin talimnameleri birçok defa değişikliğe gitmiştir. Bu talimnameler devamlı olarak güncelleme almıştır. Ama askerî harekât prensipleri bu talimnamelerin değişmeyen tek yeri olmuş da diyebiliriz.¹⁸⁸

3.1.2. Askerî Harekât Prensiplerinin Değerlendirilmesi

Askerî harekât prensipleri sadece askerî gücü kapsamakla beraber ülkelerin silahlı kuvvetleri doktrinin temelini oluşturmaktadır. Bu prensipler her türlü harekât seviyesinde yani stratejik, operatif veya taktik seviyede ordu personeline yol gösteren, yön veren temel ilkelerdir. Prensipler askerî harekâtın planlamasında ve icrasında başlangıç noktası kabul edilebilir. Bu prensiplerin gösterdikleri yol kabul edilebilir veya hiç uygulanmayabilir. Her prensibin uygulanması mevcut duruma göre değişebilir. Askerî harekât prensipleri arasında herhangi bir öncelik yoktur. Bu prensipler birbirinden bağımsız olarak düşünülmelidir.

Bu prensipler bir kontrol listesi değildir çünkü her durumda harekâta eşit seviyede uygulanamazlar. Aynı zamanda her duruma karşı her zaman aynı şekilde tatbik edilemezler. Stratejik hedeflere ulaşmak için çeşitli yollardan askerî güç uygulanır. Askerî güç düşmanı caydırma, esir alma veya imha etme kabiliyetidir. Ve sadece kuvvet kullanımı ile sınırlı değildir. Bu yüzden askerî harekât prensipleri stratejik, operatif ve taktik seviyede olmak üzere her türlü seviyede tatbik edilebilir.

4.1.2.1. Hedef Prensibi

Her askerî harekât açık bir şekilde belirlenmiş, kesin sonuç sağlayan ve ele geçirilmesi mümkün olan hedeflere yöneltilmelidir. Hedef prensibinin esasları tüm askerî faaliyetleri yönlendirir. Herhangi bir vazife verildiği zaman, komutanlar bu vazifenin sonuçlarını ve etkilerini önceden görmelidirler. Clausewitz'in "Savaş Üzerine" adlı eserinde belirttiği gibi "*Hiç kimse savaştan ne kazanacağını tasarlamadan veya kişisel fikirlerine dayanarak savaşı başlatmamalıdır.*"¹⁸⁹

Hedef prensibi tartışmasız dikkate alınması gereken en önemli prensiptir. Çünkü hedefin bir defa doğru ve uygun ayarlanması muhtemelen bundan sonraki tüm

¹⁸⁸ The Joint Staff Officer's Guide (AFSC Pub 1), s. 30.

¹⁸⁹ Carl Von Clausewitz, *On War*, trans. Michael Howard and Peter Paret (New Jersey: Princeton University Press, 1989), s. 579.

eylemleri yönlendireceğindendir. Askerî personel veya siviller tarafından stratejik, operatif ve taktik seviyelerdeki tüm planlamalarda nihai bir hedefe sahip olunmalıdır.¹⁹⁰ Strateji; gelişiminde, yürütülmesinde ve etkilerinde uzun vadeli olma eğilimindedir. Uygun, açık ve kesin bir hedefin erken ve doğru seçimi, başarılı bir strateji oluşturmak ve yürütmek için kritik kilit taşıdır. Böylece uygun hedefi, yeterli seviyede konsantrasyon ile beraber çok az çaba ve gayret sarf ederek gerçekleştirilebiliriz. Fakat belirli, açık, ulaşılabilir bir hedef yoksa çok büyük çaba ve gayretlere rağmen hedef gerçekleştirilebilir veya hiçbir başarı sağlanamaz. Burada önemli olan husus hedefin uygun, açık ve anlaşılır olmasıdır.¹⁹¹

Stratejik seviyede askerî bir harekâtın hedefi, devletin nihai politik amacının sağlanmasıdır. Bu politik amaç, düşman silahlı kuvvetlerinin savaşıma azim ve gücünün ortadan kaldırılması ise, buradaki stratejik askerî hedef düşman silahlı kuvvetlerinin yok edilmesidir. Politik amaca uygun olarak belirli bir coğrafi bölgenin ele geçirilmesi de stratejik seviyede bir askerî hedef olabilir.

Operatif seviyede bir askerî harekât, stratejik askerî hedefe ulaşılmasını sağlayacak, açıkça belirlenmiş, kesin sonuç temin edecek ve elde edilebilir bir hedefe yönlendirilmelidir. Operatif seviyede askerî bir hedef, bir bölgede kazanılacak muharebe sayesinde stratejik hedef olan düşman silahlı kuvvetlerinin savaşıma azminin ortadan kaldırılmasına yardım edecektir. Kritik coğrafi bölgeler, kaynaklar veya ulaştırma hatlarının birleşim noktaları operatif hedefe örnek olabilir.

Taktik seviyedeki askerî operasyonlar ise operatif seviyedeki hedeflerin ele geçirilmesine yardımcı olacak şekilde ortaya konmalıdır. Kritik arazi arızalarının ele geçirilmesi taktik seviyede bir hedefe örnek olabilir.

Muharebe alanındaki her eylem seçilen hedefin ele geçirilmesine katkıda bulunmalıdır. Yapılan bir muharebe veya ele geçirilen bir kritik arazi parçası nihai hedefe katkı sağlamıyorsa buradaki çaba ve gayret israf demektir. Bunun için her komutan üst komutanlığın niyet ve maksadını iyi anlayarak birliğine doğru, açık ve anlaşılır hedefler belirlemelidir.¹⁹²

¹⁹⁰ Harrelson, *age*, s. 40.

¹⁹¹ William T. Johnsen vd, *The Principles Of War In The 21st Century: Strategic Considerations* (U.S. Army War College Strategic Studies Institute, 1995), s. 4.

¹⁹² Eslen, *age*, s. 180.

Tarihi incelediğimiz zaman hedef prensibi ile ilgili birçok örnek bulabiliriz. Örneğin ABD'nin Vietnam'daki savaşını ele alırsak, General Abrams gelmeden önce, Vietnam'daki ABD hedefleri belirsizdi. Orada komuta eden ordu generalleri, 1969'dan önce hedeflerini ne net ne de anlaşılabilir bir şekilde ortaya koymuşlardır. Yeni komutan olarak Abrams, *“İşimin ne olduğunu ciddi olarak görmek istedim. Benim görevim benden ne yapmamı istedi, ne yapmamı beklediler.”* diye soruları kendisine sormuş ve hedefini belirlemek maksadıyla altındaki personeli toplayarak onlara bu konu üzerinde çalışmaları için emrini vermiştir.¹⁹³

Kurtuluş Savaşının nihai hedefi tam bağımsız ulusal egemenliğe dayanan bir ulus devleti kurmak idi. Savaşın coğrafi olarak hedefi ise Misak-ı Milli sınırları ile çerçevelenmiş olan Türk Yurdudur. Bu nihai hedefe ulaşmak için askerî stratejik hedef ise işgalci güç olan Yunan Ordusunu etkisiz hale getirmektir. Burada kazanılan birçok muharebe (I. ve II. İnönü, Sakarya vd.) ise bu stratejik hedefe ulaşmak için ortaya konmuştur. Kurtuluş savaşında ortaya konan bütün askerî hedefler net ve açıktı ve hepsi de politik hedefe hizmet edecek şekilde planlanmıştır.¹⁹⁴

4.1.2.2. Taarruz Prensibi

JFC Fuller en uygun şekliyle prensibi şu şekilde anlatmaktadır: Taarruz prensibinin amacı, düşmanın irademizi en az güç harcamasıyla kabul etmeye zorlamaktır. Taarruz, sonuç olarak, sadece acımasız bir eylem olarak düşünülmekten çok, büyük ölçüde akıllı bir eylem olarak düşünülmelidir. Taarruz, inisiyatifin ele geçirilmesini, ele geçirildikten sonra devam ettirilmesini ve inisiyatifi elde bulundurma verildiği avantajlardan faydalanmayı amaçlar. Taarruz, seçilen hedefin yerine getirilmesi için uygulanacak en etkili yöntemdir. Taarruz sayesinde muharebe sahasında çatışmanın yer ve zamanını seçebilir, düşmanın zayıf taraflarından kolayca istifade edebilir ve muharebe sahasında meydana gelecek fırsatlardan yararlanabiliriz.¹⁹⁵

Düşman karşısında zayıf olduğumuz yer ve zamanda inisiyatifi tekrar kazanmak ve bazı yerlerde kuvvet tasarrufu sağlamak maksadıyla geçici bir süreliğine savunma tercih edilebilir. Fakat bu savunmanın ruhunda bile her zaman taarruzi bir harekât

¹⁹³ Harrelson, *age*, s. 41.

¹⁹⁴ Eslen, *age*, ss. 180-181.

¹⁹⁵ Fuller, *age*, s. 283.

olmalıdır. Savunma esnasında çıkabilecek fırsatlardan hemen istifade edilerek düşmanın yıpratılması ve mağlup edilmesi esas olmalıdır.¹⁹⁶

İnisiyatif ele geçirmek ve elde tutmak, düşmanın irademize ve eylemlerimize tepki göstermesini sağlamak için bize imkân ve kabiliyet verecektir. İnisiyatif her üç çatışma seviyesi için de çok önemlidir. Geleneksel taarruz eylemleri dışında, stratejik düzeyde diplomatik önlemler, bilgi operasyonları, psikolojik operasyonlar veya operatif ve taktik seviyedeki bilgisayar ağı saldırıları gibi eylemler de inisiyatif ele geçirmek için kullanılabilir. İnisiyatifin elde tutulması ve kullanılması, düşmanın karar döngüsünün içine girmemize, planlarını ve onun savaşma azmini bozmamıza müsaade edecektir.¹⁹⁷

Kurtuluş Savaşı'nda Türk Ordusu, batı cephesinde Sakarya Savaşı'nın sonuna kadar savunma harekâtı uygulamıştır çünkü düşmanın kuvvetleri karşısında dengeleme ancak bu şekilde sağlanabilirdi. Türk Ordusu Sakarya Savaşı'nda sadece savunma harekâtı icra etmemiş aynı zamanda yer yer taarruz harekâtları da icra ederek düşmanın yıpratılması ve inisiyatifin tekrar bize geçmesi hedeflenmiştir. Sakarya Savaşı'ndan sonra inisiyatif ele geçiren Türk Ordusu Büyük Taarruz ile düşmanı etkisiz hale getirerek büyük bir başarıya imza atmıştır.¹⁹⁸

Yine farklı bir örnek, inisiyatif ele geçirmenin ve elde tutmanın yararlarının yanı sıra bunu yapmamanın olası sonuçlarını da göstermektedir. 1990 yılında Irak, Kuveyt'i işgal etmiş, bölgedeki kırılğan stratejik dengeyi bozmuş ve sadece dünya petrol kaynakları tehdit etmekle kalmamış aynı zamanda Ortadoğu'da uzun zamandır olan barış ve istikrarı da bozmuştur. Irak'ın Kuveyt işgali sonrasında ABD, Çöl Kalkanı ve Çöl Fırtınası Operasyonlarını desteklemek için Arap ülkelerini de kapsayan beklenmedik bir koalisyon inşa ederek stratejik inisiyatif ele geçirmiştir. Saddam stratejik inisiyatif tekrar ele geçirmek maksadıyla İsrail'e SCUD füzeleri ile saldırı (böylece İsrail'in tepkisinin ABD'nin önderliğindeki koalisyonu tahrip edeceğini umuyordu), fakat ABD Saddam'ın amacına hizmet edebilecek herhangi bir eylemden İsrail'i dizginlemek için diplomatik çabaların yanında Patriot füze bataryalarını da İsrail'e göndermiştir. Böyle yaparak, ABD stratejik inisiyatifini sürdürdü ve ardından

¹⁹⁶ Mallick, *age*, s. 11.

¹⁹⁷ Johnsen ve diğ., *age*, ss. 6-7.

¹⁹⁸ Eslen, *age*, s. 181.

Çöl Fırtınası Operasyonu'na devam ederek Irak kuvvetlerini Kuveyt'ten çıkarmayı başardı.¹⁹⁹

4.1.2.3. Manevra Prensibi

Manevra prensinin amacı muharebe gücünü esnek bir şekilde tatbik ederek düşmanın elverişsiz bir duruma düşürülmesidir. Manevra, muharebe gücünün ve etkisinin durum üstünlüğü sağlamak maksadıyla yer değiştirmesidir. Manevra muharebenin dinamik bir unsuru olup, onun sayesinde düşman elverişsiz bir duruma sokularak muharebe gücünü bir noktaya toplaması sağlanır. Böylece fazla zayıat verilmeden sonuca daha kolay ulaşılabilir. Etkili bir manevra, düşmanı etkin bir şekilde baş edemeyeceği yeni problemler ve yeni tehlikelerle karşı karşıya bırakarak onun dengesini bozar. Manevra, birliklerin hareket serbestliğini kazanarak bu sayede zayıatın azaltılmasına ve başarıdan faydalanmasına imkân verir.²⁰⁰

Başarılı bir manevra için sadece hareket yeteneğine sahip olmak yetmez. Düşüncede, yönetimde ve lojistik destekte de esnekliğe ihtiyaç vardır. Manevra sadece ateş ve yer değiştirmeden ibaret değildir. Başarılı bir manevra için muharebe gücünü oluşturan tüm unsurların, ateşlerin ve liderliğin dinamik ve esnek uygulanması gerekir. Manevra esnek düşünme, esnek planlama ve uygulama ile beraber sıklet merkezi, kuvvet tasarrufu ve baskın prensiplerinin uygun kullanılmasını gerektirir.²⁰¹

Operatif ve taktik seviyede manevra, inisiyatifin korunmasına, başarıdan faydalanmaya, hareket serbestisinin devam ettirilmesine ve hassas taraflarımızın azaltılmasına olanak sağlar. Operatif seviyede manevra ile muharebe edeceğimiz kesin yeri ve zamanı biz belirleyebiliriz, muharebenin şartlarını oluşturarak bunun sağladığı taktik başarıdan faydalanabiliriz.

Mustafa Kemal ATATÜRK, stratejik bir manevra örneği uygulayarak Türk Ordusunu, Sakarya Savaşı'nda Sakarya Nehrinin doğusuna çekmiştir. Bu sayede düşmana karşı daha çok zayıat verilmekten kaçınılmış ve aynı zamanda inisiyatifin artık bize geçmesine olanak sağlamıştır.²⁰²

¹⁹⁹ Johnsen ve diğ., *age*, s. 7.

²⁰⁰ Harrelson, *age*, ss. 58-60.

²⁰¹ Johnsen ve diğ., *age*, ss. 14-17.

²⁰² Eslen, *age*, s. 184.

4.1.2.4. Sıklet Merkezi Prensibi

Sıklet merkezi, kesin sonuç alınacak yer ve zamanda muharebe gücünün yoğunlaştırılmasını amaçlar.

Stratejik seviyede sıklet merkezi, ulusal gücün ulusal çıkarları hayati derecede tehdit ettiği yerlere yoğunlaşmasını gerektirir. Ulusal askerî güç, ulusal çıkarların tehdit edildiği yerlere süratle takviye etme imkân ve kabiliyetine sahip olmalıdır.

Operatif seviyede sıklet merkezi ise, kesin sonuç alınacak yer ve zamanda birliklerin yoğunlaştırılması ve düşmana karşı üstünlük sağlanması ile mümkün olur. Burada düşmana karşı oluşturulacak üstünlük sadece sayısal üstünlük demek değildir. Aynı zamanda ateş desteğinde, lojistikte, eğitimde, kararlılıkta ve liderlikte üstünlüğün olması gerekir. Sayısal olarak düşmandan daha az sayıya sahip bir birlik o bölgede ve o anda muharebe gücünün diğer unsurlarını da teksif edebilmiş ise o zaman düşmana karşı başarılı olacaktır. Sıklet merkezi prensibini uygulamak isteyen bir komutan veya lider muharebe gücünün tüm unsurlarını senkronize edilmiş bir şekilde uygun zamanda ve yerde kullanmasını bilmelidir.²⁰³

Sıklet merkezi prensibi tali görevlere ayrılan kuvvetlerin miktarında önemli bir tasarrufu gerektirir. Yani sıklet merkezi prensibini uygulayacak bir komutan aynı zamanda kuvvet tasarrufu prensibini de uygulayacaktır. Sıklet merkezi uygulanırken birliklerin yoğunlaştırılacağı yer ve zaman çok önemlidir. Çünkü düşman sizden önce bu bölgede bir sıklet merkezi uygulayarak taarruz ederse o zaman muharebeyi büyük bir ihtimalle kaybetmiş olursunuz. Sıklet merkezi prensibi çok hassas ve dikkatli kullanılması gereken bir prensiptir. Bu prensibin kullanımında yapılacak zamanlama veya yer hatası komutanlar için büyük bir risk oluşturmaktadır.

Mustafa Kemal Atatürk, Kurtuluş Savaşı'nda sıklet merkezi prensibini çok güzel bir şekilde uygulamıştır. Ülkenin doğusunda Ermeniler ile güneyinde de Fransızlar ile anlaşma imzalayarak buradaki birlikleri batıya kaydırma fırsatı bulmuştur. Bu sayede batıda Yunanlılara karşı sıklet merkezi oluşturarak birlikleri doğru yer ve zamanda bir araya getirmiştir. Büyük Taarruz öncesinde muharebe gücünün büyük bir bölümünü

²⁰³ Harrelson, *age*, s. 48-54.

Afyon'un güneyine yığarak bu bölgede üstünlük sağlamış ve kesin sonucu elde edebilmiştir.²⁰⁴

4.1.2.5. Kuvvet Tasarrufu Prensibi

Kuvvet tasarrufu, Mevcut muharebe gücünün azamisi asıl hedefe veya hedeflere yöneltirken, asgari düzeydeki muharebe gücü ise tali hedeflere tahsis edilmesi ile oluşur. Kuvvet tasarrufu prensibi hiçbir gayretin boşa gitmemesini sağlar. Clausewitz'in de belirttiği gibi *“Taarruz zamanı geldiğinde, tüm unsurlar kesin sonuç için harekete geçirilmelidir.”*

Kuvvet tasarrufu prensibinin en az üç ana bileşeni vardır. Bunlardan birincisi, ulusal olarak ortaya konan hedeflerin ulusal kaynaklar ile doğru orantılı olmasıdır.

İkincisi, kuvvet tasarrufu etkin olmaya odaklanmalı ve en az kaynak miktarını sağlamakla karıştırılmamalıdır. Üçüncüsü ise, kuvvet tasarrufu prensibi uygulanırken bu tasarruftan beklenecek katkı çok verimli de olmayabilir. Kuvvet tasarrufu uyguladığınız yerde sizin için tehdit oluşturacak birçok risk meydana gelebilir. Bu prensip bıçağın iki yüzü gibi bir tarafta etkin bir güç yoğunluğu sağlarken diğer tarafta ise büyük riskleri de barındırır. Burada önemli olan alınacak risk sizin ulusal çıkarlarınıza ulaşmanızı etkilemiyorsa bu risk alınmalıdır.²⁰⁵

Kuvvet tasarrufu prensibi, sıklet merkezi prensibi uygulandığı zaman bu prensibin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır ve eldeki muharebe gücünün doğru ve akılcı bir şekilde kullanılmasını gerektirir.

Stratejik seviyede, ulusal çıkarların tehdit edildiği hayati bölgelere ulusal imkân ve kabiliyetlerin büyük bir bölümü ayrılırken, diğer tali bölgelerde ise hesaplı riskler göz önüne alınarak daha az kaynak ve güç ayrılır. Bu duruma örnek vermek gerekirse, şu anda ülkemizi tehdit eden terörist grupların güneydoğu bölgesinde yoğunlukta olmasında dolayı buradaki askerî birliklerin hem nitelik ve hem nicelik olarak diğer bölgelerden çok daha fazla olduğu görülmektedir. Devletin bütün kaynakları bu bölgedeki tehdidin bertaraf edilmesi için fazlasıyla da kullanılmaktadır. Operatif ve taktik seviyede kuvvet tasarrufu ise, tali bölgelere asgari güç ayrılırken kesin sonuç alınacak yer ve zamanda azami gücün toplanmasına olanak sağlar. Savaşta kaynaklar

²⁰⁴ Eslen, *age*, s. 182.

²⁰⁵ Johnsen ve diğ., *age*, s. 13.

her zaman tahditlidir ve bu nedenden dolayı her yerde kuvvetli olmak mümkün değildir. Kesin sonucun alınacağı yer ve zamanda hesaplı riskler alınarak buralardan kuvvet tasarrufu sağlanmalıdır.²⁰⁶

4.1.2.6. Sadelik Prensibi

Sadelik prensibi; açık, sade ve karmaşık olmayan planlar ile kısa ve anlaşılması kolay emirlerin hazırlanmasıdır.

Stratejik, operatif ve taktik seviye de dâhil olmak üzere her seviyede planlar ve emirler mümkün olduğu kadar basit ve açık olmalıdır. Sade, açık planlar ve net olan kısa emirler yanlış anlaşılmayı ve karışıklığı en alt seviyeye indirir. Bir muharebe başladıktan sonra muharebe içinde birçok değişken faktörü düşünmek zorunda kalan komutanlar için sadelik prensibi çok önemlidir çünkü muharebe sahasında yıpranan liderler üstlerinden anlaşılması kolay emirler beklerler.²⁰⁷

Stratejik seviyede halkın desteğini sağlamak almak isteyen bir devlet, politik amacını ve askerî stratejik hedefini halkın anlayacağı şekilde açık ve basit bir şekilde ortaya koymalıdır.²⁰⁸

Fakat bu prensibi günümüzde uygulamak geçmişten çok daha zor gibi görünüyor. Çünkü askerî planların artan karmaşıklığı göz önüne alındığında basitliği elde etmek imkânsız gibi bir hâl almaktadır. Bugünün askerî planları; sivil toplum kuruluşlarını, diğer devlet kurumlarını, diplomatik, ekonomik ve ortak operasyonların eylemlerini içermesi nedeniyle çok daha karmaşık bir hâl almıştır. Bu karmaşıklığın üstüne birde diğer devletlerle beraber icra edilen birleşik operasyonları da düşünürsek, bütün bu konulara hitap edecek bir planı ortaya koymak çok daha zorlu bir hale gelmiştir. Gelişen teknoloji ve silah sistemleri de planları çok daha karmaşık bir hale getirmeye başlamıştır.²⁰⁹

Operasyonları planlayanlar ve liderler, savaşla ilgili planların kolay, sade ve anlaşılır olması için yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı çok daha fazla çaba sarf etmelidirler. Görev açıklamaları açık ve öz olmalıdır. Herkesin görevlerini anlayabilmesini sağlayarak sadelik prensibine katkıda bulunacaktır. İşleri basit

²⁰⁶ Eslen, *age*, ss. 182-183.

²⁰⁷ *Operations (FM 100-5)*, s. 20.

²⁰⁸ Eslen, *age*, s. 186.

²⁰⁹ Harrelson, *age*, ss. 64-65.

tutmaya gayret etmek operasyonu kolaylaştıracaktır. Basitlik, planlamayı düzeltmek için temeldir. Fakat planlamayı yapanlar planların sade olmasını düşünürken aynı zaman da bütün hedeflerin ve görevlerin açık bir şekilde ortaya konduğundan da emin olmalıdırlar.²¹⁰

Sade ve anlaşılır bir emre örnek olarak verilebilecek en güzel emir; Mustafa Kemal Atatürk'ün ordularına verdiği şu emirdir: ***“Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz’dir. İleri! ”***

4.1.2.7. Baskın Prensibi

Baskın prensibinin temel amacı, düşmanı beklemediği bir yerde, beklemediği bir zamanda, beklenmeyen usul ve yöntemlerle vurarak kesin sonuçlu bir muharebenin kazanılmasını sağlamaktır. Beklenmedik bir anda yapılacak taarruz sayesinde sarf edilen gayretten çok daha fazla başarı elde edilebilir.

Baskın prensibinde düşmanın tamamen habersiz yakalanmasından ziyade hazırlıklı bir tepki veremeyecek durumda yakalanması beklenir. Baskın tam olarak icra edildiği zaman düşman üzerinde büyük bir psikolojik etki yaratır. Düşmanın emir-komuta sistemini çökerterek dengesini bozar. Burada kuvvet dengesi tamamen değişir ve orantısız bir başarıya imkân verir.

Baskına katkıda bulunan faktörler hız, beklenmedik silah veya diğer sistemlerin kullanılması, aldatma hareketi, süratli bilgi akışı, karar verme sürecindeki çabukluk ve taarruz düzenindeki değişikliklerdir.

Günümüzde baskın prensibinin kullanılması keşif ve gözetlemedeki ilerleyen teknolojik gelişmelerden dolayı daha zor hal almıştır ama hala kullanılması mümkün olan prensiptir.²¹¹

Bugün dünya tarihine baktığımız zaman baskına örnek verilebilecek birçok muharebe olmuştur. Örneğin, Japonların İkinci Dünya Savaşında ABD’deki Pearl Harbor Limanına yaptığı taarruz harekâtı tam bir baskın etkisi yaratmıştır.

Yine diğer baskın örneği ise Yavuz Sultan Selim’in Mısır seferinde Memlûklü Devletine karşı icra ettiği Ridaniye Savaşı’nda açıkça görülmektedir. Memlûklü

²¹⁰ Harrelson, *age*, s. 65.

²¹¹ *age*, s. 70.

Sultanı Tumanbay Osmanlı Ordusunu çölü geçmeyi müteakip karşılamayı planlamıştır. Tumanbay çöl çıkışında Osmanlı Ordusuna karşı çok iyi bir savunma tesis etmiştir. Bunu öğrenen Yavuz Sultan Selim süratle çölü geçerek Tumanbay'ın kurduğu savunma hattının arkasına çevirme harekâtı icra etmiştir. Bu harekât, Memlûklü Ordusu üzerinde büyük bir baskın tesiri oluşturmuştur. Bu sayede Yavuz Sultan Selim az zayıyla büyük bir muharebeyi kazanmayı başarmıştır.²¹²

4.1.2.8. Gayret Birliği Prensibi (Emir-Komuta Birliği)

Gayret birliği prensibi muharebe gücünü geliştirme ve ortak bir yöne doğru yönlendirme amacıyla kuvvetlerin kullanılması demektir. Gayret birliği, savaşta bütün gayretlerin tek bir komutan sorumluluğunda hedefe yönlendirilmelerini gerektirir. Böylece bütün gayretler ortak bir amaç doğrultusu istikametine yönlendirilmiş olur.

Bu prensip, askerî veya sivil olsun muharebe gücü unsurlarının tüm kuvvetlerini ortak bir amaca yönlendirir ve koordine etmesine imkân tanır. Bu prensip muharebe sahasında icra edilen harekât için mutlaka gereklidir. Muharebe vasıtalarının birçoğuna sahip olmak muharebeyi kazanmak için yeterli değildir. Burada önemli olan husus bu muharebe vasıtalarının istenen amaç doğrultusunda beklenen etkiyi oluşturacak şekilde kullanılmasıdır.²¹³

Muharebe sahasında komuta birliğinin sağlanması gayret birliği prensibi için önemli bir tamamlayıcı unsurdur. Muharebe sahasının, tek bir komutan tarafından ortak hedeflere ulaşmak maksadıyla yönetilmesi yetkisinin verilmesi gayret birliği prensibi açısından ulaşılmak istenen ilk önemli husustur.²¹⁴

İcra edilen birleşik harekât da veya devletin diğer kurumlarının dâhil olduğu bir harekât çeşidinde komuta birliği mümkün olmayabilir. Fakat bu kurumlar arasında yapılacak koordinasyon sayesinde yine ortak amaca ulaşmak için gayret birliği oluşacaktır.

²¹² Burhan Erhan Çavdaroglu, *Askeri Dönüşüm Çağında Mercidabık Ve Ridaniye Savaşları Üzerine Bir Tahlil* (Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi 5.14, 2017:1269-1284), ss. 1280-1281.

²¹³ Johnsen ve diğ., *age*, s. 8.

²¹⁴ *Operations(FM 100-5)*, s. 19.

4.1.2.9. Emniyet Prensibi

Emniyet prensibi düşmanın beklenmedik bir avantaj elde etmesine asla müsaade edilmemesini esas alır. Bu prensibin amacı, baskını önleyecek, hareket serbestisini koruyacak ve düşmanın dost kuvvetler hakkında bilgi edinmesine engel olacak önlemleri alarak muharebe gücünü her zaman zinde tutmak olarak açıklanabilir. Emniyet, komutanın birliklerini düşmanın her türlü mütecaviz eylemlerine karşı koruma ihtiyacından kaynaklanır.

Düşmanın stratejisi, doktrini ve kullandığı taktik hakkındaki her türlü bilgiler emniyet için olumludur. Birliklerin devamlı olarak belirli bir hazırlık seviyesinde tutulması, emniyet ve ihtiyat birliklerinin oluşturulması, bilgi güvenliğinin sağlanması ve muharebe sahasında birliklerin yeterli seviyede dağılması alınabilecek emniyet tedbirlerindendir.

Emniyet her seviyede göz önünde bulundurulmalı ve planlanmalıdır. Stratejik seviyede baskına uğramamak için düşman devletinin maksadı, doktrini ve stratejisinin bilinmesine ihtiyaç vardır. Operatif ve taktik seviyede ise düşmanın tarafından baskına uğratılmamak için sabotaj ve taciz gibi hususlara yönelik gerekli tedbirlerin alınması gerekir.²¹⁵

Emniyet prensibini günümüz koşullarında sağlamak çok zor bir hale gelmiştir. Çünkü günümüzün askerî harekâtları sadece askerî birliklerin katılımı ile gerçekleşmiyor. Devletin birçok kurumu da bu harekâtlara dolaylı ya da doğrudan dâhil olmaktadır. Bu kurumlardan istifade etmek istiyorsak bilgilerin paylaşılması zorunludur. Buradaki kritik husus kim, ne kadar bilgiye sahip olmalıdır sorusunun cevabının iyi verilmesi gerektiğidir.²¹⁶

Savaş kendi içerisinde her zaman bir riski barındırır. Hiçbir komutan veya planlayıcı bu riskleri sıfıra indirgeyemez. Emniyet prensibini her zaman ön planda tutmak, bazen gerekli riskleri almamak savaşın kaybedilmesine yol açabilir. Riski almayan bir lider, hiçbir zaman inisiyatifi ele geçiremez. İnisiyatifi elinde bulundurmazsan savaş kazanmak için gerekli olan adımları atamazsın. Bundan dolayı emniyet prensibi ile beraber gerektiğinde risk almasını bilmek gerekir.

²¹⁵ Eslen, *age*, s. 185.

²¹⁶ Johnsen ve diğ., *age*, s. 22.

3.2. Türk Tugayının Kunuri Muharebeleri Öncesi Aldığı Görevler

Türk Tugayını taşıyan Amerikan taşıt gemileri, 16 Ekim 1950'den itibaren Kore kara sularına yaklaşmışlardır.²¹⁷ İlk kafilenin ve müteakiben diğer kabilelerin karaya çıkışı Pusan Limanındaki gemi kalabalığından dolayı 1(bir) gün gecikmeli olmuştur. Pusan Limanına yanaşan gemilerden, Kore Türk Tugayının ilk kafilesi 18 Ekim 1950 tarihinde karaya çıkabilmiştir. Karaya çıkan ilk kabileyi Amerika'nın Uzak Doğu ve Birleşmiş Milletlerin Kore'deki Başkomutanı olan General Mc Arthur karargâhında bulunan Türk irtibat heyeti karşılamıştır. Karşılayanlar arasında Kurmay Albay Sırrı Öktem, iki subay ve iki gazeteci bulunmaktaydı. Tugay ilk teması yaparak Kore Türk Tugayının 9'unu Amerikan Kolordusuna bağlanmasının muhtemel bilgisini verdiler. Tugay ve Alay karargâhlarının olduğu ikinci kabile 19 Ekim 1950'de karaya çıkmıştır. İkinci kabile Pusan'daki resmi yetkililer tarafından bando eşliğinde karşılanmıştır. Ayrıca karşılamaya gelenler arasında Kore Halkı ve elinde Türk bayrağı olan Koreli kız öğrenciler de bulunmuştur.(EK-6) Pusan Limanı'na ulaşan üçüncü kabile de 20 Ekim 1950'de çıkmıştır.²¹⁸

Türk Tugayı'nın Pusan Limanı'na ayak bastığı 18 Ekim'den 15 gün önce yani 3 Ekim 1950'de ilk destek birliği olarak Tayland'a ait bir tabur olmuştur. Bu taburun Pusan'a yak basmasından yaklaşık 1 ay sonra kadar 7 Kasım 1950'de bu taburun bağlı bulunduğu ana birlik Pusan'a ayak basmıştır. Türk Tugayı'nın Pusan'a çıktığı 18 Ekim 1950 tarihinde tam teçhizatlı savaşa hazır ilk birlik Türk Tugayı olmuştur.²¹⁹

Pusan Limanı'ndan karaya çıkan birlikler limanda hazır bulundurulan vasıtalarla tren istasyonuna götürülmüş, burada harekete hazır bir şekilde bekleyen trenlerle Pusan Limanı'nın 95 km kuzeybatısında bulunan Taegu şehrine taşınmışlardır. Taegu'da trenden inmeyi müteakip istasyondan 3,5 km uzaklıkta olan Japonlardan kalma bir üniversiteden bozma olan kışlaya yürünerek ulaşılmıştır. Personele ait eşyalar ise istasyondan kışlaya kadar kamyonlar ile taşınmıştır.²²⁰

²¹⁷ ATASE KHK, K.: 4, G.: 4, B.: 4-26.

²¹⁸ Mehmet Savcı, "Kore Savaşına Katılan Türk Birlikleri" (Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, 2018), s. 61.

²¹⁹ Roy E. Appleman, *South To the Naktong, North To the Yalu* (Washington DC: Center of Military History, United States Army, 1992), s. 668.

²²⁰ ATASE KHK, K.: 13, G.: 16, B.: 16-41; Dora, *age*, s. 43.

Tugayın kışlaya yerleşmesi 20 Ekim 1950'de tamamlanmıştır. Aynı gün General Mc Arthur karargâhında görevli Türk İrtibat Heyeti tarafından ziyaret edilmiştir. Bu ziyaret de 9'uncu Kolordu Komutanının Kore Türk Tugay Komutanı ve mesai arkadaşlarını tanışmak için Taejon'da bulunan karargâhına davet ettiğini bildirmişlerdir.²²¹

3.2.1. Türk Tugayı'nın Taegu'da Savaş Hazırlıkları

Eğitime başlayan Türk Tugayı 9'uncu Kolordu emrine verilmiştir. 9'uncu Amerikan Kolordu Komutanının Türk Tugay Komutanı General Tahsin Yazıcı'yı görüşme yapmak amacı ile karargâha daveti üzerine Tugay Komutanı Tahsin Yazıcı ve şube müdürleri 22 Ekim 1950 tarihinde Taegu'nun 108 kilometre kuzeybatısında Seul ana yolu üzerinde karargâhın bulunduğu Taejon'a otomobil ile gitmişlerdir. Yolda Kuzey Kore ordusunun Güney Kore'ye yaptıkları istila ve Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin bunlara karşı giriştikleri karşı taarruz sonucu Kuzey Kore birliklerinin mağlup olarak geri çekilirken yollarda bıraktıkları birçok kamyon ve tank enkazı ile karşılaşmışlardır. Aynı zamanda dağlardaki Kuzey Koreli çetelerin, emniyeti sağlanmayan araçlarla, zayıf gruplara saldırdığını, halkın çok sefil ve perişan olduklarını öğrenmişlerdir.²²²

Kolordu karargâhındaki görüşmelerden sonra, Tugaya bir haftalık dinlenmeden sonra, cephe görevi verilmesi planlanmasına rağmen silah ve donatımının henüz eksik olduğu öğrenilince, eksikler tamamlanıncaya kadar Taegu ile Taejon arasındaki Kumçan dağlık bölgesindeki çetelerin temizlenmesi ve ulaşım ağının güvenliğini sağlamak görevi verilmiştir. 23 Ekim 1950 günü saat 16.00'da Taejon'dan Taegu'ya dönen Tugay Komutanı tarafından, üstlenilen görevle ilgili birliklere gereken hareket hazırlık emirleri verilmiştir.²²³

Türk birliklerince bir yandan eğitim devam ederken bir yandan da Pusan Limanı'na gelen malzemelerin Taegu'ya intikali sağlanıyordu. Türkiye'den Pusan'a gelen yük gemilerini boşaltmak ve eşyalarla araçların nakli sırasında bulunmak için bir heyet ve Oto Bölüğünden 24 şoför 23 Ekim'de Pusan'a gönderilmiş, 23 cip ve 27 GMC taşıtı 25 Ekim 1950 tarihinde kara yolu ile Türk şoförlerinin kontrolünde

²²¹ Yazıcı, *age*, s. 110.

²²² *Kore'de Türk Muharebeleri*, ss. 48-49.

²²³ ATASE KHK, K.: 4, G.: 40, B.: 40-26; K.: 4, G.: 51, B.: 51-6.

Taegu'ya getirilmiştir. Daha sonra şoförler kalan araçları da getirmek üzere tekrar Pusan'a gönderilmişlerdir.²²⁴

Bu sırada askerler yeni Amerikan üretimi malzemeler ve teçhizatlar ile kuşatılmış ve Türkiye'ye gitmesi gereken bireysel malzemelerin hazırlanması ile uğraşmıştır. 7,9 mm çapındaki Ankara modeli piyade tüfekleri 7,62 mm çapındaki Amerikan tüfekleriyle değiştirilmiş, bunlarla eğitim ve atış yapılmaya başlanmıştır. Uçaksavar bataryasının İngiliz yapısı 40 mm'lik toplar Kore'de cephaneleri bulunmadığı için Türkiye'ye geri gönderilmek üzere Pusan'a yollanmıştır.²²⁵ Taegu'da kalındığı sürece sağlık işlerinin ne şekilde yürütüleceği vizite, muayene, hastaneye sevk, ilaç dağıtımı ve birliklerin dezenfeksiyon işleri Tugay Komutanlığınca düzene konmuştur.²²⁶

3.2.2. Türk Tugayı'nın Yeniden Yapılanması

Tugay komutanı Tuğgeneral Tahsin Yazıcı ve Karargâhı Tugay komuta yapısını emir-komuta birliği açısından yeniden değerlendirmiş ve Alay Komutanlığı kademesinin kaldırılmasını uygun görmüşlerdir.

Yapılan bu değerlendirme sonucunda, piyade taburları ile Tugay Komutanlığı arasında olan Alay Komutanlık Karargâhı fazla bulunmuş, hatta sevk ve idare bakımından da sakıncalı görülmüştür. Bu durum 1'inci Piyade Taburu tarafından Harp Ceridesinde kayda alınmıştır. 3 Kasım 1950 tarihinde tutulan harp ceridesinde; Kore Türk Tugayının 3 Kasım 1950 tarihli 30183/1282 sayılı emri ile 241'inci Piyade alayının lağv edildiği bildirilmiştir. Piyade taburları doğrudan Kore Türk Tugayına bağlanmıştır. Aynı ceridede Alay Komutanı Albay Celal Dora'nın da Tugay Komutanı Yardımcılığına getirildiği kayda alınmıştır. Ayrıca bu durumun alay içerisinde üzüntüye sebebiyet verdiği de belirtilmiştir.²²⁷

Daha önceki bölümlerde bahsedilen askerî harekât prensiplerinden gayret birliği prensibi açısından bu konuyu değerlendirmek yerinde olacaktır. Çünkü gayret birliği prensibine göre savaşta bütün gayretlerin tek bir komutan sorumluluğunda hedefe yönlendirilmeleri gerekmektedir. Alay kademesinin ortadan kaldırılması ile komuta

²²⁴ ATASE KHK, K.: 4, G.: 57, B.: 57-2.

²²⁵ ATASE KHK, K.: 5, G.: 1, B.: 1-6; K.: 7, G.: 4, B.: 4-28.

²²⁶ ATASE KHK, K.: 4, G.: 26, B.: 26-16.

²²⁷ ATASE KHK, K.: 5, G.: 1, B.: 1-2; *Kore'de Türk Muharebeleri*, s. 52.

birliği sağlanmıştır. Sağlanan komuta birliği sayesinde muharebe sahası, tek bir komutan tarafından yönetilecek ve ulaşılmak istenen hedeflere Tugayın bütün muharebe gücü unsurları kolayca ve koordineli bir şekilde sevk edilebilecektir.

Tugay Komutanı ve Kurmayları gayret birliği prensibinin esaslarını yerine getirerek çok doğru bir hamle yapmışlardır. Alay personeli içerisindeki üzüntü ise bu konuya duygusal olarak yaklaşmalarından kaynaklanmaktadır.

3.2.3. Kuzeydeki Chongdan Bölgesine Hareket

Birleşmiş Milletler kuvvetleri Mançurya sınırlarına doğru ilerlemekte iken Çin kuvvetlerinin karşı taarruzuna maruz kalmışlardır. Çin kuvvetleri Mançurya sınırını geçip Kuzey Kore'ye girerek Kuzey Kore birlikleriyle irtibat kurmaya alıřırken²²⁸ Birleşmiş Milletler Kuvvetleri Başkomutanı Mc Arthur, 6 Kasım'da gazetelere verdiği demeçte, Ekim ayına kadar 335.000 kişi kaybeden Kuzey Kore ordusunun tükendiği yönünde beyanatta bulunmuştur. Bunların yaşandığı sıralarda, Tokyo'da bulunan Mc Arthur Kararghındaki Türk İrtibat Heyetinin, Genelkurmay Başkanlığına gönderdiği şifrelerde *"31 Ekim itibarıyla Kore'deki Amerikan muharip mevcudu 133.000'dir. Resm ve gizli rakamlara göre 1 Kasım'a kadar 4000 l, 18.000 yaralı, 4000 kayıp zayıat vermiştir. Güney Kore mevcudu 107.500'dr. 10.200 l, 41.800 yaralı ve 29.000 kayıp zayıatı vardır."* mesajı ile *"9 Kasım tarihi itibarıyla 8'inci Ordu Karargâhının Seul 'de olduğu ve resm rakamlara göre düşman kuvvetinin 27.000'i  tümenden oluşan Çin kuvvetleri olmak üzere 60.000 kişiden ibaret olduğu, Mançurya'dan gelen Çin yardımının özellikle geceleri devam ettiği, bundan dolayı düşman direncinin canlandığı"* mesajı yer almıştır.²²⁹

Kore Savaşı'nda bu gelişmeler yaşanırken; 1'inci Türk Tugayına 7 Kasım'da ulaşan, Mc Arthur Karargâhı tarafından 25 Ekim 1950'de yazılmış olan emirde; Tugayın 8'inci Amerikan Ordusu Komutanlığına bağlandığı ve "1'inci Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanlığı" olarak adlandırıldığı bildirilmiştir. Aynı gün saat 18.10'da Tugayın 10 Kasım 1950 günü kuzeye hareket edeceği, Seul'un 40 mil kuzeyindeki Munsanni-Chongdan bölgesine giderek orada emniyet ve düşman gerillacılarını arama

²²⁸ ATASE KHK, K.: 5, G.: 1, B.: 1-1.

²²⁹ ATASE KHK, K.: 6, G.: 22, B.: 22-1.

ve tarama işleriyle görevlendirilmek üzere 12 Kasımdan itibaren 25'inci Amerikan Tümen Komutanlığı'nın emrine gireceği (Ek-8) Tugaya bildirilmiştir.²³⁰

10 Kasımda 8'inci Ordu Karargâhının Seul'da, 9'uncu Kolordu Karargâhının Sunchon'da ve 25'inci Tümenin Kaesong-Chongdan bölgesinde bulunduğu sırada Tugayın bir kısmı motorlu kabile olarak üç grup hâlinde kara yolu ile hareket etmiştir. Yaya birliklerle beraber cephe, ağır silah ve eşyalar da demir yolu ile Taegu'dan kuzey istikametinde harekete başlayarak Chongdan bölgesine parça parça nakledilmişlerdir. Tugay bu bölgede emrine girmiş olduğu 25'inci Amerikan Tümeni ile birlikte Pyongyang ile Sariwon bölgesinde toplam 4200 kişilik üç düşman grubunu temizleme görevini almıştır. 1'inci Piyade Taburu 12 Kasım akşamı Amerikan garnizonu Kaesong'a gelerek tren yolculuğunu tamamlamış, 25'inci Amerikan Tümeninin emriyle, 14 Kasım 1950 günü Tongjongni bölgesindeki demir yolu ve köprülerin emniyeti ile geçişe açık bulundurulmaları görevini oradaki Amerikan birliklerinden teslim almıştır.²³¹

İntikal sırasında motorlu kısımda yer alan Uçaksavar Bataryasından bir kamyonun devrilmesi sonucu yaralanan Gedikli Başçavuş Sedat Boran 10 Kasımda şehit olmuş ve Kum Nehri kıyısına defnedilmiştir. Tugay karargâh kabilelerinden vagon nöbetçisi olan bir er de 14 Kasım'da Seul kuzeyinde Munsan İstasyonu'nda, etraftan rastgele atılan bir kurşunla şehit olmuştur.(EK-9)²³²

Tugay birlikleri 15 Kasım 1950'den itibaren İmjin Nehri'yle Kaesong'dan kuzeye, Sibyonni'ye giden bir hat arasında, 25 km'lik genişlik ve 50 km'lik derinlikteki bir bölgeyi taramak, komünist çetelerine karşı emniyet altına almak, yol ve köprüleri düşman hareketlerine karşı tıkamak göreviyle tertiplenerek bu bölgedeki Amerikan birliklerini değiştirmeye başlamıştır. Bölgenin güney kısmını emniyet altında tutan 1'inci Piyade Taburu ile diğer birlik ve teşekküller, karargâhı Chongdan'da bulunan Tugay Komutanlığının doğrudan doğruya emrinde olarak büyük bir alana yayılmak zorunda kalmışlardır. Bulundukları bölgenin güvenliğiyle görevli Türk kuvvetlerinin sağında 24'üncü Amerikan Zenci Alayı ve solunda 27'nci Amerikan Alayı bulunmaktadır.²³³

²³⁰ ATASE KHK, K.: 5, G.: 12, B.: 12-8; *Kore'de Türk Muharebeleri*, s. 53.

²³¹ ATASE KHK, K.: 5, G.: 1, B.: 1-8.

²³² ATASE KHK, K.: 5, G.: 5, B.: 5-1; K.: 5, G.: 12, B.: 12-10; Dora, *age*, ss. 13-14.

²³³ ATASE KHK, K.: 5, G.: 6, B.: 6-1; K.: 5, G.: 40, B.: 40-5; K.: 6, G.: 7, B.: 7-10.

Kasım akşamı Tugayın bir bölüğü Munsanni ana köprüsünü ve tren hattının emniyetini sağlamaya devam etmiştir. 16 Kasım'da Tugay 1'inci Taburu Majonni bölgesini, 3'üncü Taburu Tongjongni bölgesini kapamış, 2'nci Taburu saat 08.00'de 35'inci Alay 3'üncü Taburunun tarama ve temizleme görevini devralmıştır.²³⁴

16 Kasım'da Tugayca 2'nci ve 3'üncü Piyade Taburları, Havan Bölüğü, Topçu Taburu (bir batarya eksik), İstihkâm Bölüğü, Tugay Karargâh Bölüğü, Muhabere Takımının bir mangası ile keşif ve sıhhiye takımlarından oluşan bir "Muharebe Grubu" teşkil edilmiştir. Bu grubun komutası da Tugay Komutan Yardımcısı Albay Celal Dora'ya verilmiştir. Muharebe Grubuna "Dora Grubu" ya da "Alay Muharebe Grubu" dendiği de olmuştur. Aynı gün Topçu Taburu iki bataryasıyla Muharebe Grubu emrinde olarak Kohowari bölgesine tarama görevi almış, 2'nci ve 3'üncü Piyade Taburlarını desteklemek amacıyla gitmiş, yolda arızalanarak devrilen kamyonunda şehit olan er, Chotan'a gönderilerek orada defnedilmiştir.²³⁵

3'üncü Taburun ilk kafilesi 16 Kasım günü, ikinci kafilesi 17 Kasım günü Tosan'a intikal ederek burada bulunan Amerikan taburundan bölge teslim alınmıştır. Burada gereken emniyet ve tedbir alınmış, Imjingang Nehri üzerinden geçen geçit ve köprüler keşif ve tespit edilmiştir. Tosan civarındaki şüpheli bölgeler taranmış ve keşif kollarınca keşif yaptırılmıştır. 17/18 Kasım gecesi Tosan'ın kuzeyinin emniyetiyle görevli 9'uncu Bölüğün çetecilerle girdiği çatışma sonucu çeteciler püskürtülmüş, yakalanan 62 şüpheli Tugaya gönderilmiştir. 17 Kasım'da Tugay bütün kısımlarıyla kuzeye intikal için hazırlık yapmaktayken 2'nci Tabur temizleme ve tarama görevi çerçevesinde taarruz etmiştir. 18 Kasım'dan itibaren de Tugay Imjin Nehri üzerinde Sanguyong ile Tosan arasında kuzeydoğu istikametinde iki yanı 25'inci Tümen alaylarına dayalı olarak temizleme harekâtına başlamıştır.(EK-10)²³⁶

18 Kasım'da 25'inci Tümen Karargâhı Kaesong'da, Tugay karargâhı ve bağlı birlikleri Chotan'dadır. Kuzeydoğu istikametinde çeteci temizleme görevi almış olan Türk Tugayı birlikleri 19 Kasım'da girdiği çatışmada 5 çeteci öldürmüş, 30 esir almıştır. Bu şekilde Türk kuvvetleri 15/19 Kasım günleri arasında Seul'un 60 km kadar kuzeyinde bulunan bu bölgede 25'inci Tümenin gerisini emniyette bulundurmak

²³⁴ ATASE KHK, K.: 5, G.: 44, B.: 44-1,2,3,4.

²³⁵ ATASE KHK, K.: 5, G.: 40, B.: 40-12,38; K.: 5, G.: 5, B.: 5-1a; Dora, *age*, s. 14.

²³⁶ ATASE KHK, K.: 5, G.: 12, B.: 12-2.

görevini üzerine almış ve bu tümene Pyongyang'ın 48 km kuzeyinde Sunchon bölgesinde toplanmak imkânını vermiştir.²³⁷

3.2.4. Türk Tugayı'nın Kunuri Bölgesine İntikali

Türk Tugayının çetin savaşılar katılacağı günler yaklaşmıştır, 25'inci Tümenin talimatı gereğince Tugay, 22 Kasım 1950'de Chongdan bölgesinden kuzeye, Kunuri'ye hareket ederek burada, 9'uncu Amerikan Kolordusunun sağ kanadı gerisinde toplanacaktır. Genel taarruzun 24 Kasım sabahı yapılması kararlaştırılmıştır. 9'uncu Amerikan Kolordusunun ihtiyatını teşkil etmek üzere 22 Kasım 1950'de kuzeye, Kunuri'ye hareket için gereken hazırlıklar yapılmaya başlanmış, Tugay karargâhının komuta kademesi ve bir ön heyet (konakçı), 20 Kasım sabahı Chongdan'dan Kunuri bölgesine hareket etmişlerdir. 22 Kasım'da hareket etmesi planlanan Tugay birlikleri 21 Kasım günü Kumchon-Kaesong-Munsanni mıntikasının ikmal yolunu emniyet altına alarak yeni toplanma bölgesine hareket için hazırlık yapmış, durumun aciliyetinden dolayı aynı gün harekete başlamıştır.²³⁸

Tugayca Kunuri'de 23 Kasımdan itibaren konma yerleri tespit edilmiş, Kolordu ihtiyatına girileceği için karargâhta İngilizce konuşabilen tek kurmay subay olan 2'nci Şube Müdürü, Kolordu Karargâhına irtibat subayı olarak gönderilmiştir.²³⁹

Muharebe durumu ile taarruzun cereyanı hakkında bilgi almak amacıyla Tugay Komutanı ve yardımcısı ile karargâhtan birkaç subay 24 Kasım öğleden sonrası 2'nci Amerikan Tümeninin ve bu tümenin cephedeki 9'uncu Piyade Alayının muharebe idare yerine gitmişlerdir. Türk komutanlarına cephede ciddi bir direnişle karşılaşılmadan ilerlendiği şeklinde bilgiler verildiği sırada 25 Kasım öğlen vaktinde alayın cephedeki taburlarından birisinin telefonuyla, düşman direnişinin fazlalaştığı haberi gelmiş, topçu ve tank desteği istenmiştir. Bu tarihten itibaren Birleşmiş Milletler kuvvetleri daha ileri gidememişler, bir aydan beri cephe hazırlığı yapan Çin orduları 26 Kasım sabahı bütün cephede taarruza geçmişlerdir.²⁴⁰

²³⁷ ATASE KHK, K.: 5, G.:12, B.: 12-3.

²³⁸ ATASE KHK, K.: 5, G.:1, B.: 1-12; K.: 5, G.:3, B.: 3-1; K.: 5, G.:35, B.: 35-7.

²³⁹ ATASE KHK, K.: 7, G.:4, B.: 4-29.

²⁴⁰ ATASE KHK, K.: 7, G.:4, B.: 4-29.

3.3. Kunuri Bölgesi Muharebelerinin Askerî Harekât Prensipleri Açısından Değerlendirilmeleri

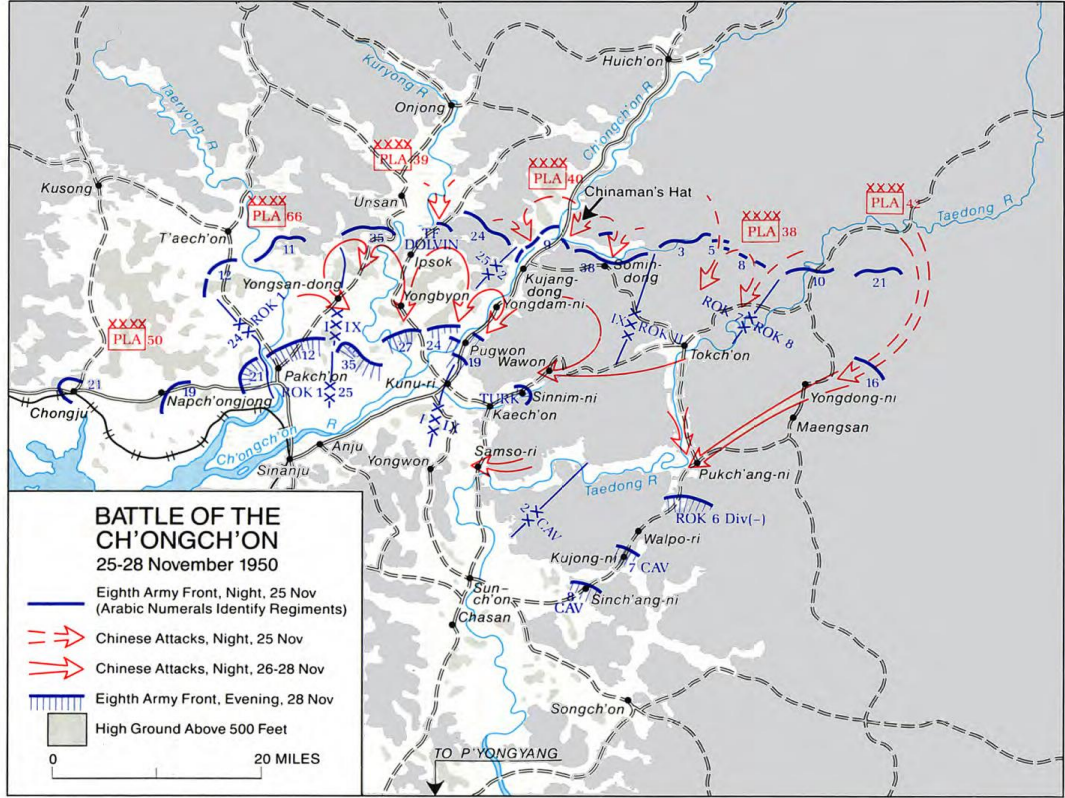
3.3.1. Çin'in Karşı Taarruzu ve Tokchon Bölgesine İntikal

Çin karşı taarruzu, 26 Kasım 1950 tarihinde 18 tümenin katıldığı yaklaşık 180.000 kişilik bir Ordu ile başlamıştır. Çin'in karşı taarruzu süratle ilerlemiş ve Birleşmiş Milletler Ordusunu 40 km geriye atmıştır. 2'nci Güney Kore Kolordusunun cephesi yarılmış ve 9'uncu Amerikan Kolordusu doğudan sarılmaya başlamıştır. Çin karşı taarruzu karşısında 8'inci Amerikan Ordusu tamamen imha olma riskiyle karşı karşıya kalmıştır. Kunuri'de toplanmasını hala bitirememiş olan Türk Tugayı, düşman kuvvetlerinin, BM taarruz cephesinin 2'nci Güney Kore Kolordusu tarafından savunulan Tokchon bölgesini derinliğine geçerek batıya ve güneye ilerlemesi sonucunda, doğudan kuşatılma ve daha da önemlisi geri ile bağlantısının kesilme tehlikesiyle karşı karşıya kalan 9'uncu Kolordunun ve dolayısıyla 8'inci Ordunun sağ yanını koruma görevini almıştır.²⁴¹

Gelişen duruma yönelik tedbirler almak maksadıyla Tugay Komutanı Tuğgeneral Tahsin Yazıcı, o gün saat 14.40'ta, sağ yan ve gerileri tehdit edilen 9'uncu Kolordunun Kunuri'nin yaklaşık 7,5 km güneybatısında Unhungni'de yer alan karargâhına çağırılmıştır. Tugay Komutanı orada düşmanın, 26 Kasım 1950 sabahı bütün ordu cephesinin orta kesimine, bilhassa Tokchon bölgesinde savaşılan 2'nci Güney Kore Kolordusuna yaptığı karşı taarruzun sonucu olarak bu Kolordu cephesinin derinliğine yarıldığını görmüştür. Tokchon'u saran düşman kuvvetleri, Kolordu karargâhında Tugay Komutanının inceleme yaptığı haritada 4000 kişi olarak gösterilmiştir. Tokchon'dan batıya giden yolun batıya karşı kapatılarak savunulduğu, hava keşfi ile tespit edilmiştir. Kore Türk Tugayı Kunuri-Tokchon yolu boyunca doğuya gidecek ve 2'nci Güney Kore Kolordusunu geriye atan üstün düşman kuvvetlerini yalnız başına karşılayarak fedakârlık gerektiren ağır ve kanlı muharebelere girişecektir.²⁴²

²⁴¹ Alex Calvo, "A Faraway War: The Turkish Brigade In Korea", *Turkey: A Regional Power in the Making*, ed. Kenan Aksu (Newcastle: Cambridge Scholars Publishing, 2013:206-229), s. 219; Yazıcı, *age*, s. 148.

²⁴² ATASE KHK, K.: 6, G.: 43, B.: 43-1.

Şekil 4: Çin'in Karşı Taarruz Harekâtı

Billy C. Mossman, *Ebb and Flow: November 1950-July 1951* (Center of Military History, United States Army, 1990), s. 65.

9'uncu Kolordu karargâhından dönen Tugay Komutanı Yazıcı, orada harita üzerinden durumu incelemiş ve karargâh personeliyle durum muhakemesi yapmıştır. Bu kısa çalışmadan sonra 9'uncu Kolordunun emri (EK-11) saat 15.30'da birliklere ulaşmıştır. Bu emirde:²⁴³

"ROK* Kolordusu geriye çekiliyor. Tokchon şehri düşman tarafından kuşatılmıştır. Bu, Kolordunun sağ yanını tehdit etmektedir. Ordu Komutanı Türk Tugayının bu yolla hareket ederek Tokchon'u işgal etmesini ve 2'nci Tümenle burada irtibat sağlamasını emretmiştir. 1'inci Süvari Tümeni Sunchon bölgesinde toplanacaktır. Bunları yarın sabaha kadar toplayabileceğimizi sanıyorum. Topçunuz Kunuri de katılacaktır. Hemen hareket etmeniz çok önemlidir. Çünkü kuşatılmak istemeyiz. Bu şehri almak üzere hareket edeceksiniz."

²⁴³ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-29; K.: 6, G.: 43, B.: 43-1.

* ROK: Republic of Korea (Güney Kore Cumhuriyetinin kısaltmasıdır.)

Verilen emre göre Tugay, en kısa sürede Tokchon üzerine yürüyecektir. Kolordu emrinde bulunan Topçu Taburu kendisine hemen iade edilecektir. Tugayın diğer bir görevi de Tokchon'dan kuzeybatıya 2'nci Amerikan Tümeninin Çin taarruzu karşısında geriye kalan sağ kanadına giden yolları emniyet altına almaktır. Kolordu Komutanı, Tugay Komutanı Tahsin Yazıcı'dan bir isteğinin olup olmadığını sorması üzerine, Tugay Komutanı bir tank takımı ile Tugayı süratle buraya sevk etmek için kamyon isteğinde bulunmuştur. Kolordu Komutanı, Tugay Komutanının isteği üzerine, bir tank takımı ile 50 tane kamyon vermeyi de vaat etmiştir.²⁴⁴ Kolordu Komutanı tarafından 26 Kasım 1950 tarihinde şifahi olarak verilen bu emir üzerine, Türk Tugayı da ilk olarak Kunuri'nin 25 km doğusundaki Wawon bölgesine yürümüş ve yolu Wawon Boğazı'nda kapatmak üzere, geceyi burada geçirmiştir.²⁴⁵

Ertesi sabah önce 2'nci Tabur harekete başlamıştır. Sonrasında topçu taburu hareket etmiştir. Bunun ardından 3'üncü Piyade Taburu, istihkâm ve muhabere bölüklerinin geri kalan kısımlarıyla uçaksavar bataryası yürüyüş kolundaki yerlerini almışlardır.²⁴⁶

Türk Tugayının motorlu olmayışı bu harekâta büyük sorun teşkil etmiştir. Bir gün önce Kolordudan gönderilen kamyonlar 26/27 Kasım 1950 gecesi, Wawon'dan geriye dönmüşlerdi. Bu sebeple, 27 Kasım 1950 sabahı saat 06.00'da, bir keşif ve emniyet kademesi olarak en ileriden giden takviye edilmiş motorlu keşif birliğini, piyade taburları yaya olarak takip etmiştir. Bunların aralarında ve gerilerinde yürüyüş koluna giren Topçu Taburuyla Uçaksavar, Havan, İstihkâm ve Muhabere Bölükleri gibi, Tugaya bağlı birlikler ise motorlu olarak intikal etmişlerdir. Yaya olan piyade taburlarında, karargâhlar ve bazı servislerde de motorlu araçlar vardır. Bu suretle kısmen yaya kısmen motorlu olan bu yürüyüş düzeni içinde Türk Tugayı Tokchon istikametinde yürüyüşe geçmiştir. İlerlenen yol çok sarp yerlerden geçmekte ve birçok yeri araç geçişine bile elverişli değildi. İlk sırada intikal eden Keşif Birliği bölgeden bölgeye sıçramak suretiyle hem keşif yapacak hem de sağ kolun ilerlemesinin Kuzey Kore birliklerince fark edilmesini önleyecekti.²⁴⁷

²⁴⁴ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-29.

²⁴⁵ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-20; Mossman, *age*, s. 71.

²⁴⁶ *Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)*, s. 97.

²⁴⁷ Yazıcı, *age*, ss. 156-158.

3.3.2. Çin'in Karşı Taarruzu ve Tokchon Bölgesine İntikalin Askerî Harekât Prensipleri Açısından Değerlendirilmesi

General Mc Arthur'un planına göre genel taarruza kalkan Birleşmiş Milletler ordusu 24 ve 25 Kasım'da istenilen hedeflere varmayı başarmışlardır.²⁴⁸ Fakat askerî harekât prensiplerinden baskın ve sıklet merkezini iyi uygulayan Çin, büyük bir karşı taarruza geçmiştir. Çin birlikleri Kuzey Kore'ye yanaşarak savaşa dâhil olmasına rağmen Birleşmiş Milletler Ordusunun istihbarat ve keşif unsurları bu bunu fark edememiştir. Çin'in karşı taarruzu Birleşmiş Milletler ordusu karşısında adeta bir baskın tesiri yaratmıştır.

Çin bu baskın prensibi ile beraber sıklet merkezi prensibini de çok iyi uygulamıştır. Çünkü baskın şeklinde icra ettiği taarruzunu, Birleşmiş Milletler Ordusunun doğu kesiminde daha çok yoğunlaştırmış ve burada bir sıklet merkezi oluşturmayı başarmıştır. Sıklet merkezini doğru zamanda ve doğru yerde oluşturmak çok önemlidir. Çin, Birleşmiş Milletler Ordusunun merkezine değil daha zayıf bir bölge olan 2'nci Güney Kore Kolordusunun karşısından taarruz etmiştir. Çin'in baskın şeklindeki taarruzları karşısında 2'nci Güney Kore Kolordusu dağılarak geri çekilmeye başlamıştır.

Dağılan Güney Kore Kolordusu Amerika'nın 9'uncu Kolordusunun sağ yanında bulunmakta idi. Bu bölgeden gelişen Çin taarruzları yüzünden 9'uncu Kolordu sağ yanından çembere alınarak imha olma riskiyle karşı karşıya kalmıştır. İnisiyatifi ele geçiren Çin birlikleri önce 9'uncu Kolorduyu müteakiben de 8'inci Orduyu çembere alarak imha etme fırsatını yakalamıştır. Çin birlikleri taarruz prensibine göre inisiyatifi ele geçirmiş ve ele geçirdiği bu inisiyatifi devam ettirmek maksadıyla süratle taarruzunu geliştirmeye başlamıştır.

Manevra prensibinin amacı, elimizdeki muharebe gücünü esnek bir şekilde kullanarak düşmanı elverişsiz bir duruma düşürmektir. Etkili bir manevra düşmana karşı yeni tehditler oluşturarak onun dengesini bozar.²⁴⁹ Çin'in karşı taarruzu etkili bir manevra ile Birleşmiş Milletler Ordusunun en zayıf yeri olan sağ tarafından yapılmıştır. Böylece sağ yanı açılan Birleşmiş Milletler Ordusunun çembere alınarak imha olma riski ortaya çıkmıştır. Çin manevra prensibini çok etkili bir şekilde tatbik

²⁴⁸ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-26.

²⁴⁹ Johnsen ve diğ., *age*, ss. 14-17.

etmiş ve düşmanı olan Birleşmiş Milletler Ordusunu baş edemeyeceği yeni bir tehdit ile karşı karşıya bırakmıştır. Çin'in bu manevrası Birleşmiş Milletler Ordusunun dengesini bozmuştur.

Türk Tugayına burada gösterilen hedef Tokchon'a hareket ederek bu bölgenin ele geçirilmesi olarak verilmiştir.²⁵⁰ Hedef prensibine göre kesin sonuç sağlayan ve ele geçirilmesi mümkün olan hedefler verilmelidir. Türk Tugayına verilen hedef, 9'uncu Kolordu için kesin sonuç sağlayacak bir hedef olmasına rağmen ele geçirilmesi mümkün olan bir hedef değildir. Çin'in en az iki tümeni tarafından ele geçirilen Tokchon'un sadece Türk Tugayı tarafından ele geçirilmesi mümkün değildir. Çünkü düşman inisiyatifi ele geçirmiş durumda ve karşı taarruza geçmiştir. 9'uncu Kolordunun Türk Tugayına verdiği bu hedefi hedef prensibine göre uygun bir hedef değildir. Bu hedefin uygun olmadığı da anlaşılmış ve Kolordu tarafından ertesi gün iptal edilmiştir.²⁵¹

Çin'in baskın şeklinde icra ettiği karşı taarruz ile imha olma riskiyle karşı karşıya kalan Birleşmiş Milletler Ordusu, inisiyatifi tekrar ele geçirmek ve daha iyi koşullarda taarruzlarını geliştirmek maksadıyla geri çekilme harekâtını icra etmeye başlamıştır. Birleşmiş Milletler Ordusu stratejik seviyede askerî harekât prensiplerinden emniyet prensibini uygulamış olsaydı bu baskınla asla karşı karşıya kalmayacaktı. Çünkü stratejik seviyede emniyet prensibi düşman olan devletin niyetini, doktrinini iyi bilmeyi gerektirir. Fakat Çin'in yapabileceği herhangi bir faaliyet karşısında herhangi bir bilgisi olmayan Birleşmiş Milletler Ordusu baskına engel olamamıştır. Fakat operatif seviyede yaptığı geri çekilme harekâtı sayesinde imha olmaktan kurtularak birliklerini emniyete almayı başaramıştır.

3.3.3. Türk Tugayı'nın Tokchon'dan Wawon'a Geri Çekilmesi

Türk Tugayı, 27 Kasım 1950 sabahı erken saatlerinde Tokchon'u ele geçirmek maksadıyla emrine verilen Tank Takımıyla beraber intikaline tekrar başlamıştır. İntikale başlandığı esnada düşman hakkında en son bilgiler Tugay Komutanının

²⁵⁰ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-29.

²⁵¹ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-31.

karargâhta harita üzerinden elde ettiği bilgilerdir. Düşmana dair yeni bir bilgi olmadığı gibi Kolordudan da yeni bir emir de gelmemiştir.²⁵²

Kore Türk Tugayı Tokchon'a ilerlerken; 9'uncu Kolordu Komutanı General Coulter 8'inci Ordu Komutanı General Walker'ın da onayını alarak Türk Tugayı'nın bu ileri harekâtını durdurma kararını almıştır. Çünkü cephe ilerisinden gelen raporlara göre birçok düşman kuvveti Tokchon'dan yola çıkmış ve batıya yani Türk Tugayı'na doğru ilerleyişine başlamıştır. Henüz daha sıcak çatışmaya girmemiş olan Türk Tugayı'nın düşman ile elverişsiz bir ortamda karşılaşmasını engellemek maksadıyla General Coulter bu kararı vermiştir.²⁵³

General Coulter'ın bu kararı, Tugay ve Kolordu arasında gereken irtibatın sağlanması maksadıyla 9'uncu Kolordunun Amerikan irtibat subaylarından Muhabere Yüzbaşı Lorenzo'nun emrine verilen telsiz aracılığıyla bildirilmiştir. Telsiz vasıtasıyla verilen bu emirde:²⁵⁴ (EK-12)

“Tokchon'a gidilmeyecektir. Dün gece kamyonlardan indiğiniz yerin 10.000 yarda doğusunda kalarak yolu kapayınız. Chongsangni'de bir alay kadar düşman vardır.”*

Tugay Komutanı, Kolordu emrini aldıktan sonra durumu kısaca muhakeme etmiş ve neticede, Tugayı Yongdongni bölgesine ilerleterek orada toplayıp savunma ve yolu kapama tertipleri almayı Tugayın o andaki durumuna göre mümkün görmemiştir. Çünkü duruma göre, bu bölge Tugayı tehlikeye düşürebilecek kadar çok ilerideydi ve bugünkü yürüyüş temposu ile emirde belirtilen yerde hava kararmadan savunma tertipleri almak için vakit artık elverişli değildi. Bundan başka, ileriye gidildiği takdirde kuzeyde Chongsangni'de bulunduğu bildirilen düşman da Tugayın yan ve gerisine kolayca düşebilecek bir durumdadır.²⁵⁵

Emri verilen yolu tıkama görevini bölgede başarılı bir şekilde uygulamak Tugayca uygun görülmemiştir. Bölgenin sarp ve ormanlık alan olması sadece yaya birliklerin açılıp yayılmalarına elverişlidir. Kuzeyde keşfedilen düşman unsurları,

²⁵² ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-30; *Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)*, s. 89; Mossman, *age*, s. 77.

²⁵³ Mossman, *age*, s. 77.

²⁵⁴ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-31.

* 10.000 Yarda 9140 metredir.

²⁵⁵ *Kore'de Türk Muharebeleri*, s. 59.

Tugayın şuan konuşlandığı bölge için tehlike arz etmektedir. Topçunun mevzi almak için yolun dışına çıkması da bu bölgede mümkün değildir. Bu nedenlerle Tugay Komutanı, Kolordudan gelen emirleri tamamen uygulayamamaktadır. Onun için sorumluluğu üstüne almış ve Choyangmyon kesimine yönelerek Kunuri Tokchon yolunu orada tıkama kararını vermiştir.²⁵⁶

Geriye yürüyüş sırasında Wawon'dan yaklaşık 3 km kuzeydoğuda, Amerikalı Muhabere Yüzbaşı Lorenzo'nun Tugay Karargâhına bağlı bulunan havaaleli telsiz arabası arıza yaparak yolu tıkadığı için geriden gelen Tugayın Artçı Müfrezesinin (keşif birliğinin) araçları geçemeyip durmak zorunda kalmıştır. Bu sırada telsiz arabasının tamirine, bu mümkün olmayınca da erler tarafından itilmesine çalışılmıştır. Karanlık basmıştır. Bu durumda yeterli bir emniyet tertibatı almadan ihtiyatsızca, bir hayli vakit geçirilmiştir. Bu esnada yol boyunca ve yanlardan gizlenerek sessizce yaklaşmayı başaran bir düşman kuvveti 28 Kasım 1950 günü gece yarısı saat 02.00'de söz konusu keşif müfrezesine havan ve makineli tüfek ateşleri açmak suretiyle ansızın taarruz etmiştir. Bu baskında Amerikalı Muhabere Yüzbaşı Lorenzo düşmana esir düşmüştür. Tugayın muhabere takım komutanı üsteğmen Tahir Ün ve istihkâm takım komutanı Muzaffer Arca ile beraber birçok er de şehit düşmüş veya kaybolmuştur.²⁵⁷

3.3.4. Türk Tugayı'nın Tokchon'dan Wawon'a Geri Çekilmesinin Askerî Harekât Prensipleri Açısından Değerlendirilmesi

Hedef prensibine göre operatif seviyede bir harekât stratejik hedefe ulaşılmasını sağlayacak, açıkça belirlenmiş kesin sonuç alınacak bir hedef olmalıdır. Burada stratejik hedef olarak Kuzey Kore Ordusunun Yalu Nehrine kadar sürülerek Kore'de demokratik bir düzene bağlı devletin kurulması olarak görebiliriz. Bunu sağlayacak olan Birleşmiş Milletler Ordusu baskına uğramıştır. Daha iyi koşullarda muharebe etmek, imhadan kurtulmak ve nihai amacı gerçekleştirmek maksadıyla Birleşmiş Milletler ordusunun geri çekilmesi ise operatif seviyede yeni bir hedeftir. Bu hedefin gerçekleşmesi maksadıyla Türk Tugayının Tokchon-Kunuri yolunu tıkaması ve düşmanı geciktirmesi ise taktik seviyede bir hedeftir.

Tugay Komutanı Tuğgeneral Tahsin Yazıcı bu hedefi gerçekleştirmek maksadıyla bütün sorumluluğu üstlenerek Kolordu'dan gelen emri uygulamamıştır.

²⁵⁶ *Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)*, s. 98.

²⁵⁷ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-9.

Çünkü Kolordunun kendisine gösterdiği hedefin elde edilmesi tam olarak mümkün değildi ve Tugayı olası bir düşman saldırısına karşı açık bir hedef haline getirebilirdi. Askerî harekât prensiplerinden hedef prensibine göre her askerî harekât ele geçirilmesi mümkün olan hedeflere yöneltilmelidir. Kolordunun gösterdiği hedef mevcut arazi yapısı ve birlik imkân kabiliyetleri ele geçirilmesi mümkün değildi. Çünkü birlik yaya olarak intikal etmekte ve arazi çok dar ve sarp bir yapıya sahipti. Tugay gösterilen bölgeye ancak hava kararmaya yakın varabilirdi ve ulaştığı bölge düşman tarafından kuşatılmaya ihtimali vardı. Tugay bulunduğu yerde de kalamazdı çünkü yayılıp açılmasına imkân verecek genişlikte değildi. Tugay komutanı Kolordu hedefinin muğlak ve kesin olmamasından dolayı uygulamayarak doğru bir karar vermiştir.

Hedef prensibine göre hedefin doğru ve uygun ayarlanması da gerekmektedir çünkü bu hedef bundan sonraki tüm eylemleri yönlendirecektir. Eğer Tugay Komutanı doğru ve uygun olmayan Kolordunun bu hedefini icra etmeye yönelik olarak hareket etseydi düşman tarafından baskına uğrayan keşif takımı değil bütün Türk Tugayı olacaktı. Ayrıca bu baskın gece ilerleyen saatte değil, Tugay Kolordunun gösterdiği hedefe tam olarak yerleşmeden gecenin erken saatlerinde olacaktı.

Tugay Komutanının doğru ve uygun olmayan bu hedefi uygulamaması tüm Tugayın imha olmasına engel olmuştur. İmha olmayan Türk Tugayı sayesinde 9'uncu Kolordu ve 8'inci Ordu birlikleri daha kolay çekilebilme imkânına kavuşmuştur. Çünkü Türk Tugayı bu istikametten gelen Çin birliklerinin gecikmesini sağlamış ve 9'uncu Kolordunun kuşatılmasını engellemiştir.

Tugay Komutanının askerî harekât prensiplerinden emniyet prensibini de doğru uygulamıştır. Emniyet prensibine göre baskını önleyecek, hareket serbestisini koruyacak ve düşmanın dost kuvvetler hakkında bilgi edinmesine engel olacak önlemleri alarak muharebe gücünü her zaman zinde tutmak esastır. Kolordunun gösterdiği hedefe gidildiği zaman Türk Tugayı düşmana daha çok yanaşarak baskına uğrama ihtimalini daha çok artıracaktı. Bunu fark eden Tugay Komutanı ve karargâhı baskına uğramamak ve elverişsiz bir ortamda muharebeye girmekten çekinmek maksadıyla daha emniyetli olan Wawon bölgesine çekilmeyi uygun görmüştür. Tugay Komutanı ve karargâhının bu doğru kararı sayesinde Türk Tugayı baskına uğramaktan ve imha olmaktan kurtulmuştur. Bu sayede Tugay hem hareket serbestisini korumuş hem de asıl muharebe gücünü bir sonraki muharebe için zinde tutmayı başarmıştır.

Muharebe sahasında her zaman açık, sade ve karmaşık olmayan emirlerin verilmesi sadelik prensibi gereği esastır. 9'uncu Kolordudan alınan emir çok anlaşılır değildi. Bu durumu değerlendiren Tugay Komutanı ve Karargâhı basit bir emir ile Tugayı olduğu gibi geri döndürmüş, intikal tersten devam etmeye başlamıştır. Öncü olan taburun artçı olması emredilmiş, artçı olan taburun ise öncü olarak hareket etmesi emredilmiştir. Öncü olan Tabur'a da geceleyin konaklama yapılacak olan bölgenin emniyetini sağlayacak tedbirler alması emredilmiştir.

Tugay Keşif Takımı, 28 Kasım gecesi saat 02.00'da düşman tarafından baskına uğratılmıştır. Keşif Takımı, geri dönüş yolunda bozulan telsiz aracı ile oyalanmak suretiyle emniyet açısından kendisini doğru bir pozisyona koyamamıştır. Keşif Takımı, düşmanın bu ani baskını karşısında hareket serbestisini yitirmek suretiyle çok miktarda zayıat vermiştir. Düşmanın daha çok geceleyin hareket ettiği bilinmesine rağmen emniyet prensibi uygulanmamıştır. Bunun neticesinde de baskına maruz kalınmıştır.

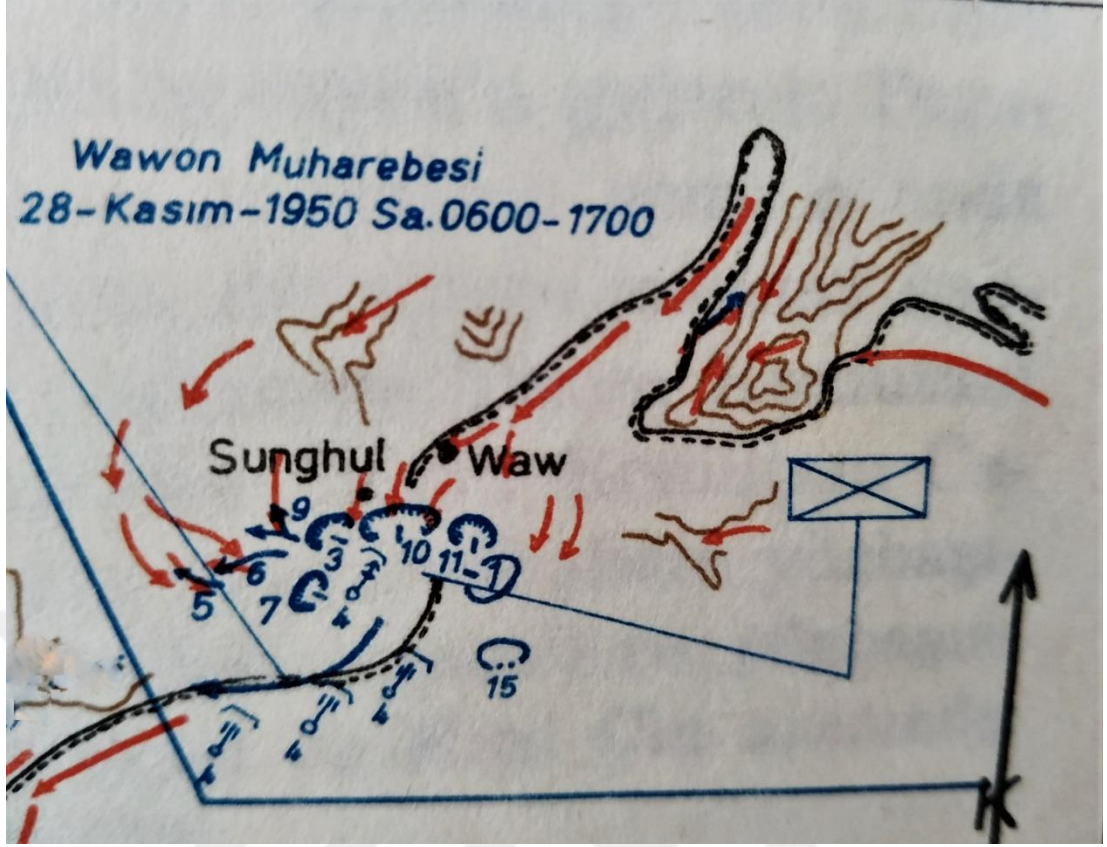
3.3.5. Wawon Muharebesi

Wawon muharebesi Çin birliklerinin gece baskını şeklinde keşif takımına yaptığı taarruzunun devamı niteliğindedir. Çünkü keşif takımına taarruz ettikten sonra muharebeye devam ederek Türk Tugayının ileri karakolu görevini üstlenen 10'uncu Bölüğe çatmıştır.²⁵⁸

Takviyeli keşif takımının baskına uğramasından sonra düşmanın yol boyunca rastladığına ateş etmesi, havan ve makineli tüfeklere ait ateş seslerinin gelmesi ve kurtulup gelen iki subay ile birkaç erin durumu bildirmesi üzerine Wawon Boğazı'nda ordugâhlarda bulunan Türk birlikleri silah başına geçmiştir. Düşman, boğazın giriş yerine hâkim tepelerde karakol görevi yapan 10'uncu Bölüğe taarruz etmiştir. Bu taarruz 28 Kasım 1950 günü ortalık ağarırken başlamış ve ilk olarak Wawon köyünün 1 km kadar güneybatısındaki köprünün ilerisindeki postaya olmuştur. Postanın Komutanı Astsubay Arif Özbek şehit olmuş ve postadan geriye ancak birkaç kişi kurtulabilmiştir. Düşman da bunların peşine takılarak bölüğün asıl mevzilerine kadar ilerlemiştir.²⁵⁹

²⁵⁸ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-9.

²⁵⁹ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-9,10; *Kore'de Türk Muharebeleri*, s. 61-62.

Şekil 5: Wawon Muharebesi (28 Kasım 1950)

Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı, **Kore Harbinde TSK Muharebeleri (1950–1953)** (Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1975), Kroki 5.

Düşman, ileri postayı geri geçtikten sonra, 28 Kasım 1950 sabahı gün ağarırken bölüğün hemen hemen bütün cephesine birden 60-70 metreden ateş ederek hücumu başlamıştır. Fakat takımlar, ilerideki postadan gelen çarpışma seslerinden dolayı iyice uyanık olduklarından dolayı düşmanın hücumlarını şiddetli ateşle karşılayabilmişlerdir. Etkili ateş yiyen düşman kısmen gerileyerek köprü'nün ötesinde mevziye girmiş, kısmen de sağa sola kayıp 10'uncu Bölüğü kuşatmaya çalışmıştır. İşte böyle başlayan Wawon Muharebesi 28 Kasım 1950 akşamına kadar sürerek bütün Tugay birliklerinin birbirinin ardından muharebeye katılmalarıyla genelleşmiştir.(EK-13)²⁶⁰

Düşman kuvvetleri 10'uncu Bölüğe cepheden ve iki yanından taarruzlarını artırarak devam ettirmiştir. 10'uncu Bölük düşmanın bu taarruzlarını başarıyla karşılamıştır. Fakat sağ ve soluna düşmanın sarkması söz konusu olunca sağ yanında

²⁶⁰ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-9,10; *Kore'de Türk Muharebeleri*, s. 61-62.

11'inci Bölük sol yanında ise 9'uncu Bölük muharebeye girmişlerdir. Böyle 3'üncü Tabur bir bütün halinde muharebeye başlamıştır. Düşmanın yapmak istediği kuşatma harekâtı bu sayede engellenmiştir. Bu arada 10'uncu Bölük cephesine iyice yanaşan düşman unsurları geriye çekilmiş, muharebe bundan sonra daha çok yanlarda devam etmiştir.²⁶¹

Düşman 3'üncü Tabur cephesini zorlamaya devam etmekte ve sol kanadına kuşatma yaparak etkili olmaya çalışmaktadır. Bu sırada 9'uncu Bölük Komutanı kendisine gösterilen mevziyi mahkûm görerek daha kuzeydeki tepenin işgalini gerekli görmüştür. O tepeye hücum eden takım tepeye yaklaştığında düşmanın ateşlerine maruz kalmıştır. Takım komutanı Teğmen Orhan Özcan, takımını süngü hücumuna kaldırıp bir hamlede tepeye çıkarak düşman kuvvetlerini püskürtmüştür. Kore Muharebelerinde ilk süngü hücumunu gerçekleştirme şerefî Teğmen Orhan Özcan'ın takımına nasip olmuştur.²⁶²

Piyade unsurları düşman ile muharebeye devam ederken daha önceden Wawon köyünün doğusunda mevzilenen Topçu Taburu ise ateş desteğine başlamıştır. Topçu uçağı ve müteakiben ileri gözetleyicilerin verdiği koordinatları ateş altına alarak piyade birliklerimizi desteklemiştir. Arazinin sarp ve ormanlık oluşu sebebiyle topçu uçağının verdiği koordinatlar yol üzerinde görünen düşman birlikleri ile sınırlı kalmıştır.²⁶³

Düşmanın 3'üncü Taburu kuzeyden kuşatma girişimi tespit edilmesi üzerine 2'nci Piyade Taburu da bu bölgeye sevk edilmiştir. Bu iki taburun emir komutası da Tugay Komutanı Yardımcısı Albay Celal Dora'ya verilmiştir. Albay Celal Dora burada çok yanaşan düşman birliklerine karşı 6'ncı ve 7'nci Bölüklere taarruz ve süngü hücumu yaptırmıştır. Bu sayede hem kuşatılmaktan kurtulmuş hem de düşmanı 3-4 kilometre kadar geriye püskürtmeyi başarmışlardır.²⁶⁴

Muharebenin istikrar aldığı saat 14.00 civarında Amerikan İrtibat Heyet Başkanı Albay Gumby, 10'ncu Bölük bölgesine gelerek son durum hakkında bilgi almak istediği esnada düşmanın yoğun ateşine maruz kalmıştır. Çünkü düşman cephe hattına farkına varmadan çok yanaşmıştır. Tugayın emrine verilen ve bu zamana kadar verilen

²⁶¹ Yazıcı, *age*, s. 166.

²⁶² Yazıcı, *age*, s. 168.

²⁶³ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-10.

²⁶⁴ Yazıcı, *age*, s. 169.

görevlerde pasif kalmış olan Tank Takımı ile ihtiyatta bulunan 1'inci Taburun; 2'nci, 3'üncü ve 4'üncü Bölüklerinden alınarak oluşturulan takviyeli bir bölük ile düşman bölgesinde mahsur kalan Albay Gumby'yi kurtarma operasyonu icra edilmiştir. Bu kurtarma operasyonu ile Albay Gumby kurtarılsa da Amerikalı İstihkâm Binbaşı Munson omzundan ağır bir şekilde yaralanmıştır. Tugay Komutanı Tuğgeneral Tahsin Yazıcı bu olayı, kaleme aldığı kitabında; *“Bizim birliğimizde vazifeli yabancı bir subayı düşmana bırakamazdık, ne kadar pahalı olursa olsun onu kurtarmak Türk'ün şerefi gereğidir.”* diye bahsetmektedir.²⁶⁵

9'uncu Kolordu karargâhında irtibat subayı olarak görevlendirilen Kurmay Yüzbaşı Hakkı İncoğlu saat 15.30 civarında Tugay Karargâhına gelmiştir. Yüzbaşı İncoğlu Kolordudan aldığı emri iletmiştir. Bu emirde, Türk Tugayının çekilmekte olan 2'nci Amerikan Tümeninin sağ cenahı ile irtibat kurması ve 998 ve 1190 rakımlı tepelerden geçen yaklaşık 30 km kadar uzunluktaki bir mevziyi işgal etmesi bildirilmiştir. Bu emir o anda çok anlaşılamamıştır ve Kolordu ile telli veya telsiz hiçbir irtibat da bulunmamaktaydı. Bu yüzden emrin uygulanması mümkün olmamıştır.²⁶⁶

Muharebenin ilerleyen saatlerine doğru Tugay Komutanı her iki taburunun da kuzeyden kuşatılma tehlikesi ile karşı karşıya olduğunu fark etmiş ve bunun üzerine bu durumundan sıyrılmak maksadıyla düşmanla muharebeyi kesmeye karar vermiştir. Çünkü düşmanın topçusu bulunmayan yaklaşık iki tümen kadar bir kuvveti olduğu tahmin edilmeye başlanmıştır. Gece basarken 7 km geride yani daha batıda bulunan Sinnimni bölgesine çekilmeye karar vermiştir. Bu sayede hem birliğinin kuşatılma riskini ortadan kaldıracak hem de 9'uncu Kolordunun sağ yanına ve gerisine sarkan istikameti kapama görevine de devam edebilecekti. Verilen bu karar Kolordu da görevli irtibat subayı olan Yüzbaşı İncoğlu'na bildirilmiş ve Kolorduya iletmesi emredilmiştir.²⁶⁷

²⁶⁵ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-10; Yazıcı, *age*, s. 170.

²⁶⁶ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-33; *Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)*, ss. 109-110.

²⁶⁷ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-10, 4-33.

3.3.6. Wawon Muharebesinin Askerî Harekât Prensipleri Açısından Değerlendirilmesi

Hedef prensibine göre muharebe sahasında yapılan her eylem seçilen hedefin ele geçirilmesine katkıda bulunmalıdır. Yapılan bir muharebe veya ele geçirilen kritik arazi parçası hedefe katkı sağlamıyorsa burada ortaya koyulan her çaba israf anlamına gelmektedir. Böyle bir muharebe sahasında yanlış hedeflerin seçilmemesi için komutan üst komutanlığın niyet ve maksadını çok iyi anlamalıdır ki bu sayede birliğine doğru ve uygun hedef verebilir. Burada Türk Tugayının asıl hedefi 9'uncu Kolordu birliklerini kuşatılmasını engellemek maksadıyla düşmanın taarruz istikametini tıkamaktır. Bu hedefi çok iyi anlayan Türk Tugayı düşmanın yaklaşma istikametinde çok iyi savunabileceği bir bölge olan Wawon bölgesinde savunma yapmak için hazırlıklarını yapmıştır. Bu doğru ve uygun hedef sayesinde düşman bir gün daha geciktirilmiştir. Bu sayede 9'uncu Kolordu ve 8'inci Ordu birliklerinin çekilmesi için altın değerinde bir gün kazanılmıştır. Bu bölgede verilen zayıatlar ile yapılan muharebe çok değerli ve anlamlı olmuştur.

Bu muharebeye emniyet prensibi açısından bakıldığı zaman da Türk Tugayının doğru hareketlerini gözlemlemekteyiz. Bu prensibin amacı baskına uğramamak maksadıyla gerekli emniyet tedbirlerini almayı gerektirir. Düşmanın geceleri baskın şeklinde taarruzlar yaptığını bilen Türk Tugayı bunu engellemek maksadıyla hava kararmadan önce mevzilerine yerleşerek gerekli emniyet tedbirlerini almıştır. Muharebe ileri karakolunu öne çıkararak düşmanın ilk olarak buraya çatmasını sağlamış ve büyük kısmın emniyetli bir şekilde savunma tedbirlerini alması için zaman kazandırmıştır.

Tugay Komutanı 3'üncü Taburunun kuşatma tehlikesi ile karşı karşıya kaldığını fark ettiği zaman hemen 2'nci Taburunu bu bölgeye sevk etmiş ve Tugay Komutanı Yardımcısı Albay Celal Dora'yı bu iki taburu emir komuta etmesi için vazifelendirmiştir. Tugay Komutanı Albay Celal Dora'ya bu görevi vererek Gayret Birliği Prensibine uygun bir hareket tarzı benimsemiştir. Bu prensipte en önemli unsur muharebe sahasındaki birliklerin bir komutan çatısı altında istenilen hedefe yönlendirilmesidir. Buradaki iki tabur kuvvetinde oluşan muharebe gücünün tabur komutanları tarafından ayrı ayrı yönetilmesi risk oluşturabilirdi. Tek bir komutan çatısı altında sevk ve idare edilen bu iki tabur kuşatılma tehlikesini bertaraf etmiş ve hatta düşmanı 3,4 kilometre kadar geriye atmayı başaramıştır.

Bu muharebe sahasında Tugay Komutanının da bahsettiği Tank Takımının etkin olarak kullanılması Türk Tugayı açısından bir tehdit oluşturmuştur. Bu Tank Takımın etkin olarak kullanılmaması gayret birliği prensibi açısından doğru bir hareket tarzı olmamıştır. Bu Tank Takımı Amerikalı Albay Gumby’i kurtarmak maksadıyla çok etkin olarak nasıl kullanılabiliyorsa Türk Tugayının iki taburunun kuşatılmakla karşı karşıya kaldığı tehlike karşısında da kullanılması gerekmektedir.

Kolordu irtibat subayının getirdiği yeni emir Tugay Komutanı ve Karargâhı tarafından anlaşılamamıştır. Bir muharebe sahasında emirler açık ve sade olmalıdır. Türk Tugayına verilen bu emir karmaşık ve anlaşılması mümkün olmayan bir haldedir. Baskına uğramış Kolordu bu durumdan kurtulmak için birliklerini en iyi şekilde yönlendirecek emirler vermesi gerekirken, kendi niyet ve maksatlarının belli olmadığı karmaşık emirler vermiştir. Bu durumda da birliklerin kendi durumlarına göre vazife çıkarması ve buna göre hareket etmesine mecbur kalınmıştır. Açık ve sade olmayan emirlerin uygulanmaması Kolordu’yu zor durumda bırakmıştır ama bu durumun hatalısı birlik değildir. Aksine karmaşık emirler gönderen Kolordu Karargâhıdır.

Taarruz prensibine göre her zaman inisiyatifi elde bulundurmak önemlidir. Düşmanın Takviyeli Keşif Takımına baskınından sonra durumu fark eden Tugay, düşmanı hazırlıklı bir şekilde beklemiştir. Türk Tugayının hazırlıklı mevziilerine taarruz eden Çin birlikleri çok fazla zayıt vererek inisiyatifi kaybetmiştir. Düşmanın yıprandığını fark eden Türk Tugayı yaptığı karşı taarruzlar ve süngü hücumu ile inisiyatifi belirli bir süre de olsa ele geçirmeyi başarmıştır. Bu sayede düşmanın kuşatma harekâtından kurtulmayı başarmıştır.

3.3.7. Sinnimni Baskını ve Kaecheon Muharebesi

Yaklaşık olarak iki tümen kadar kuvvet olduğu düşünülen düşman kuvvetleri karşısında savaşıyan Türk Tugayı, düşmanın yan ve gerilerini kuşatarak imha etmesini engellemek ve daha uygun şartlarda muharebe etmek maksadıyla 5 km kadar geride bulunan Sinnimni bölgesine çekilme emrini almıştır.²⁶⁸

Telli irtibat yapılamadığından dolayı geri çekilme emri telsiz vasıtasıyla 3’üncü Şube Müdürü Kurmay Binbaşı Faik Türün tarafından verilmiştir. Bu emir;²⁶⁹

²⁶⁸ ATASE KHK, K.: 6, G.: 55, B.: 55-3.

²⁶⁹ *Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)*, s. 112.

“Ben Kurmay Binbaşı Faik Türün. Bugünkü muharebede birliklerimiz düşmana çok kayıp verdirmişlerdir. Taburlar akşam karanlığında tabur numara sırasıyla yerlerini terk edeceklerdir. Gerideki savunma mevzileri talimgâh tarafından tutulmuştur. Karışıklığa meydan vermeden telaşsız çekilin. İlk çekilme yeri Tugay Karargâhının bulunduğu yerdir.”

28 Kasım 1950 gecesi saat 22.00’ye doğru birlikler, savunma düzenine göre yerlerini aldılar. 1’inci ve 2’nci Taburlar Sinnimni Köyü’nün güneydoğu ve kuzeybatısındaki sırtlarda mevzilendiler. 3’üncü Tabur, Sinnimni yakınında ihtiyata alındı. Topçu Taburu, Havan Bölüğü, İstihkâm ve Muhabere Bölükleri ile Tugay Ağırılıkları da bu bölgede tertiplendi. 28 Kasım’ı 29 Kasım’a bağlayan gece yarısında, bu köyün içinde veya batı bölgesinde tertiplenen bu birlikler daha önce mültecilerle birlikte sızmış olan düşman tarafından baskına uğramıştır.²⁷⁰

Vakit gece yarısını geçmiş saat 01.00 olmuştu. Birden Sinnimni Köyü’nün içinden ve çevreden, her taraftan şiddetli bir düşman taarruzu başladı. Düşman, bütün çekilme müddetince sızarak Tugayı kuşatmış ve tam bir çember içine almıştı. Cephede savunan 1’inci ve 2’nci Taburlar tamamen çembere alınmıştı. Tugay Komuta yeri ile telli ve telsiz irtibat kurulamıyordu. Cephede iki tabur kuşatılmış vaziyette çemberi yarmaya çalışırken, esas baskın ise Sinnimni Köyü’nde ihtiyatta olan 3’üncü Tabur, Topçu Taburu, Havan Bölüğü ve Tugay Ağırılıkları bölgesinde yaşanıyordu. Birlikler panik içinde, buldukları araca binerek geriye doğru kaçmaya çalışıyordu. Ne irtibat, ne düzen, ne de emir komuta kalmıştı. Bu gece Tugayın Kore’de yaşadığı en uğursuz gece olarak hatırlanmıştır.²⁷¹

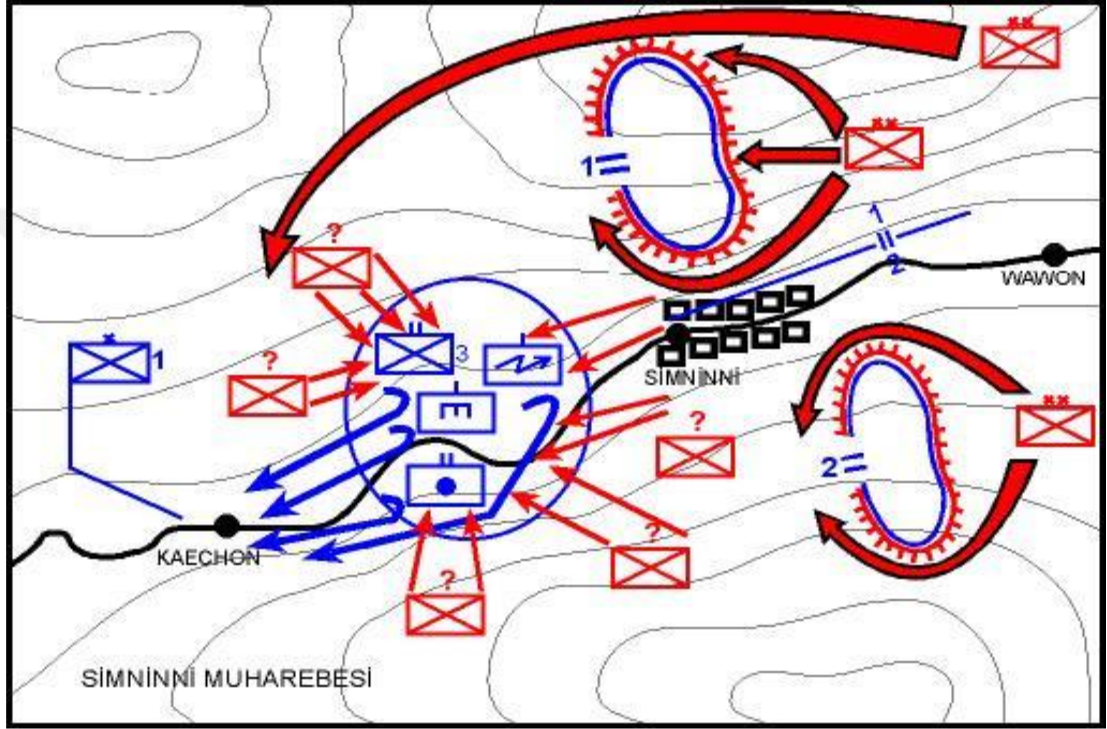
Tugay Komutanı bu uğursuz geceyi şöyle anlatmaktadır:

“28/29 Kasım gece yarısını takip eden ilk dakikalarda devam eden sükûnet, mevzi bölgesinde başlayan ateş sesleriyle bozuldu. Kısa bir zaman içinde mevziünün önünde, arkasında, yanlarında şiddetlenen hafif, ağır silah sesleri durmadan devam ediyordu. Telefon, telsiz aramalarına cevap alınamıyordu. Ateşin başlamasından tahminen 10 dakika sonra Tugay Komuta yerine gelmiş olan Topçu Tabur Komutanı, Topçu Taburunun her tarafından bir ateş baskınına uğradığını, bir kaç dakika sonra gelen bir batarya komutanı da bataryasının yakıldığını haber verdiler. Demek gece

²⁷⁰ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-33.

²⁷¹ Yücel, *age*, ss. 38-39.

muharebeleri başlamıştı. Nasıl bir manzara alacağı belli değildi. İleri ile irtibat kurulamıyordu. Bir hüküm ve karara vorduracak biricik vasıta, ileriden gelmekte olan silah seslerinin devamı idi. Topçu Taburuna baskın yapan düşman, ya savunma hattımızdan geceden istifade ederek içimize sızmış bir kuvvet yahut gerimizde toplanmış bir gerilla grubu olabilirdi. Çünkü halk köylerinde idi. Ateş seslerinin devamına bakılınca düşman ve taraftarlarının kısa veya uzun zamanlı bir gece faaliyetine geçmiş olduğu hakikati anlaşılıyordu.”²⁷²

Şekil 6: Sinnimni Baskını

Erhan Yücel, *Kore Harbi Kore Türk Tugayı ve Birleşmiş Milletler Askerlerinden Alınan Dersler* (Ankara: EDOK Yayınları, 2001)

Birinci hattaki 1'inci ve 2'nci Taburlardan, o karmaşa içinde kimseye rastlanılmamış ve herhangi bir haber de alınamamıştır. Durum çok ciddi bir hal almıştı. Çekilen birlikler birbirine karışmış, motorlu araçlar, toplar, yolu bütün genişliğince kapamış, hareket imkânlarını kaybetmişti. Emir ve komuta hâkimiyeti kısmen de olsa kaybolmuştu. Sakınılan gece muharebesi adeta düşmandan önce birlikleri kuşatmıştı.

²⁷² Yazıcı, *age*, s. 175.

Karışık ve tehlike dolu bu hali, gece karanlığı içinde bir düzene koymak mutlak bir zorunluluktur.²⁷³

Türk Tugayı içerisinde panik havası oluşmuştur. Tugay Komutanı bu umutsuz durumda paniğe kapılmamıştır. Kararını vererek derhal yürürlüğe koymuş ve önce bölgedeki subayları toplayarak durumu izah etmiştir. Panik halinde geriye çekilenler durdurulmuştur. Araçlara binenler indirilmiş, kapalı olan yol açılmaya çalışılmıştır. Bu şekilde 150 kadar erbaş ve er toplanmış, bir yüzbaşının komutasına verilerek düşmana doğru savunmaya geçirilmiştir. Sinnimni Köyü ile Tugay Karargâhının bulunduğu Kaecheon arası 4 km. idi. Panik halinde Sinnimni'den kaçan 3'üncü Tabur, Topçu Taburu, Havan Bölüğü, İstihkâm Bölüğü, Muhabere Bölüğü, Tanksavar Takımı ve Uçaksavar Bölüğü erbaş ve erlerinden toplananlardan Kaecheon'da yeni bir savunma hattı oluşturulmuştur.²⁷⁴

Bu arada 1'inci ve 2'nci Taburlar Sinnimni Köyü'nün girişindeki tepelerde çember içinde direniyor ve çemberi yarmaya çalışıyordu. Tugay Komutanı, o istikamete doğru bir karşı taarruz yaparak bu taburların çemberden kurtulmasına yardımcı olmanın yollarını aramaya başladı. Kaçanlardan toplanan karma birliklerle bu yapılamazdı. Amerikan Tank Takımına ileri hareket etmesi yönünde emir verildi. Ancak Tank Takımının Bölük Komutanı, piyade olmadan böyle bir taarruzun mümkün olmadığını belirtmesi üzerine orada bulunan personelden oluşturulan bir bölüğün kendisi ile hareket edeceğini fark edince bu sefer de yolun tam olarak açılmadığını, kamyonlar yüzünden tıkalı olduğunu bahane ederek bu ileri harekete karşı çıkmıştır.²⁷⁵

1'inci ve 2'nci Taburları kuşatılmış vaziyette sabaha kadar inanılmaz bir şekilde muharebe ederek bulundukları mevzileri savunmuşlardır. Mevzilere girmeyi başaran her Çinli, süngü ucunda can vermiştir. Sonunda ortalık aydınlanmaya başladı. 1'inci Tabur Komutanı, çemberi süngü hücumu ile yararak çekilme kararı aldı. 2'nci Tabur ve kendi Bölükleri ile telsiz irtibatı olmadığından, yaya haberci gönderdi. 1'inci Tabur çekilmeye başladı. Ama yaya haberciler, 1'inci Taburun 2'nci Bölüğüne ve 2'nci Tabur'a ulaşamadılar. 1'inci Taburun 1'inci ve 3'üncü Bölükleri çekilmeyi başardı.

²⁷³ Yazıcı, *age*, s. 176.

²⁷⁴ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-11; K.: 140, G.: 23, B.: 23-9a.

²⁷⁵ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-11; Yücel, *age*, s. 39.

Ancak 2'nci Tabur ile 2'nci Bölük, haberleri olmadığından kuşatılmış vaziyette savunmaya devam etmişlerdir.²⁷⁶

Düşman tarafından kuşatılan birlikler bulundukları bölgelerde düşmanla savaşıp savunma yapmaya devam ederken, 29 Kasım sabahı saat 09.00 civarında bir Amerikan Piyade Taburu ve bir Tank Bölüğünün yardım için gelecekleri bilgisi alınmıştı. Kendi tümenlerinin sağ yanını korumak üzere 2'nci Tümenin 38'inci Alayına ait bir Piyade taburu ile bir Tank Bölüğü saat 10.00'da Kaecheon'a gelmişlerdir.²⁷⁷

Tugay Komutanı, 2'nci Bölük ile 2'nci Taburun düşman tarafından kuşatıldığını ve bu birlikleri kurtarmak için Amerikan piyade taburu ve tank bölüğü ile mahdut hedefli bir taarruz yapılması fikrini paylaşmıştır. Fakat 38'inci Alay Komutanı kendilerinin böyle bir vazifesinin olmadığı, buraya 2'nci Tümenin sağ yanını korumak için geldiklerini söyleyerek bu taarruzu fikrine karşı çıkmıştır.²⁷⁸

Saat 11.00 civarında Kaecheon bölgesinde zayıf dahi olsa bir savunma hattı tesis edilebilmiştir. Amerikan Piyade Taburu 3'üncü Taburun tuttuğu Kaecheon'un kuzeybatı sırtlarını bu taburdan devralmış ve 3'üncü piyade taburunu değiştirmiştir. Saat 11.30 civarında Tugay Komutanı çember içerisinde kalmış olan 2'nci Bölük ile 2'nci Piyade Taburunu kurtarmak maksadıyla bir taarruz planlamıştır. Bu taarruzu Kunuri'deki talimgâhtan Kaecheon'a getirttiği 2'nci Talimgâh Bölüğü ile yapmayı planlamıştır. Bu taarruza Tugayın emrinde bulunan Tank Takımı ile gece baskından kurtulan Topçu Taburunun geri kalan unsurları da ateş desteği sağlamak için vazifelendirilmiştir. Bu taarruz Tugay'ın çembere alınan birliklerini kurtarmak için yapabileceği son hamle idi. Düşmana karşı yapılan bu taarruz başarılı olmuş, çembere alınan birliklerimiz yaralılarıyla beraber geri çekilmeyi başarabilmişlerdir. Bu taarruz ile Sinnimni tekrar ele geçirilmemiş olsa da birliklerimizin imha olması engellenmiştir.²⁷⁹

2'nci Bölük ile 2'nci Taburun Kaecheon'a çekilmesinden sonra taarruzu icra eden Talimgâh Bölüğü de saat 16.00 civarında Sinnimni bölgesinden geriye doğru çekilebilmiştir. Çekilme henüz bitmişti ki Çinliler kuzey ve güneyden kuşatıcı bir

²⁷⁶ *Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)*, ss. 123-124.

²⁷⁷ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-11.

²⁷⁸ *Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)*, s. 129.

²⁷⁹ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-11.

şekilde taarruza başladı. Amerikan Taburu ile bizim 1'inci Tabur şiddetle ateş açarak Çinlileri karşıladı. Çinliler bu taburları cephede tespit ederken bir kısım birlikleri de uzak mesafelerden Tugayı kuşatacak şekilde hareket ediyordu. Saat 17.00'ye doğru 1'inci Türk Taburu üstündeki düşman baskısı iyice artmıştır.²⁸⁰

Bu arada hiç beklenmedik bir olay meydana gelmiştir. Tugayın kuzeyini savunan Amerikan Taburu ile Tank Bölüğü Tugaya haber vermeden Kunuri istikametinde çekilmeye başlamıştır. Bu surette kuzey yanı açılan Türk Tugayı, yine yalnız başına kalarak, her iki yandan düşmanın kuşatmasına uğrayacak durumda kalmıştır. Amerikan Taburunun boşalttığı bölgeyi destekleyecek birlik olmamasından dolayı Türk Tugayının Kunuri istikametinde çekilmekten başka çaresi kalmamıştır. Tugay saat 17.00'de çekilmeye başlamıştır.²⁸¹

3.3.8. Sinnimni Baskını ve Kaechon Muharebesinin Askerî Harekât Prensipleri Açısından Değerlendirilmesi

Sinnimni Baskını Türk Tugayının muharebeye girmesinden bu yana maruz kaldığı en zor durumdur. Çünkü Tugay burada gerçekten bir baskına uğramış, 3'üncü Piyade Taburu ile Topçu Taburu personel ve malzeme açısından büyük bir kayıp verirken aynı zaman da diğer iki taburu yani 1'inci ve 2'nci Taburu da düşman tarafından kuşatılmıştır. Bir birliğin bu şekilde baskına uğramaması için askerî harekât prensiplerinden emniyet prensibini her zaman göz önünde bulundurması gerekir. Türk Tugayı bu prensibin gerektirdiği hususları çok iyi uygulamamış ve düşmanın bir baskınına maruz kalmıştır. Wawon istikametinden Sinnimni'ye çekilirken düşmanın bunu fark etmesi engellenmeli gerekli aldatma tedbirleri uygulanmalıydı. Çekilmeyi fark eden düşman daha önceden çekilme yerine gelerek burada pusuya yatmıştır.

Emniyet prensibine göre bir düşmanın kullandığı strateji, doktrin ve taktikleri bilmek çok önemlidir. Türk Tugayı iki gündür savaştığı bu düşman hakkında biraz bilgiye sahip olmuştur. Düşman gündüz taarruz etmekten kaçınıyor çünkü hava üstünlüğü kendisinde değil. Düşmanın bütün taarruzlarını gece baskını şeklinde icra ettiği bütün Tugayın bildiği bir husus olmasına rağmen bu baskından kaçınmak mümkün olmamıştır. Tabi bu Tugay geceli gündüzlü iki gündür muharebe etmiş ve üst

²⁸⁰ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-34; Yücel, *age*, s. 41; *Kore'de Türk Muharebeleri*, s. 66.

²⁸¹ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-12.

birliklerinden hiçbir destek ve takviye görmemiştir. Türk Tugayının çok yorgun olması da bu baskına neden maruz kaldığını göstermektedir.

Baskına uğrayan Türk Tugayı içerisinde bir an olsun panik yaşanmış olmasına rağmen Tugay Komutanı ve Komuta Heyetinin tecrübeleri sayesinde Türk Tugayı hemen toparlanmış ve gerekli emniyet tedbirlerini oluşturmak suretiyle bu Tugayın bütünüyle imha olmasını engellemiştir. Baskına uğrayan Türk Tugayının emir-komuta birliği dağılmaya başladığı anda Tugay Komutanı bu duruma müsaade etmemiştir. Emir-komuta prensibine göre muharebe sahasının tek bir komutan çatısı altında yönetilmesi gerekmektedir. Burada tek bir komutan olan Tugay Komutanı Tuğgeneral Tahsin Yazıcı dağılan birliği toparlamayı başarmış ve emir-komuta birliğini yeniden tesis edebilmiştir.

Sayıcı çok üstün olan düşman kuvvetleri karşısında savunma yapmaktan başka çaresi olmayan Türk Tugayı, baskına uğramış olmasına rağmen taarruz harekâtı da icra etmiştir. Düşmanın birliklerimizi kuşattığı bir esnada doğru yer ve zamanda sıklet merkezi oluşturan Tugay Komutanı düşmana taarruz ederek kendi birliklerini imha olmaktan kurtarmıştır. Sıklet merkezi prensibine göre kesin sonuç alınacak yer ve zamanda kuvvet çoğunluğu sağlayarak düşmana taarruz etmek esastır. Tugay Komutanı birliklerini çemberden kurtarmak maksadıyla elinde bulundurduğu ateş destek vasıtaları, tank takımı ve Kunuri bölgesinden getirdiği 2'nci Talimgâh bölümü ile bir sıklet merkezi oluşturmuştur.

Taarruz prensibine göre kaybedilen durum üstünlüğü ve inisiyatifi kazanmak için taarruz etmek esastır. Yapılan bu taarruz sayesinde inisiyatif ve durum üstünlüğü bir an olsun Türk Tugayına geçmiş, bu sayede çembere alınan birliklerimiz düşmandan sıyrılmayı başarmıştır.

Gayret birliği prensibine göre eldeki muharebe vasıtalarının tek bir komutan tarafından ortak amaç doğrultusunda hedefe yönlendirilmesi gerekmektedir. Muharebe vasıtalarından üstün ateş gücüne sahip olan Tank Takımını çembere alınmış birlikleri kurtarmak maksadıyla kullanan Tugay Komutanı, bu prensibi uygulamış ve birliklerini imha olmaktan kurtarmıştır.

Askerî Harekât Prensiplerinden manevra prensibine göre muharebe gücünün ve etkisinin durum üstünlüğü sağlamak maksadıyla yer değiştirmesidir. Etkili bir manevra düşmanın dengesini bozar. Türk Tugayının bir bölümü ve bir taburu düşman

tarafından kuşatılmasına rağmen Tank takımının ateş gücü ve piyade birliklerinin manevrası sayesinde düşmanın dengesi bozulmuştur. Dengesi bozulan düşman birlikleri karşısında kuşatma altında bulunan bir taburumuz ve bölüğümüz bu çemberden sıyrılmıştır. Manevra prensibine göre esnek düşünme, esnek planlama ve uygulama ile beraber sıklet merkezi, baskın gibi prensiplerin kullanılması gerekmektedir. Çembere alınmış birliklerini süratle kurtarmak isteyen Tugay Komutanı elindeki ateş gücü olan Tank Takımı ve piyade unsurları ile sıklet merkezi oluşturmuş, düşmanın beklemediği bir anda karşı taarruz yapmıştır.

Tugay aynı zamanda gayret birliği prensibini de uygulamıştır. Muharebe sahasındaki Topçu birlikleri, tank takımı ve piyade unsurları eş zamanlı bir karşı taarruz da kullanılmış, böylece muharebe sahasındaki vasıtalar istenen amaç doğrultusunda etkili bir şekilde kullanılmıştır.

3.3.9. Kunuri ve Sunchon Boğazları Muharebeleri

Tugayın saat 17.00'den itibaren Kunuri istikametinde çekilmeye başladığı esnada düşman Kunuri Boğazı'nı tutmuştur. Önden çekilen Amerikan Taburu düşman ile savaşıyordu. İlk önce çekilen Topçu Taburu, düşmanın taarruzlarına maruz kalmadan boğazı geçmeyi başarmıştır. Kunuri Boğazı'ndan başka çekilecek yol olmadığından, boğaz savaşıarak açılacaktı. Başka çare yoktu.²⁸²

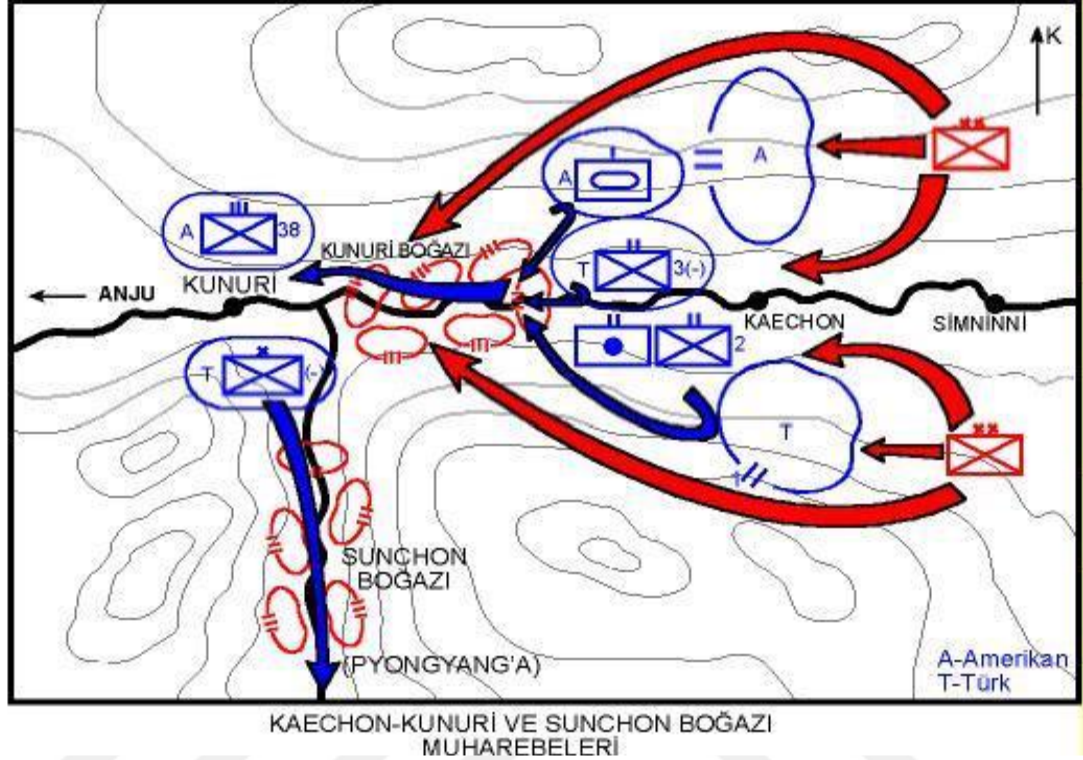
2'nci ve 3'üncü Piyade Taburları, 29 Kasım 1950 saat 17.30 sıralarında Tugaydan çekilme emrini almışlardır. 1'inci Tabur, artçı olarak önce yerinde kalmış ve düşmanı oyalamayı müteakip diğer taburların peşinden çekilmeye başlamıştır. 1'inci Tabur ile beraber artçıda kalan tanklar da ateş ederek bu taburun çekilmesini korumuşlardır.²⁸³

Türk Tugayı Kaechon-Kunuri yolunun geçtiği Kunuri Boğazından 29 Kasım 30 Kasım'a bağlayan gece de Amerikan Piyade Taburu ve tankları ile birlikte düşmanla muharebe ederek omuz omuza geçmiştir. Yaklaşık 4 km uzunluğundaki bu boğaz düşman tarafından tutulmuş bulunuyordu. Düşmanın piyadeleri ile kuzeyden ve güneyden dolaşarak bölgedeki patika ve izleri kullanmak suretiyle bu boğazı tutmuş;

²⁸² Yücel, *age*, s. 41.

²⁸³ *Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)*, s. 132.

buradaki yollara ve hâkim tepelere yol boyunca makineli tüfek, havan ve roketatar grupları yerleştirebilmiştir.²⁸⁴

Şekil 7: Kunuri ve Sunchon Boğazi Muharebeleri

Erhan Yücel, *Kore Harbi Kore Türk Tugayı ve Birleşmiş Milletler Askerlerinden Alınan Dersler* (EDOK Yayınları, Ankara, 2001)

29 Kasım 1950 günü saat 21.00 civarında, yolun güney kesiminden gelen bir düşman birliği, Amerikan Piyade Taburunun artçısının ve 1'inci Türk Piyade Taburunun bazı kısımlarını tuttukları 107 rakımlı tepeye, birer saat ara ile iki taarruz yaptıysa da ateş ile püskürtülmüştür. Düşmanın güneyden boğaza doğru yaptığı bu gece taarruzlarıyla yolun kuzeyindeki diğer grupların işaret fişekleri atarak ve boru çalarak iş birliği yaptıkları görülmüştür.²⁸⁵

Türk Topçu Taburu erken davrandığından, boğazdan ateş yemeden Kunuri Boğazını geçtiği daha önce ifade edilmiştir. Bu Topçu Taburu daha sonra Kunuri'nin 1 km kadar güneydoğusunda, yolun kuzeyindeki düzlüğe gelmiştir. Buradaki

²⁸⁴ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-35.

²⁸⁵ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-35; Dora, *age*, s. 127.

Amerikan Topçu Taburunun yanında biraz bekledikten sonra hava kararırken kendiliğinden Anju yoluyla Pyongyang'a gitmiştir.²⁸⁶

Buna karşılık Kaechon'dan geri çekilen, özellikle artçıya kalan yaya birlikler boğaza girerken ve boğazın içinde ilerlerken sağdan, soldan ve ileriden ateş yiyerek ve düşmanla küçük gruplar hâlinde muharebe ederek kendilerine yol açmak zorunda kalmışlardır. Üstelik yolda bozulup kalan ve başka sebeplerden dolayı duran motorlu araçlarla boğazın tıkanmış olmasına sebebiyet vermiştir. Bu yüzden geri çekilme güçleşmiş ve birliklerin zaman, malzeme ve insan kaybetmelerine sebep olmuştur. Bu arada Amerikan Taburu da tıkanan yol yüzünden araçlarından inerek bu boğazı Türk birlikleriyle beraber muharebe ederek açmaya mecbur kalmıştır.²⁸⁷

Öncelikle Kunuri'de Amerikan Alayına ait bir topçu bataryası, muhtemelen Tugayla beraber bulunan piyade taburundaki gözetleyiciler yardımıyla ay ışığı sayesinde düşmanın elinde bulunan sırtları ateş altına almıştır. Bu topçu ateşleri sayesinde düşman ateşlerinin hafiflemesine çok etkili olmuştur. 30 Kasım 1950 günü saat 03.00 civarında boğazın üstüne gelen dört uçaklı bir hava kuvveti, önce aydınlatma bombalarıyla ortalığı aydınlatmış sonra makineli tüfek, roket ve tahrip bombalarıyla isabetli bir şekilde düşmanın tuttuğu sırtları bombalamışlardır. Amerikan Taburundaki taktik hava kontrol müfrezesinin bu bombardımanı idare ettiği anlaşılmaktadır. Tugayın kadrosunda da iki pilotu bulunmaktadır. Fakat ne onlar ne de Tugaydaki diğer kimseler bunların kadroya ne maksatla konulduğunu o tarihte bilemiyordu. Başka hiçbir teçhizatları da yoktur. Sonra onların taktik kontrol müfrezesi elemanları olduğu anlaşılmıştır. Hava kuvvetlerinin yerdeki birlikleri desteklemesinin mükemmel örneklerine şahit olunmuştur. Hava bombardımanına belki ilk defa maruz kalan düşman, adam akıllı sindirilmiştir.²⁸⁸

Bu sırada 2'nci Amerikan Tümeni topçusunun da düşmanın tuttuğu yerlere ve hâkim tepelere tesirli ateş yaptığı görülmüştür. Topçu ateşleri ve Kunuri'den gelen 2'nci Tümen tanklarının boğazı batıdan zorlamaları sayesinde düşman ateşi hafiflemiş ve sonra tamamen kesilmiştir. Ateşlerin tamamen kesilmesini fırsat bilen Türk ve Amerikan birlikleri yürüyüşe devam ederek nihayet boğazdan çıkabilmişlerdir. Bu

²⁸⁶ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-35; *Kore Harbi'nde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)*, s. 133.

²⁸⁷ *Kore'de Türk Muharebeleri*, s. 69.

²⁸⁸ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-35.

sırada mevziye giren iki Türk uçaksavar topunun düşmanın tepeye yerleşmiş bulunan makineli tüfeklerine tesirli ateş etmesi de birliklerin boğazdan Yuru düzlüğüne çıkmalarına yardım etmiştir. Bu arada bir kısım Türk birlikleri 38'inci Amerikan Alayının gönderdiği tank ve kamyonlardan faydalanarak yaya ve bindirilmiş olarak karışık bir hâlde 30 Kasım 1950 günü Kunuri'ye gelmiştir.²⁸⁹

Çekiliş için Kunuri'de son durumu inceleyen Tugay Komutanı Tuğgeneral Tahsin Yazıcı, Tugayın Kunuri'de toplanmış olan kısımlarına, verdiği şifahi emirle, ilk toplanma yeri olarak Sunchon üzerinden Pyongyang'ı göstermiştir.²⁹⁰

Kunuri dolaylarından güneye gitmek için biri Sunchon Boğazı, diğeri daha batıda Anju üzerinden geçmek üzere iki yol vardır. 2'nci Amerikan Tümen Karargâhıyla bazı kısımları, Türk Tugay Karargâhının geri kademesi ve bazı Türk birlikleri Sunchon Boğazı yolunu takip etmişlerdir. Fakat Tokchon ve Kaechon dolaylarından güneybatıya doğru ilerleyen düşman daha önce bu boğazı tutmuş ve kesmiştir. Bu sebeple Sunchon Boğazı da ancak Türk ve Amerikan birliklerinin kendilerine ve Amerikan Tümeninin Karargâhına yol açmak için, küçük gruplarla yaptıkları çetin ve çok kanlı mücadeleler sayesinde geçilebilmiştir. Türk ve Amerikan birlikleri bu boğazdan geçmek için genellikle, insan ve malzemece mühim zayıat vermişlerdir.²⁹¹

Tugay Komutanı, Tugay Karargâhının Birinci Kademesi, Topçu Taburu ve Anju yoluna sapan diğer Türk ve Amerikan birlikleri, Anju yolundan çekilerek hiçbir tacize uğramadan Pyongyang'a varmıştır. Çünkü ordunun sağ yan ve gerisini sarmaya çalışan düşman, daha batıda bulunan bu yola henüz ulaşamamıştır. Bu suretle Tugay, 1 Aralık 1950 sabahından itibaren burada toplanmaya başlamıştır.²⁹²

Burada ilk alınan raporlara göre Türk Tugayının şehit, yaralı ve kayıp olarak zayıatı personel toplamının yaklaşık % 20'sine varıyordu. Silah, araç ve malzeme kaybının ise %70 civarında olduğu tespit edilmiştir. (EK-15)²⁹³

²⁸⁹ ATASE KHK, K.: 7, G.: 4, B.: 4-35.

²⁹⁰ Yazıcı, *age*, s. 196.

²⁹¹ *age*, ss. 195-197.

²⁹² ATASE KHK, K.: 5, G.: 3, B.: 3-3.

²⁹³ ATASE KHK, K.: 152, G.: 81, B.: 81-14; K.: 7, G.: 4, B.: 4-35.

3.3.10. Kunuri ve Sunchon Boğazları Muharebelerinin Askerî Harekât Prensipleri Açısından Değerlendirilmesi

Çin birlikleri Kunuri ve Sunchon boğazlarının hâkim yerlerini Birleşmiş Milletler Ordusundan önce tutmayı başarmıştır. Çin birlikleri yaptığı karşı taarruz hamlesinde düşmanı olan 8'inci Orduyu kuşatarak imha etmeyi esas alan bir taarruz harekâtı icra etmiştir. Yaptığı bu harekâtın hedeflerini de çok iyi belirlemiştir. Geri çekilmek zorunda kalan 8'inci Ordunun geri çekilme istikameti bu boğazdan geçmek zorundadır çünkü Kore'nin coğrafi yapısı geniş bir alandan ziyade dar boğazlardan geçişe müsaade ediyordu. Arazi etüdü çalışmasını iyi yapan Çin, geri çekilme istikametindeki bölgeleri tutmuştur. Bu sayede 8'inci Orduya bu bölgelerde çok zayıat verdimiştir. Hedeflerini ele geçirilmesi mümkün bölgelere yönlendiren Çin birlikleri hedef prensibine uygun bir şekilde hareket etmesini bilmiştir.

Taarruz prensibini de bu bölgedeki muharebelerde çok iyi tatbik eden Çin birlikleri, geri çekilme istikameti olan bu iki boğazı da tutarak inisiyatifi elinde tutmayı başaramıştır. Çin birlikleri karşı taarruza geçtiği ilk günden bu yana her zaman inisiyatifi elinde tutmayı başarmış ve bu başarısını devam ettirmiştir. Elindeki inisiyatifi bulunduran Çin birlikleri bu sayede ele geçirdiği avantajları kullanmayı başarmıştır. Geri çekilmeye mecbur ettiği 8'inci Ordunun geçeceği bu boğazları daha önceden tutarak bu avantajı çok iyi kullanmış ve 8'inci Orduya yüksek miktarda personel ve malzeme zayıatı verdimiştir.

Manevra prensibine göre muharebe gücünün esnek bir şekilde kullanılmasıyla düşmanın elverişsiz bir durumda yakalanması esastır. Çin birlikleri süratle geri çekilme bölgelerine manevra yapmış ve düşmanı olan 8'inci Ordu birliklerini çok elverişsiz bir durumda Kunuri ve Sunchon Boğazlarında yakalamayı başarmıştır.

8'inci Ordu, düşman tarafından kuşatılmamak ve imha olmamak maksadıyla Kunuri ve Sunchon boğazları üzerinden geri çekilmesini yapmıştır. Geri çekilme istikameti üzerinde bu iki boğazı kullanması zorunludur çünkü arazi yapısı başka bir çekilme istikametine müsaade etmiyordu. Geri çekilme yollarının daha önceden emniyete alınması gerekirken böyle bir hedef belirlemeyen 8'inci Ordu Karargâhı birliklerini düşman ateşi altında çekilmeye mecbur bırakmıştır.

8'inci Ordu birlikleri inisiyatifi Çin'in karşı taarruzu karşısında kaybetmiştir. Savaş esnasında bu duruma düşen bir birlik taarruz prensibine göre inisiyatifi ele

geçirinceye kadar savunma düzenine geçebilir. Savunma düzenine geçmeyi hedefleyen 8'inci Ordu, geri çekilme yollarını emniyete alarak kaybettiği bu inisiyatifi daha çabuk bir zamanda kazanabilirdi. Fakat inisiyatifi kaybeden 8'inci Ordu bunu kazanmayı başaramamıştır.

8'inci Ordu birliklerinin Kunuri ve Sunchon Boğazlarından yaptığı geri çekilme harekâtında askerî harekât prensiplerinden manevra prensibine uygun şekilde hareket ettiği anlar olmuştur. Manevra prensibi gereğince etkili bir ateş ile süratli bir manevra tatbik edilmesi gerekmektedir. 8'inci Ordu birlikleri geceleyin ay ışığından faydalanmak suretiyle topçu atışları ile Çin birliklerini ateş altına almıştır. Aynı zamanda hava üstünlüğünü elinde bulunduran 8'inci Ordu, aydınlatmayı müteakip hava harekâtı ile de düşmanı belirli bir süre sındırmıştır. Yaptığı bu topçu ve hava harekâtı sayesinde düşmanın dengesi bozulmuştur. Bu sayede manevra yapma imkânı bulan 8'inci Ordu birlikleri ve 1'inci Türk Tugayı, süratle kuşatma bölgesinden sıyrılmış ve zayıatlarını biraz olsun azaltmıştır.

Gayret birliği prensibine göre muharebe vasıtalarının birçoğuna sahip olmak muharebeyi kazanmak için yeterli değildir. Bu prensipte önemli olan muharebe vasıtalarının istenen amaç doğrultusunda beklenen etkiyi oluşturacak şekilde kullanılmasıdır. Yüksek ateş gücü ve hava üstünlüğü bulunan 8'inci Ordu birlikleri bu muharebe vasıtalarını etkili bir şekilde kullanamamıştır. Çünkü Çin birlikleri yaptığı karşı taarruzda gündüzden ziyade geceleyin hareket etmiştir. Çin birlikleri, bu sayede elindeki tek üstün güç olan insan gücü faktörünü çok etkili bir şekilde kullanmayı başarmıştır. 8'inci Ordu ise elindeki muharebe vasıtalarından uçakları ve topçuları fırsat bulduğu anda ay ışığından ve aydınlatmadan yararlanmak suretiyle kullanabilmiştir. Boğazlardaki geri çekilmede yapılan en etkili ve olumlu hareket bu olmuştur. Tugayın emrine verilen iki pilotun ne maksatla verildiği o zaman için kimse tarafından anlaşılmamış, Kunuri Boğazındaki geri çekilme esnasında Amerikan Taburu hava müfrezesinin bu harekâtı idare ettiği görülmüş ve pilotların neden verildiği anlaşılmıştır. Tugay elindeki bu imkân ve kabiliyeti kullanamamış, elindeki muharebe vasıtalarından tam olarak faydalanamamıştır.

8'inci Ordu Birlikleri emniyet prensibini yapılan karşı taarruzun etkisiyle tam olarak uygulayamamıştır. Bu prensibe göre düşmanın geri çekilme harekâtını bilmemesi gerekmektedir. Bu sayede 8'inci Ordu birlikleri hareket serbestisini koruyacak ve emniyetli bir şekilde geri çekilmesini başarabilecekti. Fakat Çin

birlikleri yapılan bu geri çekilme harekâtını görmüş ve geri çekilme yollarını da tutmayı başarmıştır. Bu sayede 8'inci Ordu birliklerine çok fazla zayıat verdirmiştir.

SONUÇ

Çin ve Japonya gibi büyük devletlerle çevrili Kore Yarımadası stratejik bir konuma sahiptir. Bu stratejik konum yüzünden Çin ve Japonya'nın tarihsel süreç içerisinde yaptığı birçok savaşa ev sahipliği yapmak zorunda kalmıştır. Japonya bir imparatorluk kurmak isterken, Asya'ya açılan kapı olarak her zaman Kore Yarımadasını görmüştür. Asya'ya yaptığı bütün girişimleri Kore üzerinden olmuştur.

İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesiyle beraber Japon egemenliği altında bulunan Kore dönemin iki büyük devleti ABD ve Sovyet Rusya tarafından işgal edilmiştir. Bu iki devlet sınır olarak kendilerine 38'inci paraleli kabul etmişlerdir. Bu işgali müteakip Sovyet Rusya tarafından Komünist yayılmacılığı çerçevesinde Kore'nin kuzey kesimleri bu düşünce altına alınmıştır. 38'inci paralelin güney kesiminde ise ABD düşüncesi etrafında daha demokratik bir düzen ortaya çıkmıştır. Bu iki kesimde düşünce ve görüş ayrılığının oluşması nedeniyle kutuplaşma ve farklılaşma meydana gelmiştir.

Birleşmiş Milletlerin çaba ve girişimleri sonucunda her iki tarafta da ABD ve Sovyet Rusya'ya ait birlikler geri çekilmiştir. Fakat kuzey kesimdeki komünist yayılmacılığı burayı terk etmemiştir. Bu sebeple 24 Haziran sabahı Kuzey Kore hızla Güney Kore'ye taarruz etmiş ve işgale başlamıştır. Kuzey Kore'nin askerî gücü Sovyet Rusya'nın yardım destekleriyle çok iyi bir noktaya gelmiştir. Böyle bir taarruz karşısında hazırlıksız olan Güney Kore ise bu taarruza karşı koyamamış ve başkent Seul dâhil kaybetmiş ve geri çekilmek zorunda kalmıştır. Birleşmiş Milletler ABD öncülüğünde bu taarruza karşı çıkmak maksadıyla bir Birleşmiş Milletler Ordusu kurmaya başlamış ve Birleşmiş Milletlere üye devletlerden de yardım talep edilmiştir.

Bu arada Japonya'da bulunan bazı Amerikan birlikleri General Mc Arthur'un emir komutasında Güney Kore'ye çıkarma yapmıştır. Kuzey Kore'nin şiddetli taarruzları karşısında Pusan Limanına kadar geri çekilmek zorunda kalan Güney Kore ve ABD birlikleri burada savunma hattı tesis etmişlerdir. General Mc Arthur stratejik bir çıkarma olan İnchon Plajına çıkarma yaparak Kuzey Kore birliklerini çembere almayı başarmış ve süratle karşı taarruz icra ederek Kuzey Kore birliklerini imha etmiş

veya esir almıştır. 15 Eylül 1950’de başlayan İnchon çıkarmasından sonra çok kısa bir sürede Birleşmiş Milletler Ordusu Kuzey Kore’yi güneyden geri atmış ve Kuzey Kore’nin iç kesimlerine kadar ilerlemeyi başarmıştır. Kasım ayının üçüncü haftasına gelindiğinde Birleşmiş Milletler Ordusu neredeyse Yalu nehrine kadar ilerlemeyi başarmıştır.

Kore Savaşı bu şekilde ilerlerken, Türkiye Cumhuriyeti Birleşmiş Milletlerin Güney Kore için yaptığı yardım çağrısına olumlu cevap veren ilk ülkelerden biri olmuş ve birlik göndermek maksadıyla gerekli hazırlıklara başlamıştır. Kore Savaşına gönderilecek bu birliğin Tugay seviyesinde olmasına karar verilmiş ve Tugay Komutanı olarak da Tuğgeneral Tahsin Yazıcı atanmıştır. Tugay Komutanı emir komutasında Ankara Etimesgut ilçesinde gerekli hazırlıkları tamamlayan Türk Tugayı Kore’ye gemilerle hareket etmek üzere İskenderun’a hareket etmiştir. Türk Tugayı Amerika’ya ait gemilerle Kore’ye hareket etmişlerdir. Türk Tugayı Kore Savaşı’nda ABD Ordusuna ait silah ve mühimmat ile savaşıcağı için bu silahların eğitimini almış ve gemi yolculuğunda da bu eğitimlerine devam etmiştir.

Üç katile halinde yolculuğa çıkan Türk Tugayı 20 Ekim 1950’de Kore topraklarına ulaşmıştır. Kore topraklarına ulaşan Türk Tugayı savaş hazırlıklarını yapmak ve bütünlemelerini tamamlamak maksadıyla Kore’nin Teagu şehrine yerleşmiştir. Yapılacak genel taarruzda 9’uncu Kolordunun ihtiyat görevini alan Türk Tugayı Kunuri bölgesine hareket etmiştir.

24 Kasım’da genel bir taarruz ile Kuzey Kore’den bütün Kore birliklerini atmak maksadıyla başlayan taarruz, 26 Kasım’da Çin’in karşı taarruzu ile karşılaşmıştır. Çin’in yoğun taarruzları karşısında, doğu kesimde taarruz eden 2’inci Güney Kore Kolordusu mağlup olarak geri çekilmek zorunda kalmıştır. Bu çekilme neticesinde ABD 9’uncu Kolordusunun sağ yanı açılmış ve kuşatma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır.

Sağ yanı açılan, kuşatma tehlikesiyle karşı karşıya kalan 9’uncu Kolordu, ihtiyatı olan Türk Tugayını öne sürmüştür. Türk Tugayı burada 26 Kasım – 1 Aralık arasında Çin’in birlikleri ile çok çetin muharebeler yapmıştır. Türk Tugayının burada icra ettiği Wawon Muharebesi, Sinnimni Baskını, Kaechon Muharebesi, Kunuri ve Sunchon Boğazları Muharebeleridir. Türk Tugayı bu muharebelerde çok üstün düşman kuvvetlerine karşı subay, astsubay ve erlerinin hayatlarını hiçe sayan bir fedakârlık ile

yalnız başına düşmanla muharebe etmiştir. Bu muharebelerde ağır zayıtlar vermesine rağmen 9'uncu Kolordunun yan ve gerilerine ilerlemek isteyen düşman kuvvetlerine karşı koyarak görevini yapmış ve 8'inci Ordunun geri çekilmesi için üç günlük bir zamanı kazandırmıştır.

Tugay Komutanı Tuğgeneral Tahsin Yazıcı Kunuri Muharebelerinden sonra 1 Aralık 1950 günü 9'uncu Kolordu Komutanını ziyaret ettiğinde Kolordu Komutanı; Türk Tugayının yaptığı muharebeler sayesinde düşmanın üç gün geciktiğini ve bu sayede 8'inci Ordunun yandan bir tehlikeye uğramadan düzenli bir şekilde çekildiğini ifade etmiştir. Ayrıca düşmanın Tokchon bölgesinde sekiz tümenlik bir kuvvet topladığını ve bu kuvvetlerle 8'inci Ordunun sağ yan ve gerisini kuşatmak istediğini ve bu düşman kuvvetinin önemli bir kısmını Türk Tugayına yüklenmiş bulunduğunu eklemiştir

Türk Tugayının burada icra ettiği ilerleme harekâtları, muharebeleri ve geri çekilme harekâtları askerî harekât prensipleri açısından değerlendirilmiştir. Türk Tugayının icra ettiği muharebelerin askerî harekât prensipleri açısından değerlendirilmesinin daha iyi anlaşılması için askerî harekât prensipleri açıklanmıştır. Bu prensipler hakkında dünya edebiyatında yazılmış birçok kaynak olmasına rağmen, Türkçe yazılmış özgün bir kaynak bulunmamaktadır. Bu açıdan askerî harekât prensiplerinin açıklandığı yerlerde daha çok yabancı kaynaklar kullanılmak zorunda kalınmıştır. Bu prensiplerin açıklandığı kısım Türkçe kaynak açısından özgün bir yer olmuştur.

Türk Birliklerinin Kore'de icra ettiği muharebelerin hepsi tarihsel açıdan irdelenmiş ve bu konuda birçok doktora ve yüksek lisans tezi yazılmasına rağmen askerî bir açıdan değerlendirilmesi yapılmamıştır. Bu çalışmada 1'inci Türk Tugayının sadece Kunuri Muharebeleri değerlendirilmiş, katıldığı diğer muharebelerin ise değerlendirilmesi yapılmamıştır. Başka bir çalışmacı tarafından Türk Tugaylarının icra ettiği diğer muharebelerin de askerî açıdan değerlendirilmesi uygun olacaktır.

Türk Tugayının Kunuri Muharebelerindeki gösterdiği başarı ve kahramanlık sadece bir tesadüf değildir. Askerlik sanatını tam anlamıyla icra eden Tugay Komutanı, Karargâhı ve tüm Tugayı bu övgüleri sonuna kadar hak etmiştir. Askerî Harekât Prensipleri açısından değerlendirilen Kunuri Muharebelerinde görüyoruz ki Türk Tugayı birçok noktada bu prensipleri doğru uygulamış ve başarıya ulaşmıştır.

Zamanın Teftiş Heyeti Başkanı Korgeneral Şahap Gürler 24 Aralık 1950 tarihinde Türk Tugayını ziyaret etmek ve denetlemek maksadıyla Kore'ye gitmiştir. Bu ziyaret esnasında Birleşmiş Milletler Komutanı General Mc Arthur'u da ziyaret etmiştir. Bu ziyaret esnasında General Mc Arthur Türk Tugayı hakkında şunları söylemiştir: *“Türk Tugayını taarruzdan önce geri bölgede temizle harekâtında biraz daha bileyecek, müteakiben kendilerini göstermesi için daha sonra fırsat verecektim. Fakat zor durumda kalınca elimdeki tek kuvvet olan Türk Tugayını cepheye sürmek zorunda kaldım. Bilenmemiş sandığım bu kuvvet meğerse elimdeki en keskin silahmış. Onlar olmasaydı ordumla beraber çok zor duruma düşecek belki de mahvolacaktım.”*²⁹⁴Birleşmiş Milletler Ordusu Komutanı Mc Arthur ile Korgeneral Şahap Gürlerin konuşması istifade edilmesi maksadıyla EK-16'da sunulmuştur.

Türk Tugayının Kunuri Muharebeleri tüm dünya basınında da büyük ilgi görmüş ve Türk Tugayı'nın Kunuri'deki başarılı muharebelerinden övgüyle bahsetmiştir. Hiçbir savaşa katılmamış genç nesil, Kunuri Muharebelerinde başarılı bir imtihan vererek atalarına layık olduklarını tüm dünyaya bir kez daha ispatlamışlardır.

²⁹⁴ ATASE KHK, K.: 13, G.: 16, B.: 16-24.

KAYNAKÇA

1. Arşiv Belgeleri

Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, Kore Harbi Koleksiyonu.

2. Meclis Tutanakları

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 9, Toplantı Olağan, C.I (Haziran 1950): ss. 311-312.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 9, Toplantı Olağan, C.I (Haziran 1950): s. 313.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 9, Toplantı 1, C. 2 (Kasım 1950): ss. 214-215.

3. Tezler

Avcı, Ahmet. *Kore Savaşı'nda Türk Ordusu* Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.

Demir, Meltem. *İstanbul'da Yaşayan Kore Savaşı Gazileri Üzerine Sözlü Tarih Çalışması* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2018.

Eken, Fatih. *Sun Zi Savaş Sanatı'nın Çin Tarihindeki Yeri ve Önemi* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.

Elmas, Ahmet. *Kore Savaşı'nda Türk Ordusu* Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, 2004.

Güven, Cüneyt. *Sebepler ve Sonuçlarıyla Kore Savaşı ve Türkiye* Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

Karacaova, Tuncay. *İstanbul Basınında Kore Savaşı* Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Ordu, Mehmet Kürşad. *Amerikan Kamuoyunda Kore Harbi (1950-1953)* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, 2008.

Özateş, H. Hakan. *Türk Basınında Kore Savaşı* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Savcı, Mehmet. *Kore Savaşına Katılan Türk Birlikleri* Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, 2018.

4. Kitap ve Makaleler

Alger, John I. *Definitions and Dopctrine of the Military Art*. New Jersey: Avery Publishing Group, 1985.

Appleman, Roy E. *South To the Naktong, North To the Yalu*. Washington DC: Center of Military History, United States Army, 1992.

Armaoğlu, Fahir. *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1995 Cilt I-II*. Ankara: Alkım Yayınevi, 2005.

Armed Forces Staff College. *The Joint Staff Officer's Guide (AFSC Pub 1)*. Norfolk, Virginia: National Defense University Press, 1991.

Artuç, İbrahim. *Kore Savaşlarında Mehmetçik*. İstanbul: Kastaş A.Ş. Yayınları, 1990.

Bozdağ, İsmet. *Zafer ve Şerflerle Dolu Bir Hayat Celal Bayar*. İstanbul: Tercüman Yayınları, 1986.

Calvo, Alex. «A Faraway War: The Turkish Brigade In Korea.» Aksu, Kenan. *Turkey: A Regional Power in the Making*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing, 2013. 206-229.

Clausewitz, Carl Von. *On War*, trans. Michael Hoear and Peter Paret. New Jersey: Princeton University Press, 1989.

Çavdaroğlu, Burhan Erhan. «Askeri Dönüşüm Çağında Mercidabık ve Ridaniye Savaşları Üzerine Bir Tahlil.» *Ulak Bilge Sosyal Bilimler Dergisi* 5.14 (2017): 1269-1284.

Denizli, Ali. *Kore Harbi'nde Türk Tugayları*. Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1994.

—. *Kore Savaşı 1950-1953*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2010.

Dora, Celal. *Kore Savaşı'nda Türkler 1950-1951*. İstanbul: İsmail Akgün Matbaası, 1963.

- Erdoğdu, Hikmet. *Avrupa'nın Geleceğinde Türkiye'nin Önemi ve NATO İttifakı*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2004.
- Eslen, Nejat. *Tarih Boyu Savaş ve Strateji*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2009.
- Falwell, Marshall L. *The Principles of War and Solution of Military Problems, War and Doctrine*.
- Foch, Marshal. *The Principles of War, trans. Hilaire Belloc*. New York: Henry Holt And Company, 1920.
- Fuller, JFC. *The Foundations of Science of War*. Fort Leavenworth: US Army Command and General Staff College Press, 1993.
- Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı. *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)*. Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1975.
- Genelkurmay Personel Başkanlığı Askeri Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı. *Kore'de Türk Muharebeleri*. Ankara: Genelkurmay Basımevi, 2012.
- Gönlübol, Mehmet. «Olaylarla Türk Dış Politikası.» Gönlübol, Mehmet, ve diğerleri. *1945-1965 Dönemi*. Ankara: Siyasal Kitabevi, 1996.
- Harrelson, Lonnie R. *The Principles of War: Valid Yesterday, Today and Tomorrow*. Norfolk: National Defense University Norfolk Joint Advanced Warfighting School, 2005.
- Hart, B.H. Liddell. *Strategy*. Meridian Book, 1991.
- Headquarters Department of the Army. *US Army Field Manual Operations (FM 100-5)*. Washington D.C., 1993.
- Johnsen, William T. , ve diğerleri. *The Principles of War In The 21st Century: Strategic Considerations*. US Army War College Strategic Studies Institute, 1995.

Joints Chiefs of Staff Publications. ***JP-1 Doctrine for the Armed Forces of the United States***. 2013.

Kamel, Ayhan. ***1923'ten Günümüze Türk Dış Politikası ve Diplomasisi***. İstanbul: İnkılap Kitabevi, 2014.

Kissinger, Henry. ***Diplomasi***. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2002.

M.M.V.E.U.Rs. Harp Dairesi Resmi Yayını. ***Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953) Özet***. Ankara: E.U. Basımevi, 1959.

Mallick, P.K. ***Principles of War: Time for Reread***. New Delhi: Center for Land Warfare Studies, 2009.

Mccune, Shannon. ***Korea's Heritage A Regional and Social Geography***. Vermont: Charles E. Tuttle Company, 1956.

Mossman, Billy C. ***Ebb and Flow: November 1950-July 1951***. Washington D.C.: Center of Military History, US Army, 1990.

Oran, Baskın. ***Türk Dış Politikası Cilt I: 1919-1980***. İstanbul: İletişim Yayınları, 2004.

Öke, Mim Kemal. ***Unutulan Savaşın Kronolojisi: Kore 1950-53***. İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 1990.

Paret, Peter, Gordon A. Craig ve Felix Gilbert. ***Makers of Modern Strategy from Machiavelli to the Nuclear Age***. Princeton: Princeton University Press, 1986.

Sander, Oral. ***Siyasi Tarih 1918-1994***. Ankara: İmge Kitabevi, 2005.

Sangcheol, Kwon, ve diğerleri. ***Geography of Korea***. Seoul: Seoul Selection, 2016.

Sel, Lütfi. ***Kore "Kore'de Cereyan Eden Muharebelerden Alınan Dersler"***. Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1979.

Stueck, William. ***The Korean War: An International History***. New Jersey: Princeton University Press, 1995.

Sunalp, Turgut. ***Kore Harbi***. İstanbul: Harp Akademileri Yayınları, 1954.

- Toker, Metin. ***DP'nin Altın Yılları 1950-54***. İstanbul: Bilgi Yayınları, 1990.
- Tzu, Sun. ***Savaş Sanatı***, çev. Pulat Otkan-Giray Fidan. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2015.
- Uçarol, Rıfat. ***Siyasi Tarih 1789-2001***. Der Yayınları, 2006.
- United States Army Center of Military History. ***Korea 1950***. Washington D.C.: Government Printing Office, 1997.
- Uyar, Mesut ve Serhat Güvenç. «**One Battle and Two Accounts: The Turkish Brigade at Kunuri in November 1950** .» *Journal of Military History* (2016): 1117-1147.
- Woodhouse, Dale B. ***Operational Lessons Learned in the Korean War***. Kansas: United States Army Command and General Staff College, 2011.
- Yalta, Bahtiyar. ***Kunuri Muharebeleri ve Geri Çekilmeler***. Ankara: Kıvılcım Matbaası, 2005.
- Yazıcı, Tahsin. ***Kore Birinci Türk Tugayında Hatıralarım***. İstanbul: Ülkü Basımevi, 1963.
- Yılmaz, Veli. ***Yakın Dünya Harp Tarihi Özetleri***. İstanbul: Harp Akademileri Yayınları, 1993.
- Yücel, Erhan. ***Kore Harbi Kore Türk tugayı ve BM Askerlerinden Alınan Dersler***. Ankara: EDOK Yayınları, 2001.

5.Sürelî Yayınlar

Akşam Gazetesi

Cumhuriyet Gazetesi

Hürriyet Gazetesi

Milliyet Gazetesi

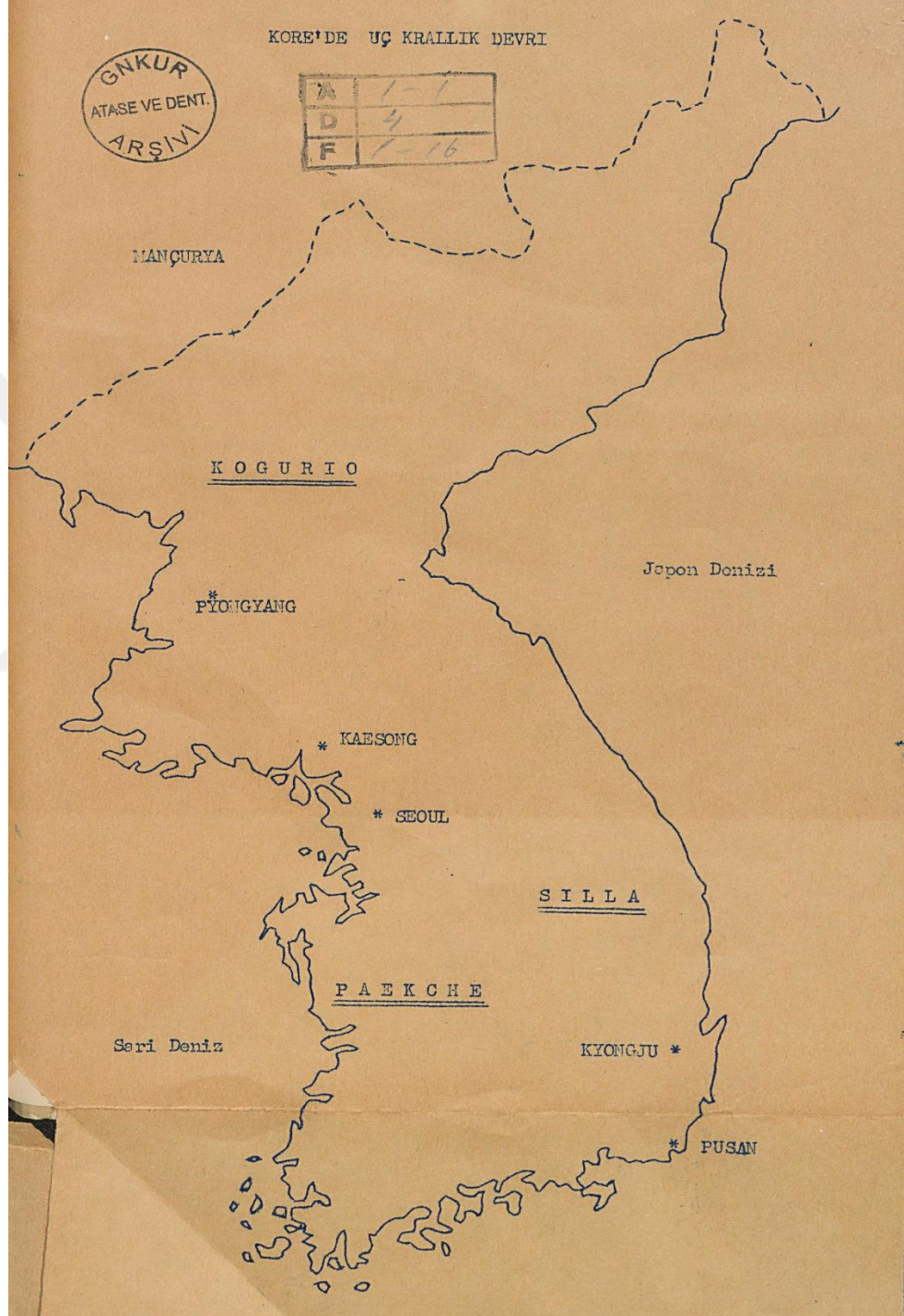
Ulus Gazetesi

Zafer Gazetesi

EKLER

EK-1: Kore'de Üç Krallık Dönemi

Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, **Kore Harbi Koleksiyonu**, Kutu:140, Gömlek:23, Belge:23-16.

EK-2: Kuzey Kore'nin Taarruzu

2022
21140
G.22
Q.22-7

-12-

Bu Tümenlerin kurulması, eğitim merkezlerinde bulunan bütün personeli yutmıştı. Taarruza tekaddüm eden günlerde Kuzey Kore'de 12 Piyade Tümeni, 2 hudut Tugayı, bir kaç tank Alay ve Taburu kurulmuş bulunuyordu. 11 bin mevcutlu Tümenlerin silah ve malzemesinin çoğu Rus malı idi. Kumanda mevkilerinde Çin ve Sovyet Ordularında çalışmış tecrübeli subaylar bulunmakta idi.

b. Güney Kore'de.

Güney Kore'deki hazırlıklar zayıftı. Harp başlamadan evvel Güney Kore Cumhuriyeti Ordusu, ikişer veya üçer Alaylı ateş kudretleri zayıf 8 Piyade Tümenine den ibaretti. Orduda Tank yoktu. Tümen personel mevcutları, takviyeli bir Piyade Alayı kaçırdı. Ordunun kumanda mevkilerinde Japon veya Milliyetçi Çin Ordusunda hizmet etmiş subaylar bulunuyordu.

2. KORE HARBİNİN BAŞLAMASI VE BUGUNE KADAR DEVAM EDEN SAHİHALARI:

a. I se' Safha hareketi.

Baş Kumandan CHOI-YUNG-KUN kumandasındaki Kuzey Kore kuvvetleri; 25 Haziran 950 saat 0400'de ANGIJIN yarım adasını bombardmana başlamakla; Güney Kore'ye taarruza geçmiş bulunuyordu. Aynı gün saat 0800'de Kuzey Kore birlikleri ANGIJIN, Kaesong, CHUNG W B81gelerinden ve 9 yerden 38 nci arz dairesini güneye geçmeye başladılar. Güney Kore Cumhuriyeti bu gün saat 1100'de Kuzey Kore'ye harp ilan etti. 27 Haziran'da WASHINGTON'dan bütün dünyaya hitab eden başkan TRUMAN (Güney Kore Cumhuriyeti Kuzey Kore'nin taarruzuna uğramıştır. Birleşmiş Milletler güvenlik konseyi mütecavizi 38 nci arz dairesi kuzeyine çekilmeye davet ettisinde ileri hareketini durdurmamıştır. Güvenlik konseyi Birleşmiş Milletlerden Güney Kore'ye yardım teklifinde bulunmuştur. Ben Uzak Doğudaki Amerikan Deniz ve hava kuvvetlerine derhal Güney Kore savaşlarına katılmaları emrini verdim. Konseyin arzusu üzerine General M. S. ARTHUR'u Kore kuvvetleri başkumandanlığına tayin ettim.) diye beyanatta bulundu. Birleşmiş Milletler konseyindeki bir çok devletlerde; kara, hava, deniz kuvvetleri ve sihihi yarışım ekipleriyle Kore harbine yardım etmeye hazır olduklarını bildirirler.

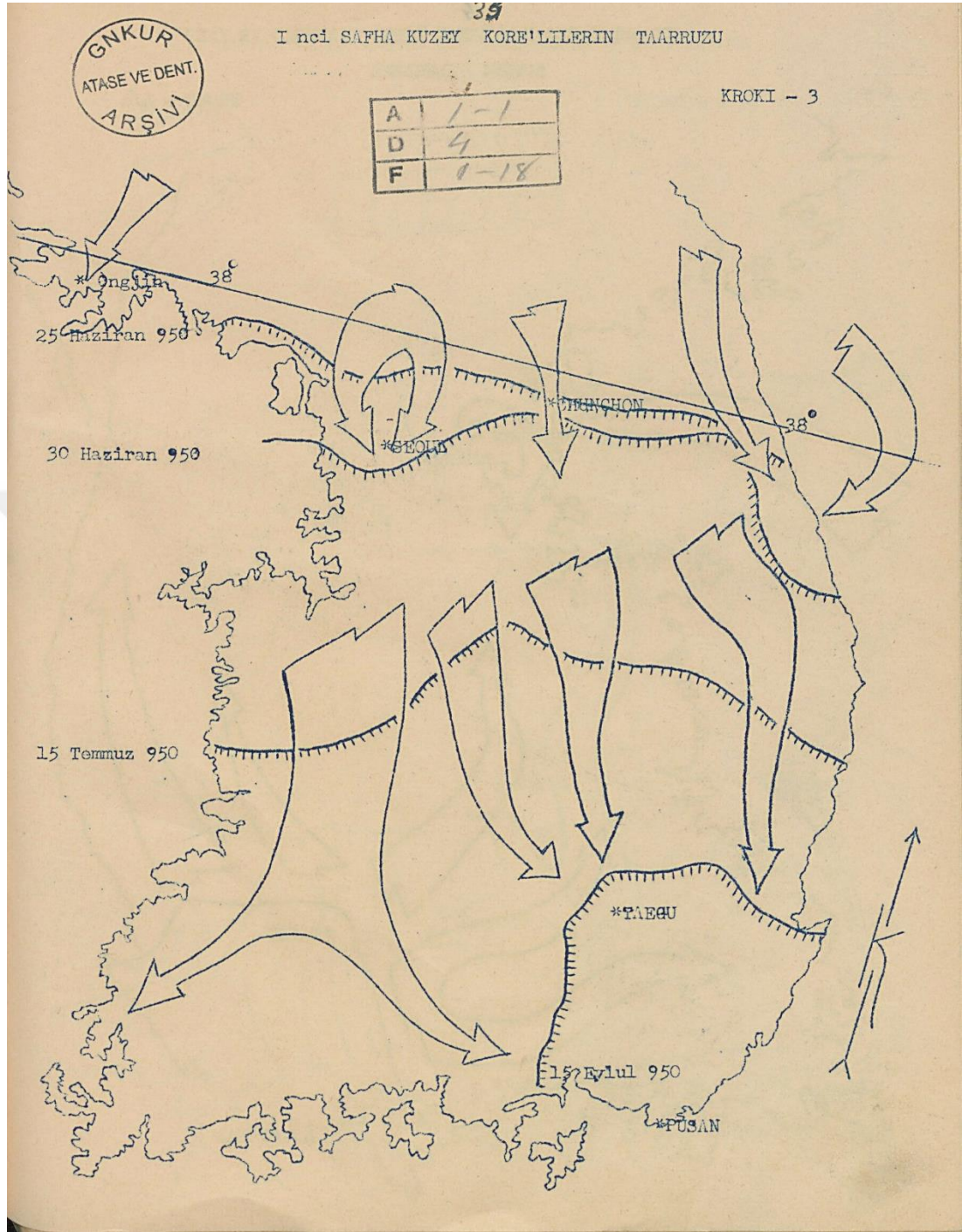
Kuzey Kore Ordusunun taarruzu ciddi bir mukavemetle karşılaşmamış ve Seul 29 Haziran 950'de düşmüştür. Seul'un alınmasından sonra 105 nci Zirhli Tugay Güney Kore Hükümet merkezinin düşmesi sağlayan hareketin 3. kademesinde oynadığı mühim rolden dolayı takdir edilmiş ve birlik 105 nci Zirhli Tümen olarak tanınmıştır.

Bu muharebeler sırasında Amerikan ve İngiliz uçakları, muharebe kudret ve istogü zayıf olan Güney Kore kuvvetlerini destekliyerek harekate müessir olmağa çalışıyorlardı. Birleşmiş Milletler deniz kuvvetleri de kıyıları bombardıman ediyorlardı. Doğu'da 41, batı'da 39 ncu arz daireleri güneyindeki kıyıların abluka ediliği Birleşmiş Milletler tarafından bildirildi.

Seul'u işgal eden Kuzey Kore Ordusu kuvvetlerini tekrar toplatıktan sonra Han nehrini güneye doğru geçti. ve 14 Ağustos'ta Pusan köprü başında Birleşmiş Milletler mukavemeti ile karşılaşmaya kadar güneye doğru ilerlemesine devam etti. Düşmana karşı Amerikan silahlı kuvvetlerinin mukavemeti Temmuz başlarında başlamış, 5 Temmuz'ta 24 ncu Amerikan Tümeninin bütün birlikleri Japonya'dan Kore'ye tayyare ile nakledilerek muharebelere katılmak üzere Güney Kore kuvvetleri saflarında yer almıştı. Bulaahare Amerika'lilerin 25 nci Tümeni ile 1 nci Suvari Tümeni 24 Temmuz'a kadar Kore'ye çıktılar. Bu esnada Birleşmiş Milletler Kumandanlığı kurulmuştu. Ağustos boyunca Birleşmiş Milletler (B.M.) kuvvetleri 2 Amerikan Tümeni, Amerikan Marin Tugayı, 27 nci Britanya Milletler Cemiası Tugayı ile kuvvetlendirilmiş bulunuyordu. Kuzeye doğru büyük bir B.M. taarruzunun planları hazırlanmakta idi. 14 Ağustos 950'de Kore harbinin 1. nci safhasının sonu geldiği zaman, düman olındaki kuvvetlere ilaveten 3 Tümen ve 3 Tugay kurmuştu.

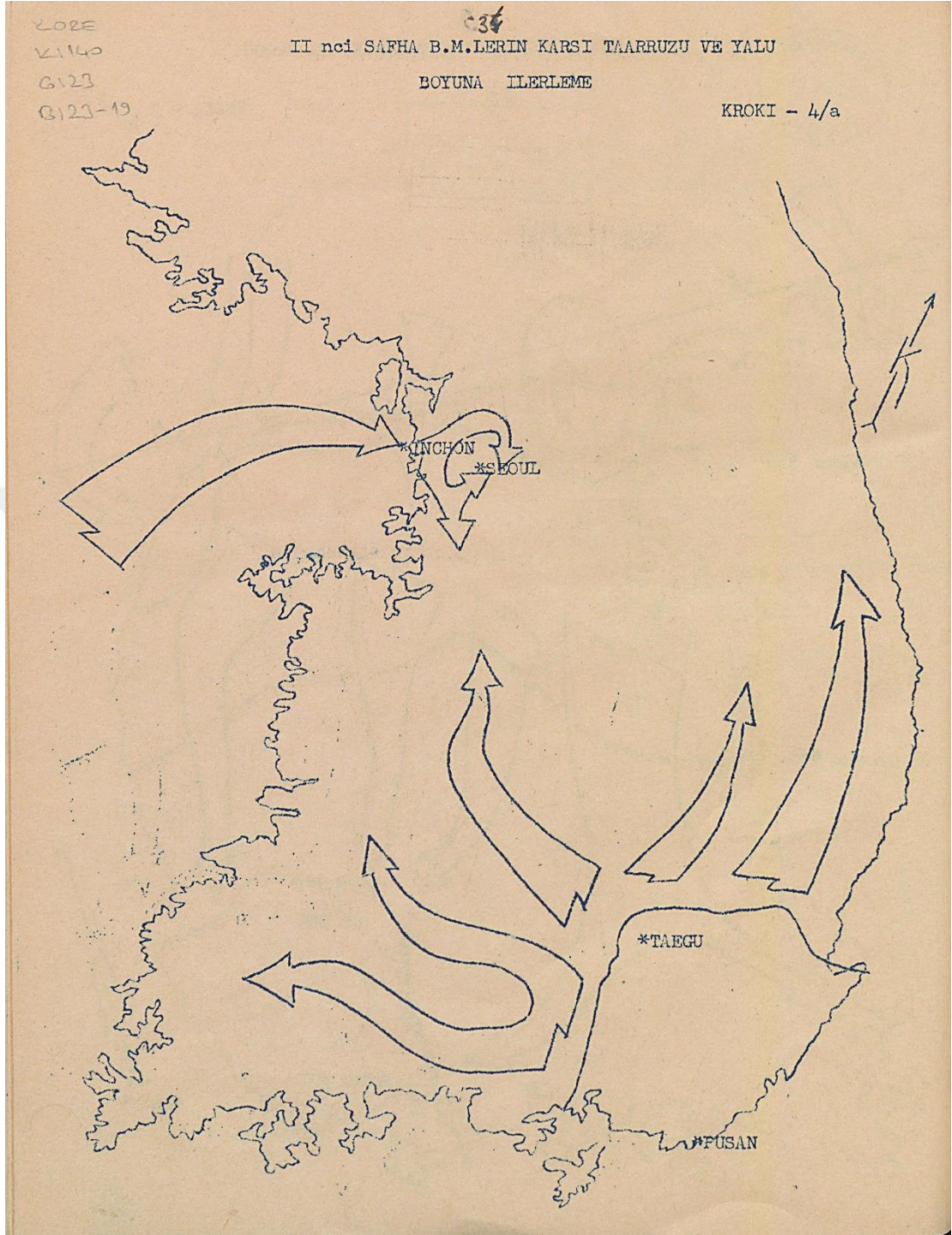
Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, **Kore Harbi Koleksiyonu**, Kutu:140, Gömlek:23, Belge:23-7a.

EK-3: Kuzey Kore Taarruzunun Krokisi

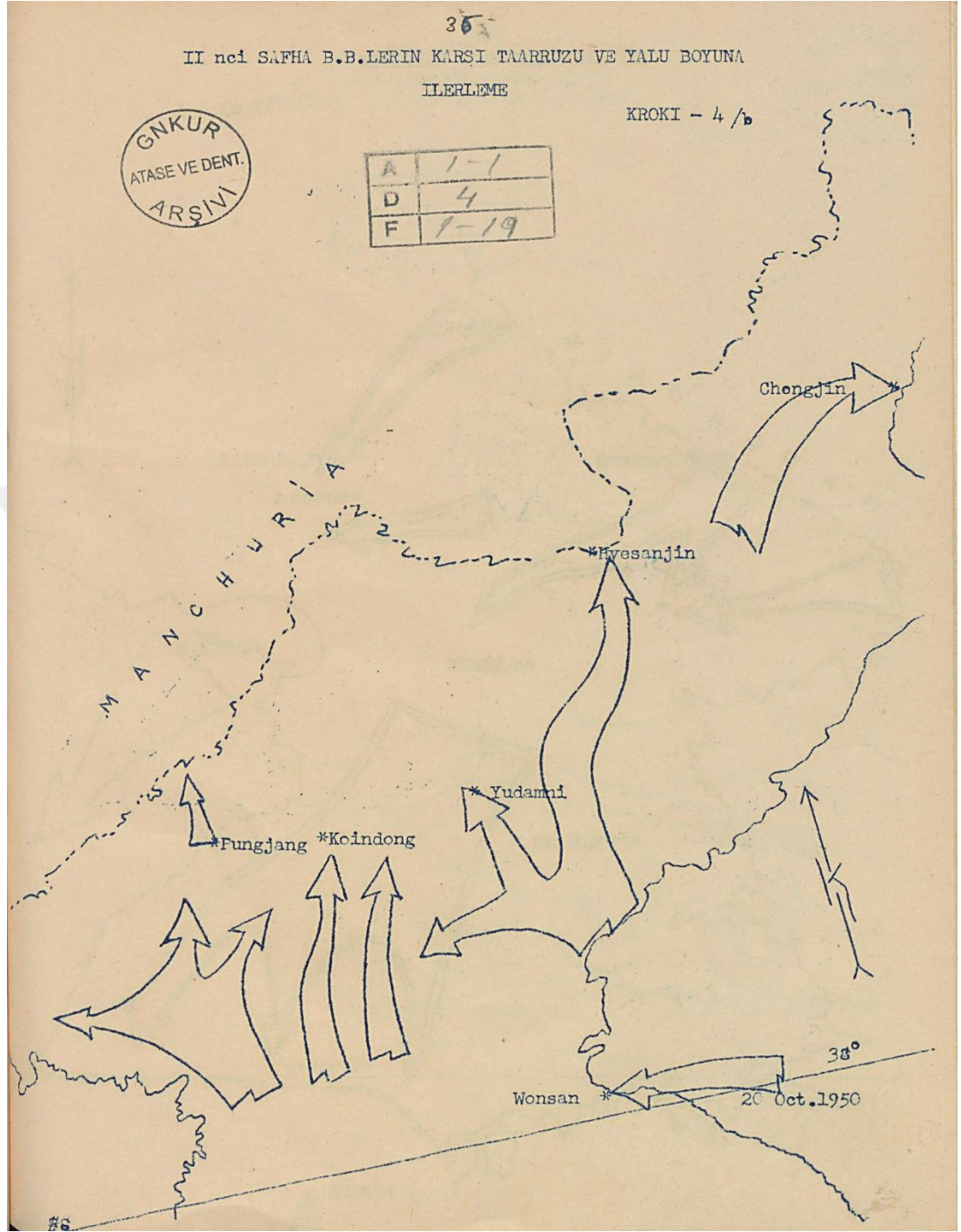
Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, **Kore Harbi Koleksiyonu**, Kutu:140, Gömlek:23, Belge:23-19.

EK-4: İnchon Çıkarması ve Karşı Taarruz

Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, **Kore Harbi Koleksiyonu**, Kutu:140, Gömlek:23, Belge:23-19a.

EK-5: Birleşmiş Milletler Ordusunun Yalu Boyuna İlerlemesi

Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, **Kore Harbi Koleksiyonu**, Kutu:140, Gömlek:23, Belge:23-20.

EK-6:Türk Tugayını Karşılayan Güney Koreliler:

Askerî Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı, *Fotoğraflarla Kore Savaşı'nda Türk Askerî* (İstanbul: Kristal Reklam ve Baskı Hizmetleri, 2016), s.58.

EK-7: Alay Komutanlığı Kademesinin Kaldırılması

Tarih		Bulunduğu yer	VAKALAR	MÜLAHAZAT
Saat	Dak.			
3-11-50		Taegu	1-Ğitime devam edildi.Bl.ler atış yaptılar. 2-241.P.A.Kore Tüfek Silahlı.K.K.lığının 3-Kasım-950 güh III.Ks.30183 /1282 sayılı emirleri ile lav edildi.Her Tb.ayrı,ayrı bir birlik olacaklar ve doğrudan doğruya Tugaya bağlı birer Bağımsız Tb.haline ifrag edildi. Bu hal bütün Sb.lar Gd.liler ve erler arasında derin bir tessüre mucip oldu.Kore'ye gidecek olan Birlik teşekküle başlandığı gündenberi 241.P. Alayına bağlanmış ve bu Alayın şerefli sancağı altında toplanmış bulunduğ u için beklemelik. Bu evvelce Alayın birdenbire lav yakında olacağı muharebe durumu Tugayda esas tutulmuştur. 3-Alay K.Tugay K.M.ni görevi verildi.San- cakta kendisinde kaldı. 4-Alayın diğer bağlı Birlikleri emir esasında yazıldı olduğu şekilde düzeltildi.Ani muhteviyatı ceride dosyadadır. 5-Yemekler iyi ve normal . 6-Lv.ca Amerikalılarca verilen melbusat ve eşya tevzi edildi. 7-Silah verildi.Cephane tevzi edildi. 8-Vuku'at yoktur. I. Tb. K. Harp ceridesini yazan Bnb. 1.Tb.Em.Sb. İmadettin Kuranel Kd.Yzb. Nedim Denizoglu <i>Nedim Denizoglu</i>	

Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, **Kore Harbi Koleksiyonu**, Kutu:5, Gömlek:1, Belge:1-2.

EK-8: Tugayın 25'inci Tümen Emrine Girmesi

T. C.
Genelkurmay Başkanlığı
Şifre Amirliği
Sayı:

TASNİF DIŞI

Çıktığı yer	Tel. Merkez No.	Verildiği T. S.	Alındığı T. S.
Tokyo	297	10/91/950	10/XI/950
Gnkr'a Gld. T. S.	Açıldığı T. S.	Şifrenin No. su	Açanın İsmi
10/XI/950	10/XI/950	508	Cemâl Tan

Genelkurmay Başkanlığına

GNKUR
ATASE
ARŞİVİ

I-Birliğimizin 12/kasımından itibaren
Pyongyangın 32 Km.kuzeyindeki Blgede 25.Tümen Emrinde
Toplanmaları Emir edilmiştir.Yzb.ile Oraya gidiyoruz.
Arz.

E-10/XI/950 ve 508 sayılıdır.

Türk Kh.Hey.BŞK.

M. S. B. Gnkr. Bşk. Özel
Kalemi

Numarası 3707
Tarihi 10-XI-950
İzmit H-1316

HBR-251

Bir Sureti () liğınada
sunulmuştur. C.Tan

2

A	1-6
D	4
F	1-6

Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, **Kore Harbi Koleksiyonu**, Kutu:5, Gömlek:12, Belge:12-8.

EK-9: İlk Zayıatlar

T. C. Genelkurmay Başkanlığı Şifre Amirliği Sayı:		Çıktığı yer	Tel. Merkez No.	Verildiği T. S.	Alındığı T. S.
TASNİF DIŞI		Tokyo (Şifre Tahrirattır)	30/XI/950	30/XI/950	
		Gnkur'a Gld. T. S.	Açıldığı T. S.	Şifrenin No. su	Açanın İsmi
		30/XI/950	30/XI/950	511	Cemâl Tan

Genelkurmay Başkanlığına

Şifre Tahrirattır.

A	7-6
D	4
F	7-9

I-18/Kasım'da Durum:

25. Tümen Kh. Kaeseng da ,Tuğ.Kh.1 ve bağlı birlikler Chetan da,24.A.ile Tuğay sağ aradı Munsannı etannı hamasanyx 27.A.ile aradı Kilsurleeryumyenchangchennı mevkileri tuğaya dahil , Tuğay kendi bölgesinde 18/Kasım'dan itibaren Kuzey değı istikametinde düşman çetecilerini temizleme görevini almıştır.A.Kh.,Tep Tb.(Bir Bt.Neksan) Kukdarıde ,II.Tb. Kh.Pangyedengda ,III.Tb.Kh.Tesanda ,I.TB.dan Bir Bl.Rixx kızı keğı,Bir Bl.de Erry köprülerini keruyer. pyonggang bölgesinde 17.Güney Kere A.Vardır.Tüm.Cebhesi/ nde 12 gurup halinde Takriben 6000 Düşman çetecisi tahmin ediliyorsa da bu rakamlar ekserya mubalagalı çıkmaktadır. 2-639 sıra Numaralı Er Mehmet Affan 18/ kasım'da trenle nakilde Seohl kuzeyindeki istasyonda Nöbet beklerken karanlıkta şehit edildi. 3-intikal esnasında iki kamyon devrilmiş bir kamyon trenle hafifce çarpışmıştır.bu kazalarda Uçs. Cd.Bşçv.Sedat Beran ile 4883 sıra numaralı Er Ali keskin ölmüştür. 4-Tuğay Taegu da iken bir kamyon şeförümüz 8 kereliye çarparak Döredü öldürmüş ve Döredü de yaralamıştır.General şeförlerin 98e inin eğitimce Çek zayıf olduğunu söylemiştir.Arz. 5-20/XI/950 ve 511 sayılıdır. Türk İrtibat Kh.K.

Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, *Kore Harbi Koleksiyonu*, Kutu:5, Gömlek:12, Belge:12-10.

EK-10: Tugayın Temizleme Harekâtı Emrini Alması

T. C. Genelkurmay Başkanlığı
Şifre Amirliği
Sayı:

TASNİF DIŞI

Çıktığı yer	Tel. Merkez No.	Verildiği T. S.	Alındığı T. S.
Tekye	766/68	19/XI/950	19/XI/950
Gnkur'a Gld. T. S.	Açıldığı T. S.	Şifrenin No. su	Açanın ismi
19/XI/950	20/XI/950	510	Cemâl Tan

Genelkurmay Başkanlığına

GNKUR ATASE ARŞİVİ

9/XI/950 ve H.18868I Şifreye C:

I-Kore'den Avdetimde Tuğay İmçin nehri üzerinde Sanguyong ile Tesan arasından kuzey doğu istikametinde iki yanı 25.Tümen Alaylarıyla dayalı olarak 18/kasımdan itibaren temizleme harekâtına başladı.

2-Er Mehmet Affan şehid ,Bşçv.Sedat Beran ile Er Ali keskin kamyon Devrilmesinde Ölü.Arz.

3-19/XI/950 ve 510 Sayılıdır.

Tekye-Mek Arthur Kh.ında
Türk Kh.K.

bir Sureti () liğine sunulmuştur. C.Tan

M. S. C. D. Ö. Ö. Ö.

Numarası	3786
Tarihi	20-XI-950
İmza	H- H13R.

D

A	7-6
D	4
F	7-8

Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, **Kore Harbi Koleksiyonu**, Kutu:5, Gömlek:12, Belge:12-2.

EK-11: Tugayın Tokchon'a İlerleme Harekâtı Emrini Alması

X - ابراهيم
ابراهيم
بازينلى (مىر خىلى ئۆمىچى)

GİZLİ

ATASE
ARŞİVİ

IX uncu Amerikan Kolordusu
HAPPOCHAM YD 422952, KORE
261630 / 1 Kasım 50

Harekât emri No.10
Harita: Kore, 1:250,000

1. 1 inci Türk Silahlı Kuvvetler Kumandanlığı ^{gecikme için} ~~derhal~~ KUNU-RI (YD4898) - TOKCHON (BV6904) yolu ile harekete geçecek ; TOKCHON bölgesini ^{Piyade} ve TOKCHON ile BV6212 deki 2 inci Amerikan Tümeni hududu arasındaki yolu emniyette bulunduracak ve solundaki 2 inci Amerikan Piyade Tümeni ile irtibatı temin ve devam ettirecektir.

2. Bu emir alınır alınmaz, 1 inci Türk Silahlı Kuvvetler Kumandanlığı Topçu Taburu ; 1 inci Türk Silahlı Kuvvetler Kumandanlığının emrine girecektir.

3. 72 inci Orta Tank Taburundan -bir Tank Takımı, bu emir alınır alınmaz 1 inci Türk Silahlı Kuvvetler Kumandanlığının emrine girecektir.

Tümgeneral
COULTER

ATASE : 5060-434-10 / ATEM Arşiv

GİZLİLİK DERECESE İN YAYIMI İLE GİZLİ
GİZLİLİK DERECESE İNDİRİLMİŞTİR

Tasnif Dışı

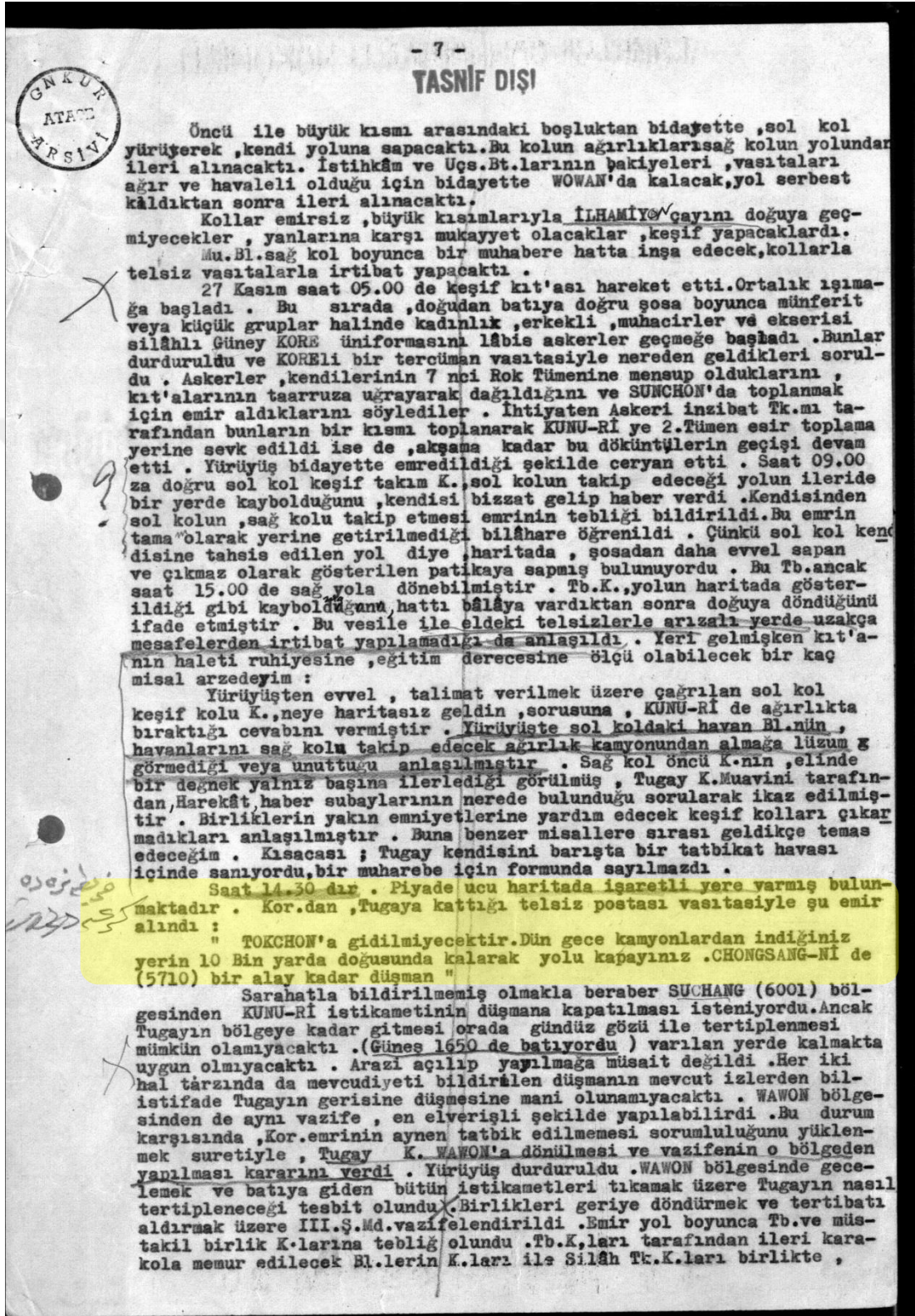
Dağıtım: "0"

Resmidir:

KUNZIG
G-3

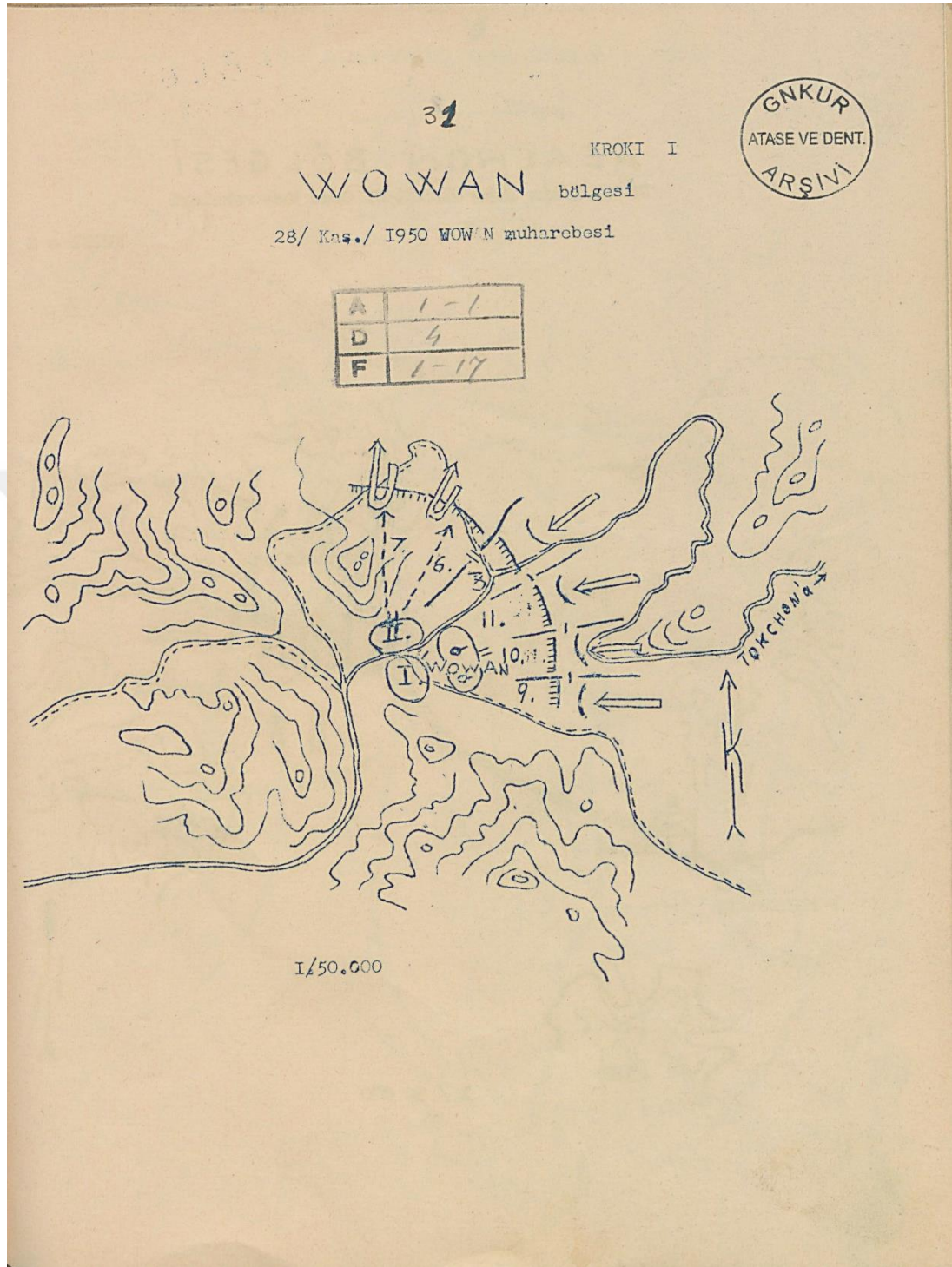
Tercüme eden: Yzb.N. Kılınk
E.U.Hbr.Bşk.Protokol Ş.de
27.12.1954
M. Kılınk

Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, **Kore Harbi Koleksiyonu**, Kutu:5, Gömlek:38, Belge:38-7.

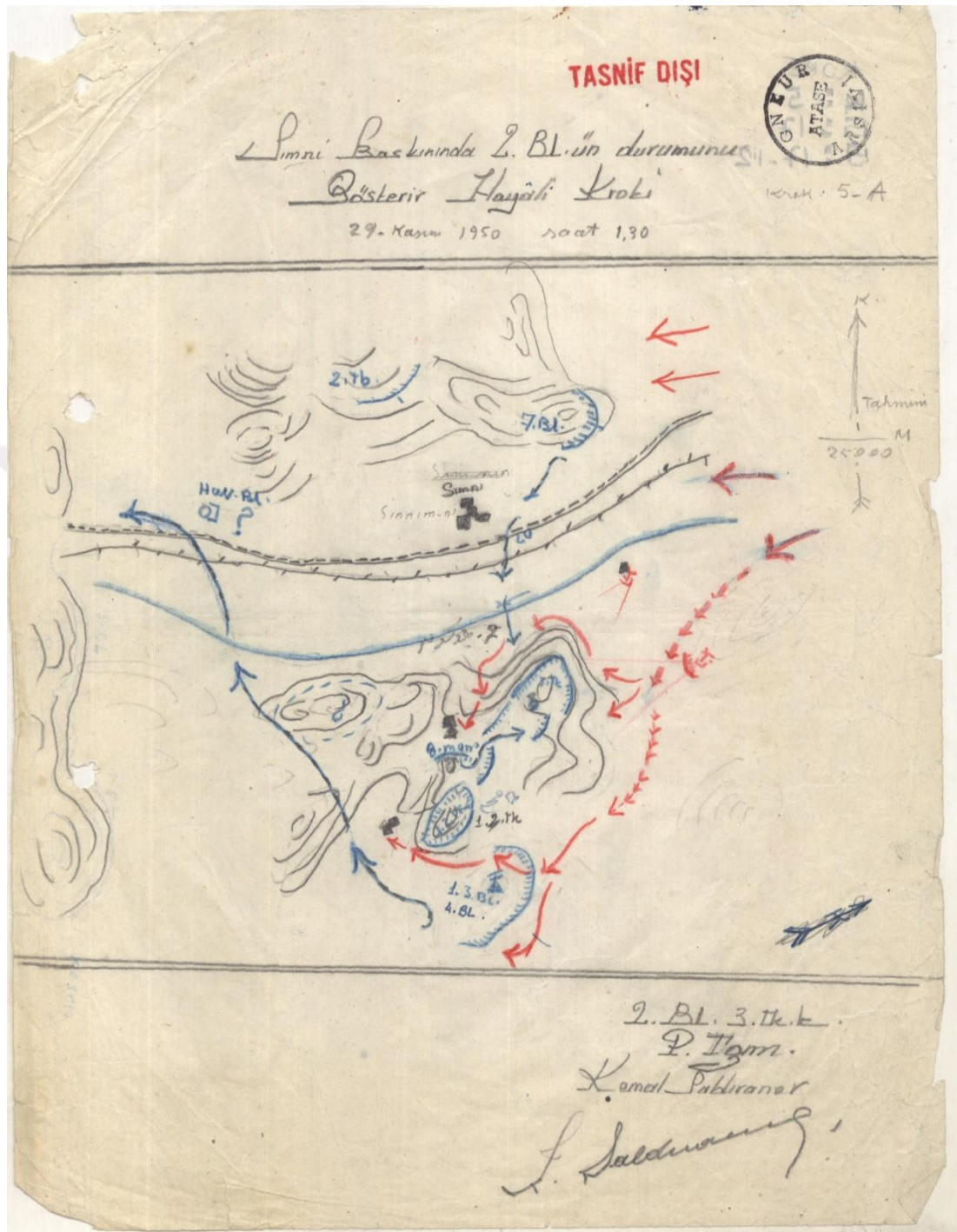

Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, *Kore Harbi Koleksiyonu*, Kutu:7, Gömlek:4, Belge:4-31.

EK-13: Wawon Muharebesi

Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, **Kore Harbi Koleksiyonu**, Kutu:140, Gömlek:23, Belge:23-18.

Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, **Kore Harbi Koleksiyonu**, Kutu:5, Gömlek:17, Belge:17-12.

EK-15:Kunuri Muharebeleri Zayiat Durumu

TASNİF DIŞI

A	1/2/10
D	61
F	1-12

GNKUR
ATASE VE DENT.
ARSIVI

diğer birlikleri de boğazı geçmek suretiyle 30 Kasım 1950 günü Kunuri'ye vardılar.

P'Yongyang'a Gekiliş (30 Kasım 1950 saat 0300-1800):

Kunuri'de son durumu inceleyen Tugay Komutanı, Tugayın Kunuri'de toplanmış bulunan kısımlarına Sunchon üzerinden P'Yongyang'da toplanmaları emrini verdi.

Kunuri'den P'Yongyang'a Anju ve Sunchon Boğazı yolu olmak üzere iki yol bulunduğundan 2 nci Amerikan Tümen karargahı ile Tümenin bazı kısımları ve Türk Tugay karargahının geri kademesi ile bazı Türk birlikleri Sunchon boğazından geçen yolu takip ettiler. Fakat Tokchon ve Kaechon bölgelerinden güney batıya ilerleyen düşman daha önceden boğazı tutmuş bulunuyordu. Türk birlikleri hem kendilerine ve hem de 2 nci Amerikan Tümeni karargahına yol açmak için küçük Gruplarla çok kanlı mücadeleler yapmak zorunda kaldılar. Türk ve Amerikan birlikleri bu boğazı geçmek için insan ve malzeme olarak ağır zayıat verdiler. İlk alınan raporlara göre Türk Tugayının şehit, yaralı ve kayıp olarak personel zayıatı % 20 ye varıyordu.

Anju yoluna henüz düşman müdahale edememiş olması bakımından Tugayın bu yolu takip eden kısımları bir zorluğa uğramadan P'Yongyang'a vardılar.

Türk Tugayının Kunuri Muharebelerindeki Zayıatı :

	<u>SUBAY</u>	<u>ASTSUBAY</u>	<u>ER</u>	<u>TOPLAM</u>
Şehit	12	7	218	237
Yaralı	15	10	362	387
Kayıp	+ 7	+ 2	+ 192	+ 201
T O P L A M	34	19	772	825

Bu zayıatın çoğu 28/29, 29/30 Kasım 1950 gece muharebelerinde ve 30 Kasım Kunuri-Sunchon arasındaki boğaz muharebelerinde olmuştur.

- 7 -

Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, **Kore Harbi Koleksiyonu**, Kutu:152, Gömlek:81, Belge:81-14.

(Ek - 2)

A	1-7
D	?
F	1-71

29-Aralık-950 Cuma günü saat: 18.25-19.30 arasında

Korgeneral Ş.Gürlerin General Mac ARTHUR'U ziyaretleri görüşmesi :

Gn.Mac Arthur- Hoş geldiniz General Gürler, sizi aramızda görmekle bahtiyar olduk.

Korg.Gürler - Zamanımızın en büyük askerlerinden birini tanımak şerefine erdiğim için çok bahtiyarım.

Gn.Mac Arthur- Generalim çok iyi Kompliman yapıyorlar. İltifatlarına teşekkür ederim.

Korg.Gürler - Kompliman olarak değil hissiyatımı samimi olarak Generalime arz ediyorum.

Gn.Mac Arthur- Bende samimi hislerimi söyleyeceğim. Asrımızın en büyük askerini tanımak şerefine nail olanlardan birisi benim ki O Büyük Asker Kemal Paşa Atatürk'tür. Büyük dehasının enerjisinin ve eserlerinin daima hayranı ve takirtkârı oldum. Türk Milleti kendisini sinasinden yetiştirmekle iftihar etmelidir. 932 senesinde Genelkurmay Başkanı olarak güzel memleketinizi ziyaret ettiğim zaman O büyük Askeri ve memleketinizi çok kıymetli hatıralarım olarak yaşatmaktayım.

Korg.Gürler - Memleketim ve büyüklerimiz hakkındaki iltifatlarınıza müteşekkirim.

Gn.Mac Arthur- Türklerle ilk temasından beri hakkınızda duyduğum hayranlık hislerimin doğruluğunu Tuğayınızda son verdiği parlak muharebelerle ispat etmiştir.Bu yalnız benim veya komutam altındaki komutanların değil bütün dünyanın hayranlık ve sevgileri Türk Milletine ve Türk Tuğayına müteveccihdir.

Buradaki muharebeler şimdi tamamen başka bir durum almış bulunmaktadır.Bilindiği gibi ilk safhada Birleşmiş

Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, *Kore Harbi Koleksiyonu*, Kutu:13, Gömlek:16, Belge:16-20.

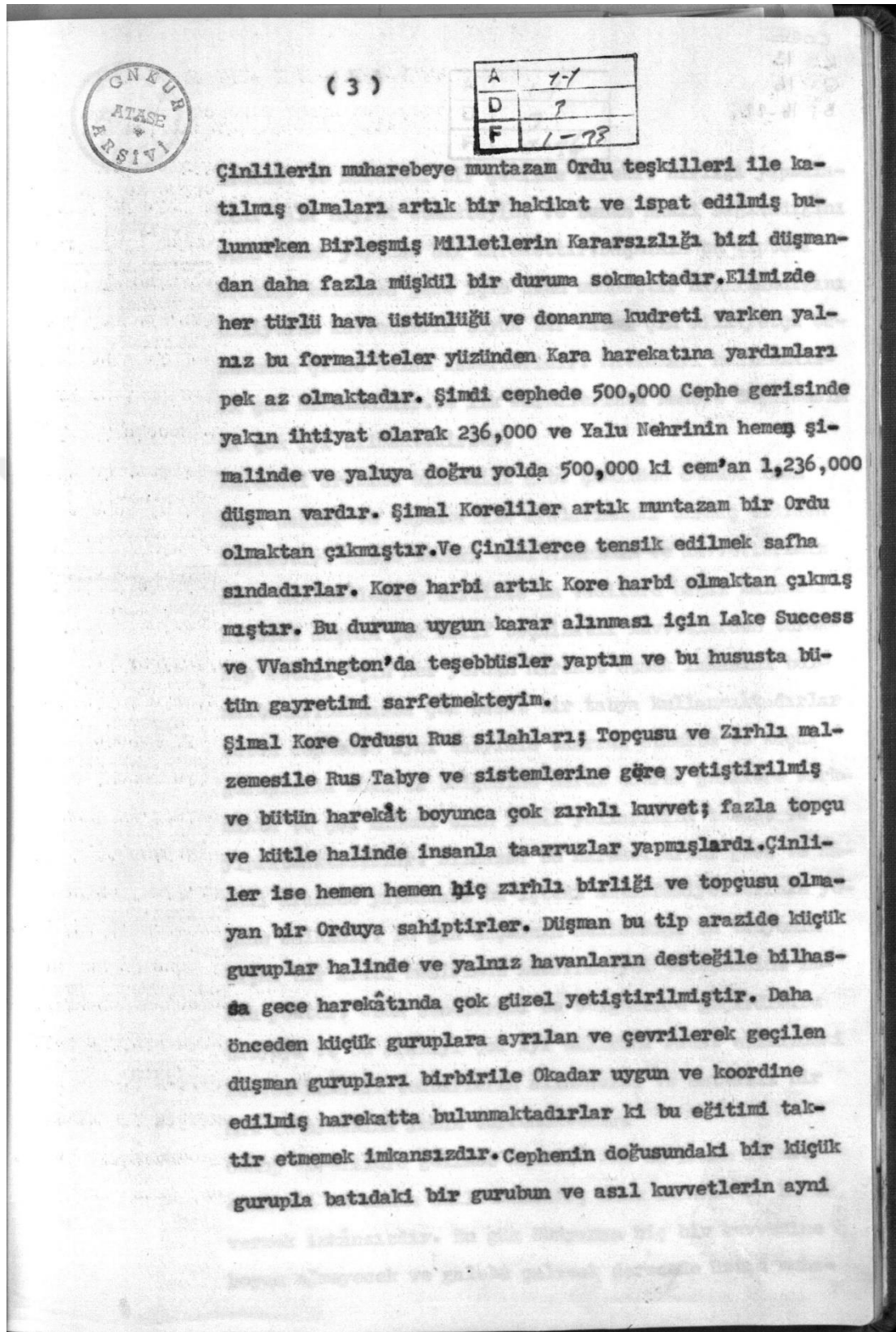

(2)

A	1-7
D	?
F	Y-32

Milletler Orduları Koredeki Askerî Harekâta filen katılınca kadar geriye çekilmek mecburiyetinde kaldık bu safhada Rus silahları ile teçhiz edilmiş şimalî Korelilerle muharebe etmek şorunda kaldık Karada harekât yapmaktaki imkân verecek sayıda birliğe malik olmaz ileri harekâta başlamış ve cemup koreyi mistevliden temizlemiştik bu arada Şimal Kore Ordusu hemen hemen tamamen tahrip edilmiş ve muntazam Askerî hareket yapacak bir kuvvetleri kalmamıştı. Şimal ordusunun Büyüyük bir kısmı tahrip edilmiş ve Yüzbin den fazla şimalî harp esiri olarak elimize geçmişti. Bu durumda Birleşmiş milletler Konseyinin kararı ile Koreyi tamamen Korelilere terk etmek gayesile şimalî korede harekâta başladık. Başlangıçta hareket sür'atle inkişaf etmiş iken sonraları evvela gönüllü oldukları beyan edilen Çin Kuvvetleri Kore hareketına katılmağa başladılar. Çin Ordularından birisi Yalu Şimalinde toplanırken diğer iki Ordu Cemuptan ve Garptan Yalu'ya yanaşmağa başlamışlar ve gönüllü adı altında Şimal Korede Harekat yapmakta olan Çin Kuvvetlerinin miktarı da gün geçtikçe artmış ve Yalu gerisinden bir geçede ikmal yapmak imkanlarına da malik olduklarından bunları yıpratmak imkanları olmamıştır. Bu yeni durumla Kore Harbi artık yeni bir vecheye almış bulunmaktadır. Beynelmîlel Hududun şimalini hareket sahanın içerisine almak misaadesini maalesef Birleşmiş Milletlerden alamadım. Bir çok talimatlar ve direktiflerle beni öyle bağladılarki şimdi kendimi yukardan aldığı tazyiki aşağıya naklettiren bir yağ tulumbasından başka bir şey hissetmiyorum.

Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, *Kore Harbi Koleksiyonu*, Kutu:13, Gömlek:16, Belge:16-21.

Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, *Kore Harbi Koleksiyonu*, Kutu:13, Gömlek:16, Belge:16-22.

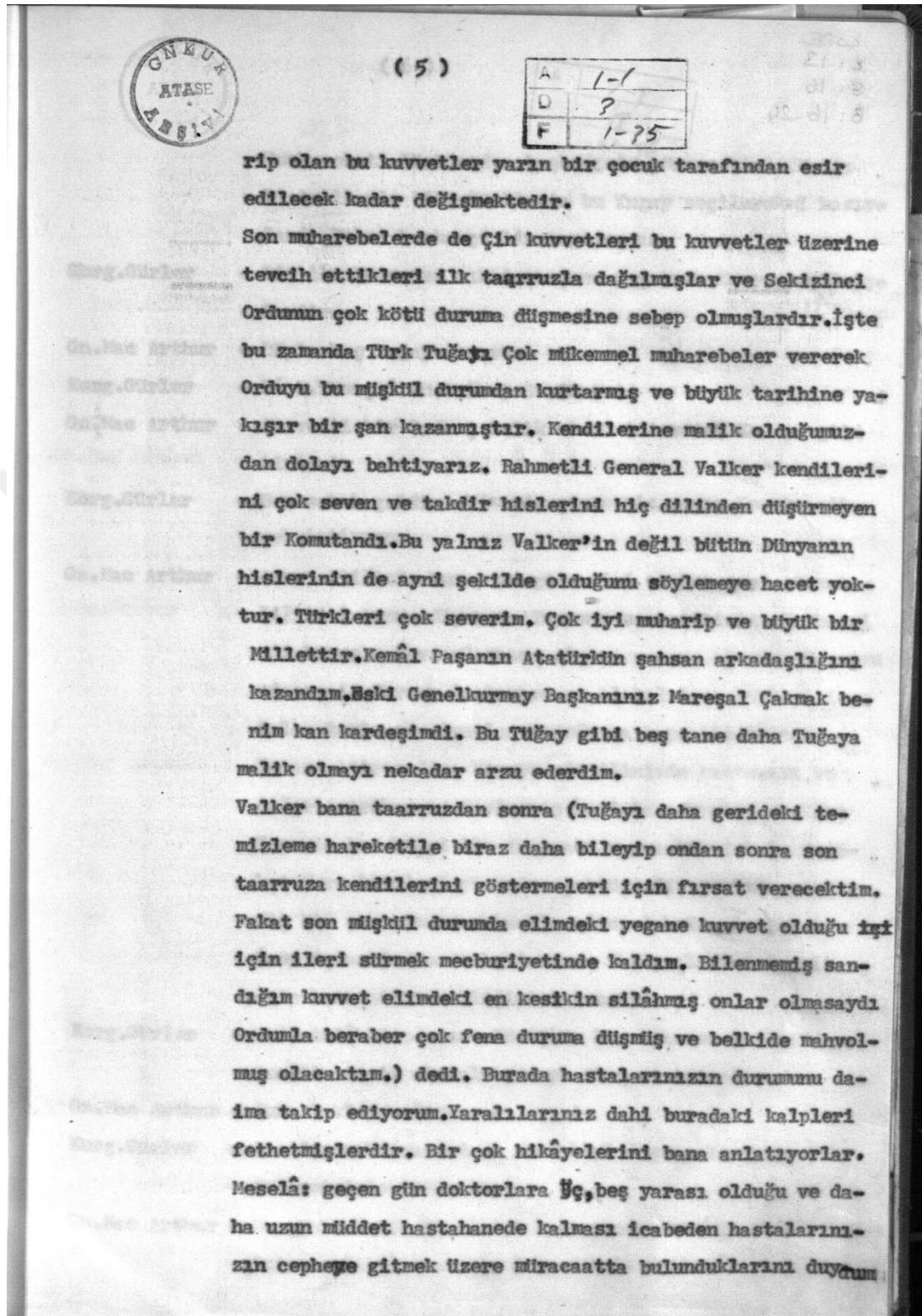
(4)

A	1-1
D	3
F	7-34

zamanda ve mükemmel bir şekilde hareket birliği yapmalarına hala hayret etmekteyim. Ve bunun nasıl sağlandığını etüd etmek yerinde bir harekettir. Düşmanın bu tipteki arazide bilhassa gece için uzun müddettir hazırlandığını biliyorum kuvvetlerin büyük bir kısım Çin milliyetçi Ordusunun içinde kalan Askerleridir. Havanları kullanmaları çok mükemmeldir. Ve ilk mermilerinin hedefe düşürmesini çok iyi bilmektedirler.

Koredeki arazide bilindiği gibi şimalden cenuba inen sıra dağlar ve tepeler ile aralarındaki birkaç vadiden ibarettir. Bizim modern vasıtalarımız ve kuvvetlerimiz ağır malzemelerle birlikte bu vadilere bağlı kalmakta halbuki düşman çok hafif teçhizatlı kuvvetlerden terakkip ettiği için her yerden hareket etmek imkânını bulmaktadır. Bilhassa çok basit bir tabya kullanmaktadırlar bütün cepheden aynı tazyikle taarruz etmekte ve küçük guruplarla müdafaa bölgesine mufuz ederek gerâlere sarmakta ve çok mahmûl olan ikmâl yollarımızı tehdit ve yıpratmaktadırlar. Bilhassa bu hareketlerini gece ve kapalı arazide yapmaları bu işteki muvaffakiyetlerinin yegane saikidir. Bu gün düşmanın kullandığı bu tabyenin başka bir arazi kesiminde muvaffakiyet vadetmesine imkân yoktur. Uzun senelerimi bu bölgelerde geçirdim. Bu tabyeyi ve bu araziye çok iyi bilirim. Fakat elimizdeki kuvvet mukabil tedbirlerin alınmasına ve muttasıl bir hat tutulmasına imkân vermemektedir.

Cenup korelilere gelince kendilerine ne zaman itimat edilmeli ne zaman edilmemelidir; bunu anlamak ve karar vermek imkânsızdır. Bu gün Dünyanın hiç bir kuvvetine boyun eğmeyecek ve galebe çalacak derecede üstün muha-

Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, *Kore Harbi Koleksiyonu*, Kutu:13, Gömlek:16, Belge:16-24.

(6)

21.4
21.5
23.11.8

GNKUR
ATASE
ARSIVI

A	1-7
D	?
F	1-36

Bunhareketi Türklerden başkasında göremezsiniz.Hatta bizinkilerde bile Türkiyede bu Tugay seçilerekmi hazırlandı.Yoksa herhangi bir tugaydır.

Korg.Gürler - Bir iki Tümanden sıhhi muayene yapılmak üzere seçilmişlerdir.

Gn.Mac Arthur - Böyle kaç Tugayınız var.

Korg.Gürler - 16 P.Tüm., 6 Zh.Tuğ. 3 Sv.Tümanı.

Gn.Mac Arthur - Kuvvetli bir Ordu ; malik olmak isterdim? Koreye gittiniz.

Korg.Gürler - B u sabah geldim. Misaade ederseniz yarın Koreye gitmek istiyorum.

Gn.Mac Arthur - Arzu ettiğiniz her yere gitmenizi ve her şeyi görmekliğinizi arzu ediyorum. Tamamen serbestsiniz. Herhangi bir hususta yardımlarınız olursa memnun olurum. Ne arzu ederseniz Kurmay Başkanına ve alakalılara söyleyiniz. Onlar temin edemiyorlarsa doğruca bana bildiriniz. Temin ettireceğim. Koreye gittiğinizde kıt'anızı ve diğer Amerikan ve Birleşmiş kıt'alarına görünüz.Eğer Tugayın her hangi bir ihtiyacı varsa bildiriniz nezaaket formaliteleri yüzünden çekingenlik göstermeyiniz. Hiç bir şeyin noksansız olacağını tahmin etmiyorum. Enam için sizden de kıt'anızın ihtiyaçlarını tesbit edip bana bildirmekliğinizi isterim.

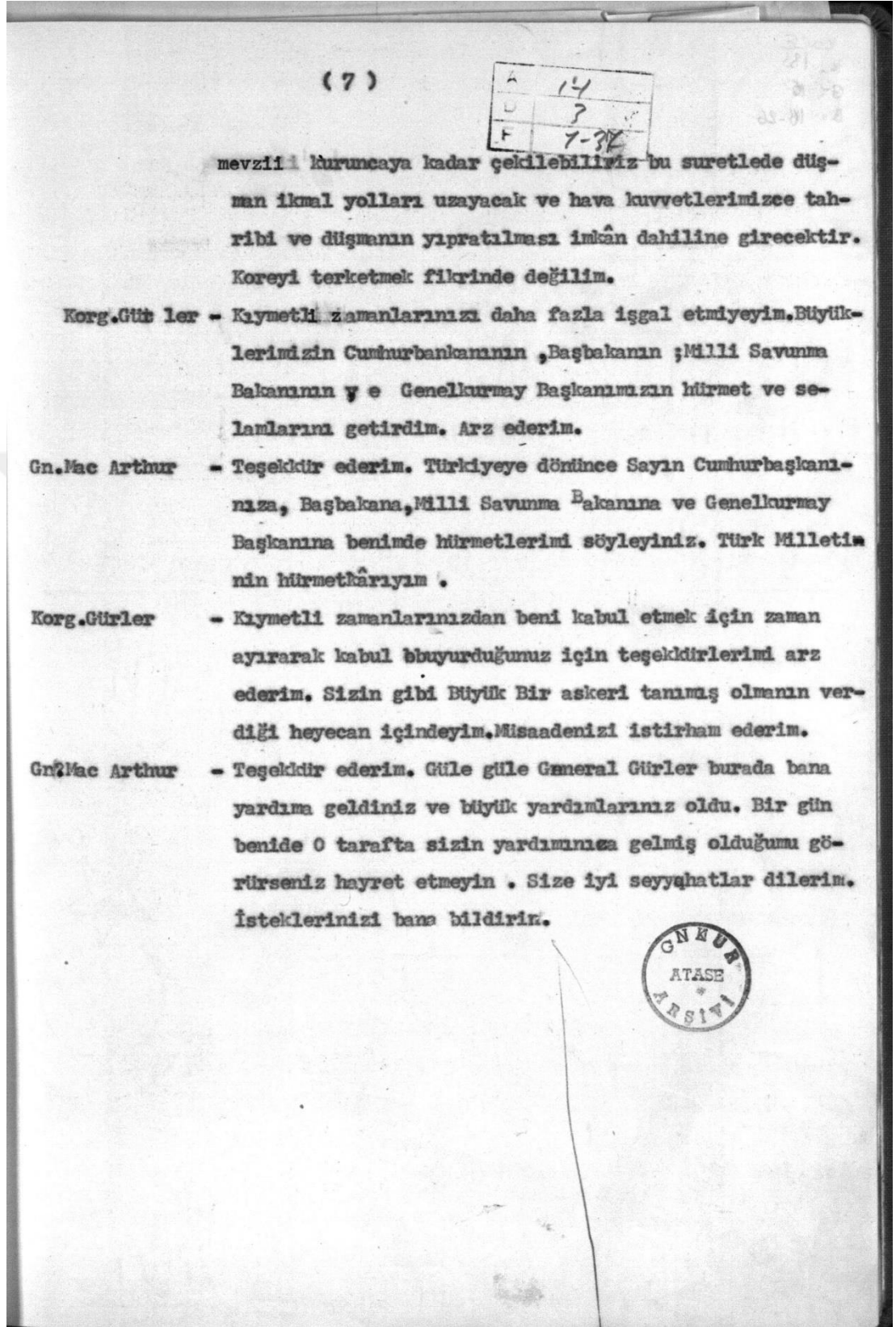
Korg.Gürler - Emir telâkki ederim .Gördüğüm her noksanı ve ihtiyacı tesbit ederek alakalılara ve size arzedeceğim.

Gn.Mac Arthur - Bunu bekleyeceğim.

Korg.Gürler - Son durum karşısındaki mistakbel düşüncelerinizi lütfedermissiniz Generalim.

Gn.Mac Arthur - Bu gündü hatta kendimizi kaptırmadan mümkün olduğu kadar tutunacağız.İcabederse daha cenuba muttasıl bir savunma

Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, *Kore Harbi Koleksiyonu*, Kutu:13, Gömlek:16, Belge:16-25.

Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı, *Kore Harbi Koleksiyonu*, Kutu:13, Gömlek:16, Belge:16-26.

ÖZGEÇMİŞ

1986 Niğde doğumlu olan İrfan Tunç ilköğrenimini Niğde’de yapmıştır. 2004 yılında Bursa Işıklar Askerî Lisesi eğitimini tamamlayarak 2008 yılında Kara Harp Okulu’ndan mezun olmuştur. 2008 yılından beri Kara Kuvvetleri Komutanlığının çeşitli birliklerinde görev yapmış ve görev yapmaya devam etmektedir. Aynı zamanda Kara Harp Okulu Alparslan Savunma Bilimleri Enstitüsü’nde yüksek lisans eğitime devam etmektedir. Evli ve bir çocuk babası olan İrfan Tunç İngilizce bilmektedir.

